
**DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ,
GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ
GMINY ŁAZY**

ŁAZY, 2022 rok

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy wykonana na potrzeby Strategii Rozwoju Gminy Łazy na lata 2022 – 2030 oraz innych dokumentów strategicznych i planistycznych

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

Spis treści

1. PODSTAWA OPRACOWANIA DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ GMINY ŁAZY	4
1.1 Metodyka opracowania diagnozy	5
2. DIAGNOZA STANU GMINY ŁAZY	7
2.1 Uwarunkowania przestrzenne	7
2.1.1 Położenie geograficzne.....	7
2.1.2 Warunki naturalne	8
2.2. Charakterystyka demograficzna	11
2.2.1 Struktura demograficzna	11
2.2.2. Bezrobocie.....	13
2.2.3. Opieka zdrowotna i bezpieczeństwo.	16
2.3 Gospodarka odpadami	23
2.3.1. Program Ochrony Środowiska.	26
2.3.2. Jakość powietrza atmosferycznego	26
2.3.3. Jakość wód, gospodarka ściekowa	28
2.4. Jednostki użyteczności publicznej – sytuacja społeczna w Gminie	29
2.4.1. Ochrona zdrowia i działalność społeczna.....	30
2.5 Edukacja	35
2.5.1 Edukacja ekologiczna.....	43
2.6. Kultura.....	44
2.7 Sport i rekreacja.....	58
2.8 Informacja o stanie mienia komunalnego.....	61
3. BUDŻET I POLITYKA INWESTYCYJNA GMINY	67
3.1 Realizacja budżetu obywatelskiego i funduszu sołeckiego.....	79
3.2 Nowy Ład w perspektywie zarządzania budżetem gminy	81
4. OCENA AKTUALNOŚCI CELÓW STRATEGICZNYCH I WSTĘPNE REKOMENDACJE DLA BUDOWY NOWEJ STRATEGII ROZWOJU DLA GMINY ŁAZY	83
4.1 Wnioski z diagnozy	87
<i>Spis tabel</i>	90
<i>Spis rysunków</i>	91

1. PODSTAWA OPRACOWANIA DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ GMINY ŁAZY

Zmiany legislacyjne z 2021 roku, w tym nowelizacja Ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057), z jednej strony potwierdziły dotychczasową praktykę opracowywania i uchwalania strategii rozwoju gminy, z drugiej umocowiły dokument, jakim jest strategia w ustawach ustrojowych.

Zgodnie z zapisami art. 10a Ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju zobowiązany jest przygotować diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych.

„Art. 10a. 1. Podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju, projekt polityki publicznej, projekt programu rozwoju lub projekt programu służącego realizacji umowy partnerstwa przygotowuje diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych.

2. Podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju przeprowadza uprzednią ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii rozwoju – przed jej przyjęciem”¹

Diagnoza nie jest już więc tylko dobrą praktyką – stała się obowiązkiem ustawowym. Ustawodawca nie określił jej formy, w praktyce więc można spotkać zarówno odrębne dokumenty – raporty diagnostyczne, jak i zbiór opracowań analitycznych, dokumentów o charakterze eksperckim, zestawień statystycznych, sprawozdań itp., które stanowią materiał pomocniczy dla opracowujących strategię.

Diagnoza jako element prac nad dokumentem strategicznym przygotowuje do właściwego określenia celów strategicznych rozwoju gminy w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym oraz kierunków działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Celem opracowania diagnozy jest dogłębna analiza najistotniejszych dla gminy obszarów jej funkcjonowania.

Według przepisów znowelizowanych ustaw, zakres przedmiotowy diagnozy nie jest ani narzucony, ani ściśle określony, musi on jednak stanowić kompromis pomiędzy przedstawieniem lokalnej specyfiki i uwarunkowań, a kwestiami o fundamentalnym

¹ Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, Dz.U.2021.1057, Art. 10a

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

znaczeniu dla gminy, jak na przykład demografia. Prezentowane dane w niniejszym dokumencie przedstawione są w sposób dynamiczny, ukazując zachodzące w każdym analizowanym obszarze zmiany na przestrzeni ostatnich lat.

1.1 Metodyka opracowania diagnozy

W niniejszym dokumencie zostały zgromadzone i poddane szczegółowej analizie ilościowej i jakościowej dane odnoszące się do obszaru Gminy Łazy. W ramach sporządzenia niniejszego opracowania możliwa jest identyfikacja wewnętrznych oraz zewnętrznych uwarunkowań rozwoju Gminy Łazy. Przedstawione dane mają za zadanie ocenę obecnej sytuacji w gminie. Podczas prac nad przedmiotową analizą wzięto pod uwagę dane pochodzące ze źródeł pierwotnych oraz zastanych, jak na przykład z rankingów jednostek samorządu terytorialnego, które pozwalają na ukazanie sytuacji gminy na tle innych w danej grupie porównawczej, a także w dużej mierze dane ze źródeł publicznej statystyki i źródeł administracyjnych (m.in. zasoby Głównego Urzędu Statystycznego). W ramach prac nad przedmiotową analizą wykorzystano również dane pochodzące z zasobów Urzędu Miejskiego w Łazach, opracowane przez poszczególne wydziały i jednostki organizacyjne na potrzeby diagnozy oraz budowy nowej strategii rozwoju Gminy, tj. m.in.:

- *Raport o stanie Gminy Łazy za 2021 rok,*
- *Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Łazy na lata 2021-2027.*

Ponadto do opracowania przedmiotowej analizy wykorzystano dane zawarte w *Strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy Łazy na lata 2021-2027* pochodzące m.in. z badań ankietowych, przeprowadzonych za pośrednictwem kwestionariusza ankietowego, w których mieszkańcy gminy pytani byli o ogólne warunki życia i dotyczące ich problemy społeczne. Badania ankietowe były przeprowadzone od 17.01.2021r. do 31.01.2021r. Wpłynęło 89 ankiet, z czego 54 wypełniły kobiety, a 35 - mężczyźni. Największą grupę respondentów pod względem wieku stanowiły osoby w wieku 31 - 50 lat (49 osób, co stanowi 55,1%). Najwięcej, bo aż 45 osób posiada wykształcenie wyższe (50,6%), 36 osób posiada wykształcenie średnie (40,4%). Pozostałe osoby miały wykształcenie zasadnicze zawodowe lub podstawowe. Swój głos oddały w przeważającej większości osoby zatrudnione u pracodawcy (73% respondentów), nie odnotowano aktywności osób prowadzących działalność rolniczą.

W rozważaniach nad rolą diagnozy w czasie prac nad dokumentem strategicznym jednostki samorządu terytorialnego należy odpowiedzieć na pytanie, czym diagnoza nie jest.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

Z całą pewnością diagnoza nie jest prostą inwentaryzacją stanu istniejącego czy też fotografią przeszłości, bez uwzględniania lokalnej specyfiki i wewnętrznego zróżnicowania gminy. Właściwie przygotowana diagnoza daje szansę na lepsze zaplanowanie interwencji, na skoncentrowanie ich na wybranych, szczegółowo scharakteryzowanych obszarach: rozwojowych lub problemowych. Jest dokumentem wspierającym prawidłowe zdefiniowanie założeń i opracowanie strategii rozwoju gminy.

Dla celów diagnozy dokonano porównań Gminy Łazy w obszarach m.in.: przestrzennym, demograficznym, gospodarczym, społecznym i kulturowym. Nie jest to ocena w kategoriach bezwzględnych oraz formalnych, ale punkt wyjścia do analizy. Tym samym to jest wsparcie władz i mieszkańców w przygotowaniu decyzji, przede wszystkim o charakterze strategicznym. Narzędzie to jest jednym z wielu wykorzystanych na potrzeby niniejszej diagnozy.

2. DIAGNOZA STANU GMINY ŁAZY

2.1 Uwarunkowania przestrzenne

Gmina Łazy położona jest we wschodniej części województwa śląskiego, w powiecie zawierciańskim. Leży w obszarze wyżynnym, wschodnia jej część należy do Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, a pozostała część gminy położona jest na Wyżynie Śląskiej, w obrębie Kotliny Mitręgi i obejmuje czternaście sołectw: Turza, Kuźnica Masłońska, Rokitno Szlacheckie, Hutki-Kanki, Grabowa, Skałbania, Niegowoniczki, Niegowonice, Trzebyczka, Chruszczobród, Chruszczobród Piaski, Wiesiółka, Wysoka oraz Ciągowice. Obszar gminy przecina ważny kolejowy szlak komunikacyjny północ - południe, linia kolejowa Gdańsk - Warszawa - Częstochowa - Katowice, z dużą stacją rozrządową dla Śląska i Zagłębia. Przez obszar gminy będą drogi wojewódzkie: nr 796 relacji Dąbrowa Górnicza-Zawiercie oraz nr 790 relacji Dąbrowa Górnicza - Ogrodzieniec - Pilica.

Powierzchnia gminy Łazy liczy 132,56 km², co stanowi około 13% powierzchni powiatu. Część miejska wynosząca około 9 km² stanowi 6,8% powierzchni gminy. Według danych GUS użytki rolne zajmują 47% jej powierzchni, z czego 26% przypada na grunty orne, 20% na łąki i pastwiska, a 1% na sady. Lasy zajmują 44% powierzchni, pozostałe grunty i nieużytki stanowią 9% ogólnej powierzchni gminy. Gmina zaliczana jest do obszarów o umiarkowanym stopniu urbanizacji. Głównym ośrodkiem mieszkaniowym jest miasto Łazy, w którym dominuje zabudowa wielorodzinna w budynkach wielokondygnacyjnych. Na pozostałym obszarze gminy przeważa niska zabudowa jednorodzinna.

2.1.1 Położenie geograficzne

Łazy to miasto w województwie śląskim, w powiecie zawierciańskim, siedziba gminy miejsko-wiejskiej. Do 1947 r. siedzibą gminy było Rokitno Szlacheckie.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

Rysunek 1 Mapa Łaz

Źródło: Serwis Urzędu Miejskiego w Łazach e.lazy.pl

Gmina graniczy od północy z gminami miejskimi: Porębą i Zawierciem, od wschodu z gminą miejsko-wiejską Ogrodzieniec i gminą wiejską Klucze, od południa z gminą miejską Dąbrowa Górnicza, od zachodu gminą miejsko-wiejską Siewierz.

Rysunek 2 Gmina Łazy – zarys obszaru

Źródło: Eurorenoma.pl

2.1.2 Warunki naturalne

Gmina Łazy charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem elementów środowiska przyrodniczego. Pasma wzniesień Niegowonicko – Smoleńskich, z najwyższym wzniesieniem Stodółsko, naturalnie dzieli obszar gminy na dwie części. Jej wschodnia krawędź leży

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

w obrębie Wyżyny Krakowsko – Częstochowskiej, którą stanowi płyta wapieni górnourajskich. W poziom wyżyny wcięte są, wypełnione piaskami, suche płaskie doliny z okresu zlodowacenia odrzańskiego. Pozostała część gminy położona jest na Wyżynie Śląskiej, w obrębie Kotliny Mitręgi. We wschodniej części kotliny, w okolicach Niegowonic i Grabowej, ponad jej płaskie dno wypiętrzają się ostańce wapienne o wysokości 360 – 430 m n.p.m. Są to fragmenty rozerwanego progu tektonicznego Wyżyny Krakowsko Częstochowskiej, przesunięte ku zachodowi w postaci ostańców wapiennych.

Około 44% powierzchni gminy stanowią lasy. W zdecydowanej większości są to lasy chronione, na które składają się bory sosnowe, bory mieszane, lasy łąkowe i olsy. Kompleksy leśne pokrywające północną część gminy stanowią fragment korytarza ekologicznego, łączącego doliny Odry i Wisły. Obszar ten wyznaczony jest w krajowej sieci ekologicznej Ekonet-PL jako korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym. Wschodnia część gminy znajduje się w granicach parku krajobrazowego Orlich Gniazd oraz w obszarze chronionego krajobrazu – otuliny parku. W granicach parku usytuowany jest rezerwat przyrody Góra Chełm.

Zróżnicowany i mozaikowy układ siedlisk stanowi dobre miejsce bytowania dla wielu gatunków zwierząt. Na terenie gminy licznie występują: sarny, jelenie, dziki, lisy, zające, kuropatwy i bażanty. Pojawiają się również cietrzewie i łosie. Dla wielu gatunków ptaków atrakcyjny jest obszar ostańców jurajskich, zlokalizowanych w południowo-wschodniej części gminy.

Z uwagi na duże walory przyrodnicze, które występują na terenie gminy Łazy planowane jest rozszerzenie zakresu ochrony na kolejne szczególnie cenne obszary, do których można zaliczyć:

- Rezerwat Kromołowiec,
- Obszar chronionego krajobrazu: łąki i lasy uroczyska Mokrzynia,
- Użytek ekologiczny Źródła Centurii,
- Użytek ekologiczny Młynek,
- Użytek ekologiczny Potok od Rokitna,
- Stanowisko ekologiczne Kamieniołom Wysoka.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

Surowce naturalne

Obszar gminy bogaty jest w zasoby surowców mineralnych. Występują tu złoża piasku budowlanego, ilów ceramiki budowlanej oraz dla przemysłu cementowego, wapieni dla przemysłu cementowego oraz wapienniczego, dolomitów oraz rud cynku i ołowiu.

Gleba

W Kotlinie Mitręgi występują przede wszystkim gleby pseudobielicowe i brunatne wytworzone z piasków słabogliniastych i luźnych. Na obszarze wschodnich ostańców jurajskich zalegają ciężkie ropy jurajskie i rędziny. Miejscami gleby są płytkie, a nawet szkieletowe. Gleby o wyższej przydatności rolniczej występują płacami na zboczach w okolicach Wysokiej, Rokitna Szlacheckiego, Niegowonic, Grabowej i Chruszczobrodu. Większość gleb o przeznaczeniu rolniczym jest trudna do uprawy ze względu na nadmierne zawilgocenie terenu spowodowane wysokim poziomem zalegania warstw nieprzepuszczalnych.

Wody

Pod względem hydrograficznym obszar gminy Łazy należy do zlewni Wisły. Na północ od granic gminy przebiega wododział topograficzny pierwszego rzędu oddzielający zlewnie Wisły i Odry. Gmina położona jest pomiędzy dolinami Białej i Czarnej Przemszy. Zarówno w Dolinie Czarnej Przemszy jak i w Dolinie Mitręgi występują liczne stawy, rozlewiska i torfowiska o dużej bioróżnorodności. Obecna jest również gęsta sieć rowów melioracyjnych, które charakteryzują się śnieżno-deszczowym reżimem zasilania. Najwyższe wezbrania obserwuje się podczas wiosennych roztopów, najniższe stany występują jesienią.

Południowo-wschodnia część gminy odwadniana jest przez prawobrzeżne dopływy Białej Przemszy, do których należą Potok Mokrzonia, Potok Idzikówka oraz Centuria. Źródła rzeki Centurii biorą swój początek w lasach na terenie Hutek-Kanek w bijącym wśród piasków silnym wywierzysku krasowym, na dnie wielkiego zagłębienia ostrych, osypujących się piaszczystych zboczach. W otoczeniu źródła rozwinęła się bogata roślinność wodna. Rzeka płynie dnem głębokiej doliny i odznacza się bardzo czystą wodą o nadzwyczaj niskiej temperaturze. W tej części gminy występują także suche doliny, które odprowadzają wody tylko okresowo podczas wiosennych roztopów lub po obfitych letnich opadach burzowych.

Na terenie gminy występują także wody podziemne, które na terenach płaskich zalegają już na głębokości 1m. W strefie ostańców w okolicach Niegowonic i Grabowej zwierciadło wody na charakter nieciągły i zalega na zmiennej głębokości do 20, a czasami nawet do 50 m.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

Lasy

Cennym elementem przyrodniczym na terenie gminy są lasy, zajmujące powierzchnię 5931,26 ha, co stanowi 43,9 % ogólnej powierzchni gminy. Gospodarka drzewostanem na terenie leśnym uregulowana jest przez uproszczone plany urządzenia lasów. Ponadto na terenie gminy znajdują się następujące formy ochrony przyrody: Park Krajobrazowy Orlich Gniazd, obszar Natura 2000 Ostoja Środkowojurajska oraz Łąki Dąbrowskie, Rezerwat przyrody Góra Chełm, pomnik przyrody „Zespół źródeł rzeki Centuria” zlokalizowany w miejscowości Hutki – Kanki oraz pomnik przyrody „Pióropusznik strusi”.

2.2. Charakterystyka demograficzna

2.2.1 Struktura demograficzna

Ludność Gminy Łazy (wg stanu na 31.12.2021 r.) liczy 15 375 mieszkańców, co stanowi ponad 13% ogólnej liczby mieszkańców powiatu zawierciańskiego.

Tabela 1 Struktura demograficzna w gminie Łazy.

Wybrane dane demograficzne w 2021 r.			
a	b	c	d
	Gmina Łazy	Powiat Zawierciański	b/c
Ludność	15 375	116 672	13,1%
w tym kobiety	7 995	60 278	13,2%
Urodzenia żywe	109	851	12,8%
Zgony	277	1 798	15,4%
Przyrost naturalny	-168	-947	x
Saldo migracji ogółem	82	-91	x
Ludność w wieku:			
przedprodukcyjnym	2 592	15 452	16,7%
produkcyjnym	9 084	71 077	12,7%
poprodukcyjnym	3 699	30 143	12,2%

Źródło: Ewidencja ludności Gminy Łazy

Tabela 2 Struktura ludności wg płci w Gminie Łazy (dane wg Ewidencji ludności Gminy Łazy).

Rok	Razem	Kobiety	Mężczyźni	Współczynnik feminizacji (liczba kobiet na 100 mężczyzn)
2018	15731	8178	7553	1,08
2019	15638	8114	7524	1,08
2020	15532	8070	7462	1,08
2021	15375	7995	7380	1,08

Źródło: Ewidencja ludności Gminy Łazy

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

W skali Gminy Łazy kobiety w 2021 roku stanowiły 52% ogółu wszystkich mieszkańców na 100 mężczyzn przypadało ich 1,08. Analiza danych pod kątem struktury mieszkańców w Polsce wskazuje na podobną sytuację. Analizując prognozy na najbliższe dziesięciolecia należy zauważyć, iż zmiany struktury ludności w podziale na płeć, której miarą jest współczynnik feminizacji (liczba kobiet na 100 mężczyzn) nie ulegnie zasadniczym zmianom. Do 2040 r. wartość współczynnika utrzyma się niemal na stałym poziomie w skali całego kraju.

Struktura ludności gminy Łazy w przedziałach wiekowych.

Tabela 3 Ludność wg grup wiekowych (dane wg Ewidencji ludności Gminy Łazy).

Wiek	2018	2019	2020	2021
0-19	2872	2866	2872	2879
20-59	8513	8360	8177	8048
60 lat i więcej	4346	4412	4483	4448
ogółem	15731	15638	15532	15375

Źródło: Ewidencja ludności Gminy Łazy

Struktura ludności mieszkańców gminy Łazy pokazuje, iż grupa wiekowa 20 - 59 lat jest najliczniejszą grupą z badanych, niemniej zaobserwowano znaczący spadek liczby mieszkańców w tej grupie w stosunku do 2018 r. Ponadto obserwuje się tendencję starzejącego się społeczeństwa. Dla polityki społecznej Gminy Łazy jednym z centralnych problemów będzie proces starzenia się jej ludności. Podobnie jak liczba urodzeń, również liczba zgonów w istotnym stopniu zależy od struktury wieku społeczeństwa. Wyniki wszystkich scenariuszy prognozy wskazują jednoznacznie, że liczba ludności w starszym wieku będzie się systematycznie zwiększać. Wszystkie scenariusze przewidują, że do 2050 r. odsetek ludności w wieku 65 lat i więcej wzrośnie około dwukrotnie. Wzrost liczby osób sędziwych (w wieku 85 lat i więcej) będzie, w tym samym okresie, blisko pięciokrotny.

Małżeństwa i rozwody

Tabela 4 Małżeństwa i rozwody w Gminie Łazy- dane wg Ewidencji ludności Gminy Łazy.

	2017	2018	2019	2020
Małżeństwa	56	71	65	64
Rozwody	Brak danych			

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

Zgony

Tabela 5 Częstotliwość zgonów w gminie Łazy i w Powiecie Zawierciańskim - dane wg GUS.

	2018	2019	2020	2021
Gmina Łazy	206	212	224	277
Powiat Zawierciański	1582	1546	1798	Brak danych

Źródło: Ewidencja ludności Gminy Łazy

W okresie od 2018 r. do 2020 r. liczba zgonów w gminie Łazy miała tendencję wzrostową, przy jednoczesnym wzroście liczby urodzeń do 2019 r., w którym nastąpił duży spadek liczby urodzeń, po czym w 2020 r. ponownie odnotowano wzrost. Można zaobserwować utrzymujący się nurt znacznej przewagi liczby zgonów w stosunku do liczby urodzeń.

2.2.2. Bezrobocie

Notuje się tendencję spadkową udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności gminy Łazy. Na dzień 30.11.2021 r. w Gminie Łazy zarejestrowanych było 314 bezrobotnych, w tym 168 (54%) kobiet i 34 bezrobotnych uprawnionych do zasiłku dla bezrobotnych. Jest to znacznie mniej w porównaniu do stanu na początku roku, na dzień 31.01.2021 r., kiedy zarejestrowanych było 407 bezrobotnych, w tym 202 (53%) kobiet i 54 bezrobotnych z prawem zasiłku dla bezrobotnych.

Tabela 6 Struktura bezrobocia w g. Łazy w roku 2021r.

Zestawienie bezrobocia w gminie Łazy w 2021 r.											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
Bezrobotni ogółem	407	421	411	398	397	384	365	351	324	316	314
Kobiety	202	211	207	204	208	198	187	185	172	169	168
Uprawnieni do zasiłku dla bezrobotnych	54	54	47	45	37	39	32	37	32	39	34

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Zawierciu

Analizując ankiety dot. pytania: W jakim stopniu jest Pan / Pani zadowolony-a z lokalnego rynku pracy (możliwość znalezienia pracy, poziom zarobków)? ustalono, iż spośród mieszkańców gminy Łazy, którzy wypełnili ankiety 64% nie jest zadowolonych z lokalnego rynku pracy (57 odpowiedzi), natomiast zadowolonych jest zaledwie 3,4%. Analiza ofert pracy zgłaszanych do CBOP oraz zamieszczanych w Internecie wykazała, że w latach 2017-2020 największy napływ ofert pracy w powiecie zawierciańskim dotyczył grup

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

zawodów takich jak: robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, pracownicy wykonujący prace proste, pracownicy usług i sprzedawcy oraz operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń. Pracodawcy znacznie częściej poszukują pracowników za pośrednictwem PUP niż w Internecie. Niejednokrotnie zdarza się tak, że osoby bezrobotne mimo tego, że urząd pracy dysponuje odpowiednimi ofertami pracy, z różnych względów nie są zainteresowane podjęciem zatrudnienia a jedynie zależy im na posiadaniu statusu osoby bezrobotnej. Duży odsetek stanowią osoby długotrwale bezrobotne, którym często brakuje motywacji do powrotu na rynek pracy. Dużym problemem dla pracodawców jest brak skłonności kandydatów do podejmowania pracy niezgodnej z ich oczekiwaniami (np. mobilność, oczekiwania płacowe, warunki pracy), przez co mają trudności z naborem nowych pracowników. Powodem trudności lub niemożności zapełnienia wolnych miejsc pracy są również: wiek, długotrwałe przerwy w zatrudnieniu, zdezaktualizowane uprawnienia i kwalifikacje zawodowe a także brak chęci do pracy.

Ankietowani mieszkańcy gminy Łazy odpowiadając na pytanie: Jakiego Pana / Pani zdaniem są główne powody bezrobocia w Gminie Łazy? określili, iż głównym powodem bezrobocia jest trudna sytuacja na lokalnym rynku pracy (74,2% spośród ankietowanych), kolejną przyczyną była niechęć do podjęcia pracy (31,5%) oraz uzależnienia (21,3%) i brak opieki nad dzieckiem lub osobą zależną (19,1%).

Tabela 7. Struktura ludności gminy Łazy wg aktywności zawodowej

Liczba ludności	2018	2019	2020	2021
W wieku przedprodukcyjnym (0-14 lat)	2207	2205	2204	2196
W wieku produkcyjnym (15-59 kobiety; 15-64 mężczyźni)	9806	9601	9410	9256
W wieku poprodukcyjnym (60 lat i więcej kobiety; 65 lat i więcej mężczyźni)	3718	3832	3918	3923

Źródło: Ewidencja ludności Gminy Łazy

Wskaźnik obciążenia demograficznego - liczony jest jako stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym (dane wg GUS).

Tabela 8 Wskaźnik obciążenia demograficznego.

	Jednostka miary	2018	2019	2020	2021
Ludność w wieku przedprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	22,5	23,0	23,4	23,7
Ludność w wieku	osoba	168,5	173,8	177,8	178,6

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym					
Ludność w wieku produkcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	osoba	37,9	39,9	41,6	42,4
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	60,4	62,9	65,1	66,1
Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem	osoba	19,2	20,0	20,7	21,2

Źródło: Ewidencja ludności Gminy Łazy

Tabela 9 Udział bezrobotnych mieszkańców gminy Łazy w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	Jednostka miary	2017	2018	2019	2020
Ogółem	%	4,6	4,2	3,6	4,3
Mężczyźni	%	3,8	3,5	2,8	4,0
Kobiety	%	5,5	5,0	4,4	4,7

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Analiza danych GUS pod kątem liczby osób pracujących, zamieszkujących w gminie Łazy pokazuje wzrost liczby mężczyzn pracujących, choć ogólna liczba osób zatrudnionych z gminy w badanym okresie waha się z tendencją wzrostową. Oznacza to, że zwiększa się również liczba kobiet niezatrudnionych.

Tabela 10 Udział liczby osób pracujących z podziałem na płeć.

Pracujący w Gminie Łazy	Jednostka miary	2017	2018	2019	2020
Ogółem	osoba	1533	1494	1595	1497
Mężczyźni	osoba	772	757	881	790
Kobiety	osoba	761	737	714	707

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Pod pojęciem bezrobotnego należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego, jest osobą niezatrudnioną i nie wykonującą innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest to osoba niepełnosprawna - zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczący się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi włączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.

Stopa bezrobocia w powiecie zawierciańskim - (dane wg GUS w %) - to liczba bezrobotnych podzielona przez aktywnych zawodowo w danej kategorii ludności. Aktywni zawodowo definiowani są przez GUS jako osoby pracujące plus osoby poszukujące pracy bezrobotni, niepełnosprawni (z możliwością zatrudnienia w niektórych zawodach). Natomiast do aktywnych zawodowo cywilów nie wlicza się pracowników wojska, policji oraz służb ochrony państwa.

Od 2017 r. zaobserwowano spadek stopy bezrobocia zarówno w powiecie zawierciańskim, jak i na szczeblu wojewódzkim i krajowym. Dotyczy to zarówno kobiet jak i mężczyzn. Niestety w 2020 r. sytuacja uległa zmianie, co prawdopodobnie ma związek z sytuacją epidemiczną w kraju i na świecie oraz zamykaniem wielu branż, co z kolei spowodowało redukcję zatrudnienia.

Tabela 11 Udział liczby osób pracujących z podziałem na płeć.

Pracujący w Gminie Łazy	Jednostka miary	2017	2018	2019	2020
Ogółem	osoba	1533	1494	1595	1497
Mężczyźni	osoba	772	757	881	790
Kobiety	osoba	761	737	714	707

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela 12 Udział bezrobotnych mieszkańców Gminy Łazy zarejestrowanych w PUP Zawiercie z podziałem na płeć.

Bezrobotni w Gminie Łazy zarejestrowanych w PUP Zawiercie według płci	Jednostka miary	2017	2018	2019	2020
Ogółem	osoba	452	402	336	403
Mężczyźni	osoba	200	178	144	199
Kobiety	osoba	252	224	192	204

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

2.2.3. Opieka zdrowotna i bezpieczeństwo.

Zmiany demograficzne w znaczący sposób kształtują sytuację zdrowotną społeczności lokalnej, wpływają na jej potrzeby w zakresie profilaktyki zdrowotnej, form i sposobów leczenia, a także kształtowania się rynku usług medycznych. Jednocześnie wzrasta zagrożenie chorobami cywilizacyjnymi, przy intensywniejszym tempie zmian pogarsza się stan psychiczny i odporność emocjonalna jednostek.

Na terenie Gminy Łazy funkcjonują następujące podmioty, świadczące usługi medyczne:

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

- 1) Promed Łazy Sp. z o. o ul. Jesionowa 1 w Łazach z 4 jednostkami organizacyjnymi: Przychodnia Rejonowo - Specjalistyczna w Łazach oraz wiejskie ośrodki zdrowia w Chruszczobrodzie (ul. Józefa Bema 3), Niegowonicach (ul. Ogrodowa 7) i Wysokiej (ul. Fabryczna 5).
- 2) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Poradnia Rejonowo - Specjalistyczna MEDICUS Sp. z.o.o., ul. Kolejowa 5a w Łazach,
- 3) Przychodnia Medycyny Rodzinnej AURA, ul. Pileckiego 4 w Łazach,
- 4) Omegamed Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, ul. Jana Kochanowskiego 1 w Łazach.

Ponadto działają liczne podmioty lecznicze, w formie jednoosobowych praktyk lekarskich oraz Zespół Domowej Opieki Paliatywnej Siloe.

Wg danych uzyskanych z przeprowadzonej ankietyzacji ustalono, iż aż 41,6% respondentów z gminy Łazy nie jest zadowolonych z dostępu do opieki zdrowotnej (ośrodki zdrowia, specjaliści), zadowolonych jest natomiast 31,5%.

Jako największe problemy w obszarze opieki zdrowotnej respondenci uznali:

- 1) ograniczoną liczbę lekarzy specjalistów (64%),
- 2) długi okres oczekiwania na usługi medyczne (5,9%),
- 3) niewystarczająca profilaktyka i edukacja zdrowotna (24,7%),
- 4) ograniczona liczba wizyt domowych lekarza u osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych (14,6%).

Jak wynika z przeprowadzonej ankietyzacji dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej jest znacznie łatwiejszy niż w innych gminach ze względu na ilość ośrodków zdrowia oraz liczbę gabinetów prywatnych. W zakresie poradni specjalistycznych pacjenci mogą korzystać zarówno z usług podmiotów publicznych i prywatnych.

W Gminie Łazy działa 7 jednostek ochotniczych straży pożarnych, w tym 5 włączonych jest do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego. Są to jednostki: OSP Ciągowice, OSP Chruszczobród, OSP Grabowa, OSP Niegowonice i OSP Wiesiółka.

Jednostki OSP wyposażone są w nowoczesny sprzęt przeciwpożarowy, posiadają łącznie 15 samochodów: 1 ciężki samochód gaśniczy, 6 średnich samochodów gaśniczych, 6 samochodów lekkich, autobus i mikrobus oraz pojazd specjalny typu quad z przyczepą.

Koszty zapewnienia gotowości bojowej - wyposażenie w sprzęt, utrzymanie i wyszkolenie strażaków ponosi gmina, finansowane są nakłady eksploatacyjne samochodów i sprzętu przeciwpożarowego: zakup paliwa, drobne remonty, ubezpieczenia i przeglądy techniczne.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

Utrzymanie części bojowej strażnic w postaci opłat za energię elektryczną, gaz, wodę i ogrzewanie obciąża także budżet gminy. Za udział w działaniach ratowniczych i szkoleniach pożarniczych organizowanych przez Państwową Straż Pożarną lub Gminę Łazy wypłacany jest ekwiwalent pieniężny.

Rodzaj kosztów
Zakup paliwa, środka pianotwórczego oraz drobnego wyposażenia sprzętowego
Utrzymanie strażnic (ogrzewanie garaży, gaz, energia, woda)
Koszty osobowe (wynagrodzenia konserwatorów sprzętu i komendanta)
Wypłata ekwiwalentu za udział w akcjach ratowniczych i szkoleniach
Badania lekarskie strażaków
Zakup materiałów na remont strażnicy
Przeglądy techniczne samochodów i sprzętu, rejestracja, ubezpieczenia samochodów i strażaków
Zakup przyczepy specjalnej (OSP Ciągowice)
Pozostałe koszty (zakup wody, pucharów i koszulek, prenumerata miesięcznika „Strażak”)

W roku 2021 r. strażacy z OSP byli dysponowani tak jak w roku poprzednim do zdarzeń związanych z COVID-19. Były to między innymi:

- informowanie ludności o zagrożeniu,
- dowożenie żywności osobom będącym na izolacji,
- transport środków ochrony indywidualnej,
- dekontaminacja miejsc publicznych oraz budynków użyteczności publicznej.

Jednostki OSP w roku 2021 interweniowały 349 razy. Na terenie Gminy Łazy zdarzyło się 60 pożarów, 273 miejscowych zagrożeń, ponadto odebrano 16 fałszywych zgłoszeń.

Liczba pożarów na terenie Gminy Łazy przedstawia się następująco:

- obiekty mieszkalne - 82,
- obiekty produkcyjne - 3,
- obiekty magazynowe - 1,
- środki transportu - 33,
- lasy - 2,

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

- uprawy rolne - 2,
- inne (między innymi suche trawy, nieużytki, składowiska i pojemniki na nieczystości stałe) - 105.

Przeważająca liczba to pożary suchych traw i nieużytków. Pomimo apeli o konsekwencjach tych działań nadal wypalanie traw i pozostałości na polach stanowi dużą część pożarów. Interwencje OSP w tych akcjach znacznie podwyższają wzrost nakładów finansowania działalności jednostek.

Miejscowe zagrożenia to inne niż pożar i klęski żywiołowe zdarzenia stanowiące zagrożenia dla zdrowia, życia lub środowiska. W Gminie Łazy w 2021 roku to między innymi interwencje związane z usuwaniem połamanych gałęzi i drzew zalegających na drogach czy usuwanie zagrożeń powstałych w wyniku wypadków drogowych. Okres wiosny to nagminne wypompowanie wody z podtapianych terenów.

Udział poszczególnych OSP w działaniach ratowniczych przedstawia poniższa tabela:

Jednostka OSP	KSR-G	Rodzaj działań			
		Požary	Miejscowe zagrożenia	Fałszywe alarmy	Ogółem
Ciągowice	TAK	18	40	4	62
Wiesiółka	TAK	11	43	2	56
Chruszczobród	TAK	10	31	1	42
Grabowa	TAK	9	43	1	53
Niegowonice	TAK	12	35	3	50
Rokitno Szlacheckie	NIE	26	70	5	101
Turza	NIE	1	3	0	4

Jednostka OSP Ciągowice trzykrotnie wzywana była w celu zabezpieczenia rejonu działania Państwowej Straży Pożarnej w Zawierciu. Na czas wyjazdu do akcji użyto całych jej zasobów ratowniczych.

W celu zapewnienia gotowości bojowej jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych włączone do KRSG, jak i spoza KRSG były dofinansowane z budżetu państwa. Otrzymały one dofinansowanie z KRSG, MSWiA oraz WFOŚiGW.

Wysokość pozyskanych środków finansowych przedstawia poniższa tabela:

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

Jednostka OSP	KSRG	MSWiA	WFOŚi GW	COVID19	SZCZEOIM Y SIĘ/ INNE	ŚRODKI GMINNE	ŚRODKI WŁASNE	RAZEM
	Ciągowice	12.400	-	-	5.000	-	-	240,00
Grabowa	6.000	-	-	5.000	-	-	1.600,00	12.600,00
Chruszczobród	8.000	-	-	5.000	-	-	500,00	13.500,00
Wiesiółka	8.500	-	-	5.000	-	-	61,83	13.561,83
Niegowonice	6.000	-	-	5.000	-	-	658,52	11.658,52
Rokitno Szlacheckie	-	22.500	-	5.000	4.240	7.500	459,00	39.699,00
Turza	-	-	-	5.000	600,00 1%	-	1.039	6.639,54

Źródło: Analiza stanu ochrony przeciwpożarowej rejonu działania Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Zawierciu za 2021 r

Do działań w zakresie ratownictwa medycznego przewidziane są również jednostki OSP z KRSRG. Wszystkie jednostki OSP będące w KRSRG są wyposażone w zestawy ratownictwa medycznego typu R1.

Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu. Z danych ankietowych wynika, że aż 52,8 % respondentów nie jest w stanie określić się czy są zadowoleni z bezpieczeństwa publicznego w gminie Łazy, przy czym liczba zadowolonych i niezadowolonych jest taka sama, tj. 23,6%. Wg danych z Komisariatu Policji w Łazach za lata 2017-2020 liczba interwencji w badanym okresie uległa zwiększeniu.

Tabela 13 Liczba interwencji w latach 2017-2020

	2017	2018	2019	2020
Liczba interwencji	1560	1556	1506	2410
W podziale na charakter interwencji				
Kradzież i rozboje	24	33	31	27
Przemoc w rodzinie	19	13	15	34
Nietrzeźwi kierujący	12	11	13	14

Źródło: Dane z Komisariatu Policji w Łazach

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

Jako główne przyczyny interwencji odnotowano: spożywanie alkoholu, zakłócanie ładu i porządku, przemoc w rodzinie, zabezpieczanie i obsługa zdarzeń drogowych, kradzieże i rozboje, bójki i pobicia, poszukiwanie osób zaginionych. Interwencje policyjne odnośnie niewłaściwego zachowania osób spożywających alkohol dotyczyły: używania słów nieprzyzwoitych, zanieczyszczania - zaśmiecania miejsc publicznych i zakłócania porządku publicznego.

Jako przyczyny braku poczucia bezpieczeństwa ankietowani podawali:

- 1) niewłaściwe zachowania pijących alkohol w miejscach publicznych - 59,6%,
- 2) zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy) - 50,6%,
- 3) brak wystarczającej liczby patroli policyjnych - 42,7%,
- 4) agresywne zachowania osób pod wpływem środków psychoaktywnych - 32,6%,
- 5) przemoc w rodzinie - 19,1%,
- 6) częste włamania i kradzieże, wzrost liczby bezdomnych, inne.

Ankietowani proponowali, aby w celu zwiększenia poczucia bezpieczeństwa w gminie w szczególności rozbudować/zmodernizować monitoring na terenie gminy, zwiększyć liczbę patroli Policji.

Ponadto poniżej przedstawiono dane z Komisariatu Policji w Łazach w zakresie wykrywalności przestępstw:

- przestępstwa ogółem - 84,7 %,
- przestępstwa pospolite - 60,7 %,
- przestępstwa kryminalne - 88,2 %,
- przestępstwa narkotykowe - 100 % (listopad 2020 r. - areszt za posiadanie blisko kilograma narkotyków).

Priorytety pionu kryminalnego:

- poprawa skuteczności zwalczania przestępczości narkotykowej i ilości ujawnionych środków odurzających, w tym dopalaczy,
- zintegrowanie działalności mającej na celu zwiększenie poziomu odzyskiwania skradzionego mienia oraz zabezpieczenia mienia na poczet przyszłych kar u sprawców przestępstw,
- zwiększenie skuteczności w zakresie zwalczania przestępstw gospodarczych dotyczących wyłudzeń podatku VAT, podatku akcyzowego, funduszy UE, zamówień publicznych,

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

- intensyfikowanie działań zmierzających do zatrzymania osób ukrywających się oraz odnalezienia osób zaginionych.

Komisariat Policji w Łazach stale monitoruje również środowiska zawierciańskich pseudokibiców.

Założenia planu zarządzania kryzysowego

Gminny Plan Zarządzania Kryzysowego – stanowi jedno z podstawowych narzędzi pracy Burmistrza oraz Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego w przypadku wystąpienia zagrożenia powodującego lub mogącego spowodować sytuację kryzysową, o skali wymagającej koordynacji prowadzonych działań ratowniczo-zapobiegawczych.

Celem ww. Planu jest zapewnienie systemowego, skoordynowanego i efektywnego reagowania administracji publicznej Gminy na zdarzenia kryzysowe, zapewniającego właściwe prowadzenie działań, głównie w zakresie odpowiedzialności dotyczącej kierowania i nadzoru, informowania, ostrzegania i alarmowania ludności, łączności, ratownictwa, ewakuacji, pomocy społecznej, pomocy medycznej i porządku publicznego.

Plan ma zastosowanie do operacyjnych działań Burmistrza i podległych mu sił oraz środków w każdej fazie zarządzania kryzysowego.

Plan opracowany został z uwzględnieniem możliwości i zakresu odpowiedzialności na poziomie samorządu lokalnego. W przypadku wyczerpania się możliwości i zasobów gminy o pomoc poproszony zostanie szczebel nadrzędny: siły i środki Starosty, Wojewody lub odwoły centralne, pomoc Sił Zbrojnych RP.

Plan jest tak skonstruowany, że poszczególne służby ratownicze i inne podmioty swoje zadania realizują w toku codziennych działań (np. policja, straż pożarna i inne), natomiast w razie sytuacji kryzysowej są elementem lokalnego systemu reagowania w sytuacjach kryzysowych.

Jego celem jest:

- 1) przydzielenie instytucjom i osobom fizycznym z terenu gminy obowiązków dotyczących wykonania określonych zadań w określonym miejscu i czasie, w sytuacji, gdy zdarzenie wymaga podjęcia czynności reagowania kryzysowego przez dany szczebel administracyjny;
- 2) ustalenie zależności kierowania i współdziałania między instytucjami (organizacjami) i pokazanie, jak działania, reagowania będą koordynowane;
- 3) określenie, jak ludzie i ich mienie będą chronieni w czasie sytuacji kryzysowej;

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

- 4) określenie działań zmierzających do zapewnienia funkcjonalności, ciągłości działań i integralności infrastruktury krytycznej dla zapobiegania zagrożeniom, ryzykom lub słabym punktom oraz ograniczenia i neutralizacji ich skutków jak również szybkiego odtworzenia tej infrastruktury na wypadek awarii, ataków oraz innych zdarzeń zakłócających jej prawidłowe funkcjonowanie;
- 5) określenie personelu, wyposażenia, urządzeń, zaopatrzenia i innych zasobów dostępnych w ramach własnej społeczności lub w ramach porozumienia z innymi społecznościami, które możliwe są do wykorzystania podczas działań kryzysowych.

Treść planu odniesiono do:

- 1) Sytuacji (stanów kryzysowych) będących następstwem:
 - a) działania sił przyrody;
 - b) katastrof i wypadków wynikających z działalności człowieka;
 - c) zdarzeń naruszających bezpieczeństwo obywateli i porządek publiczny, których skutki mogą zagrażać życiu i zdrowiu znacznej ilości ludzi lub gospodarce, a ich likwidacja może być skuteczna tylko w ścisłym współdziałaniu różnych organów administracji publicznej oraz specjalistycznych służb, inspekcji, instytucji i organizacji pozarządowych.
- 2) Etapów zarządzania kryzysowego:
 - a) zapobieganiu sytuacjom kryzysowym;
 - b) przygotowaniu do przejmowania nad nimi kontroli w drodze zaplanowanych działań;
 - c) reagowaniu w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych;
 - d) usuwaniu ich skutków oraz odtwarzaniu zasobów i infrastruktury krytycznej.

2.3 Gospodarka odpadami

System zbierania odpadów komunalnych na terenie gminy.

W 2020 r. oraz 2021r. na terenie Gminy Łazy odbiór odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych realizowany był na podstawie zawartych umów przez Wykonawców wyłonionych w trybie zamówień publicznych.

W ramach uiszczanej przez właściciela nieruchomości zamieszkałego na terenie Gminy Łazy zryczałtowanej miesięcznej opłaty, Gmina zapewniała właścicielom pojemniki i worki służące do zbierania odpadów komunalnych oraz dwukrotne w ciągu roku przeprowadzenie dezynfekcji pojemników zgodnie z harmonogramem. W pozostałym okresie utrzymanie pojemników w odpowiednim stanie sanitarnym należało do właściciela nieruchomości.

Odbiór odpadów komunalnych z nieruchomości niezamieszkałych odbywał się na zasadzie

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

indywidualnych umów zawartych między właścicielami nieruchomości, a firmami wywożącymi odpady.

Objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi na terenach nieruchomości zamieszkałych jest -14 205 mieszkańców na –dzień 31 grudnia 2020 r., natomiast na dzień 31 grudnia 2021r. liczba ta wyniosła 14 082 mieszkańców, co przekłada się na - 4 250 właścicieli nieruchomości w 2020r. oraz 4 298 właścicieli nieruchomości w 2021r.

Ilość odpadów komunalnych odebrana z nieruchomości położonych na terenie Gminy Łazy:

- ilość odebranych odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych w 2020r. - 5175,16 Mg odpadów, natomiast w 2021r. 5502,47 Mg odpadów.
- ilość odpadów komunalnych odebranych od mieszkańców Gminy Łazy (w tym PSZOK i punkty skupu) w 2020r. wyniosła 5579,702 Mg, natomiast w 2021r. sięgnęła 5 897,6590 Mg.
- ilość odpadów budowlanych odebranych od właścicieli nieruchomości w 2020r. wyniosła 106,06Mg, a w roku 2021 aż 147,46 Mg.
- ilość odpadów komunalnych z nieruchomości niezamieszkałych 371,615Mg sięgnęła w 2021r. aż 437,88Mg.
- ilość wszystkich odpadów komunalnych zebranych z terenu Gminy Łazy (nieruchomości zamieszkałe i niezamieszkałe) kształtowała się następująco: 2020r. - 6 057,377 Mg, 2021 rok - 6 482,999 Mg.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych zakłada poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła minimum na poziomie 50 %. Gmina Łazy osiągnęła wymagany poziom w 2020 r., który wyniósł 59,00 %.

Natomiast poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych innych niż niebezpieczne, jednakże stanowiących odpady komunalne, zakłada poziom minimum 70%. Gmina Łazy w 2020 r. osiągnęła poziom 32 %.

Rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji z dnia 15 grudnia 2017 r. określa, iż poziom ograniczenia tych odpadów wynosi max. 40 %. Gmina Łazy ograniczyła poziom składowania w 2020 r. do 10 %.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

W 2021r. Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach zakłada osiągnięcie poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych co najmniej 20 % wagowo za rok 2021. Gmina Łazy osiągnęła wymagany poziom w 2021 r., który wyniósł 24 % wagowo.

Osiągnięty poziom ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji w 2021 r. wyniósł 0,79 %. Poziom składowania w 2021 r. wyniósł 0,78 % i został osiągnięty w wysokości 16 %.

W celu zapobiegania powstawaniu odpadów komunalnych na terenie Gminy organizuje się kampanie informacyjne propagujące selektywne zbieranie odpadów. Natomiast zapobieganie powstawaniu odpadów ulegających biodegradacji polega głównie na propagowaniu przydomowego kompostowania na terenach zabudowy jednorodzinnej.

W dokumentach strategicznych dotyczących gospodarki odpadami dąży się do zmniejszenia ilości zebranych odpadów zmieszanych, a tym samym do wzrostu ilości odpadów pozyskiwanych z selektywnej zbiórki.

W roku 2021 zakończono realizację zadania z zakresu gospodarki odpadami tj. „Przebudowa Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych w Łazach.” Zakres prac dotyczył: przebudowy istniejącego budynku o funkcji magazynowania odpadów komunalnych, zagospodarowania przylegającego terenu oraz zakup elementów wyposażenia (w tym monitoring obiektu).

W 2020 r. dokonano naboru wniosków oraz zrealizowano zadanie pn. „Likwidacja odpadów azbestowych na terenie Gminy Łazy w 2020 r.” W ramach realizacji zadania osiągnięto następujący efekt: z Programu skorzystało 59 właścicieli nieruchomości i usunięto 96,399 Mg odpadów na kwotę 68258,39 zł, która w całości została pokryta ze środków WFOŚiGW w Katowicach (70 %) oraz Gminy Łazy (30 %), przez co właściciel nieruchomości nie ponosił z tego tytułu żadnych kosztów.

W kwestii gospodarki odpadami niebezpiecznymi w 2021 r. dokonano naboru wniosków oraz zrealizowano zadanie pn. „Likwidacja odpadów azbestowych na terenie Gminy Łazy w 2021 r.” W ramach realizacji zadania osiągnięto następujący efekt: z Programu skorzystało 57 właścicieli nieruchomości i usunięto 91,096 Mg odpadów azbestowych na łączną kwotę 58 109,62 zł, która pochodziła ze środków WFOŚiGW Katowicach - NFOŚiGW w Warszawie (70 %) oraz Gminy Łazy (30 %), przez co właściciel nieruchomości nie ponosił z tego tytułu żadnych kosztów.

Ponadto, od wielu lat funkcjonuje w naszej Gminie pomoc finansowa udzielana w formie dotacji (dofinansowanie na poziomie 50 % poniesionych kosztów, jednakże nie więcej niż

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

1000 zł), dla osób, które dokonują demontażu lub utylizacji wyrobów zawierających azbest. Z tej formy dotacji w 2020 r. skorzystały 3 osoby. Usunięto 1,364 Mg odpadów azbestowych. Kwota dotacji wynosiła odpowiednio 552,41 zł.

Uzyskany efekt ekologiczny to ograniczenie uciążliwości dla ludzi i środowiska odpadów zawierających azbest poprzez usunięcie i unieszkodliwienie 97,76 Mg odpadów.

2.3.1. Program Ochrony Środowiska.

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Łazy na lata 2020 - 2023” jest podstawowym narzędziem precyzującym działania w sektorze środowiska na terenie gminy/miasta. Według założeń, sporządzenie Programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego, w tym zakresie prawa. Program Ochrony Środowiska wyznacza cele i zadania, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów. Dokument ten wspomaga dążenie do uzyskania w gminie sukcesywnego ograniczenia degradacji środowiska, ochronę i rozwój jego walorów oraz racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska z uwzględnieniem konieczności jego ochrony. Stan docelowy, w tym zakresie, nakreśla Program ochrony środowiska, a ocenę efektów jego realizacji, zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, dokonuje się okresowo co 2 lata.

2.3.2. Jakość powietrza atmosferycznego

Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza na terenie Gminy Łazy jest emisja obejmująca: emisję niską (kotłownie, indywidualne paleniska domowe i prywatne zakłady), emisję komunikacyjną, emisję z zakładów przemysłowych oraz emisję niezorganizowaną.

Gmina Łazy w latach 2020- 2021 otrzymywała z Powiatowego Zarządzania Kryzysowego w Zawierciu powiadomienia o jakości powietrza oraz o konieczności podjęcia działań określonych w Planie Działań Krótkoterminowych w następującej ilości:

- Poziom I – powiadomienie o ryzyku wystąpienia przekroczenia średniodobowego poziomu dopuszczalnego lub docelowego substancji w powietrzu – w 2021 r. -3 powiadomienia, w 2020 roku – 2 powiadomienia.
- Poziom II - Ostrzeżenie o ryzyku wystąpienia przekroczenia poziomu informowania dla pyłu zawieszonego PM10 w powietrzu – w 2021 roku - 11 powiadomień, w 2020 roku - 10 powiadomień.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

- Poziom III - Alarm smogowy - Powiadomienie o ryzyku wystąpienia przekroczenia poziomu alarmowego dla pyłu zawieszonego PM10 w powietrzu – w 2021 roku - 2 powiadomienia, w 2020 roku – 1 powiadomienie.

Zadania z zakresu ochrony powietrza realizowane były również jako kontrole instalacji przeprowadzonych w ciągu doby obowiązywania POZIOMU II lub POZIOMU III (Alarmu smogowego) wynikających z art. 30, 31 i 155 ustawy o odpadach (spalanie odpadów w kotłach i piecach, spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi) oraz z uchwały antysmogowej. W 2021 roku przeprowadzono 34 takie kontrole, a w 2020 roku 31 kontroli.

W 2021 r. mieszkańcy Gminy Łazy zrealizowali inwestycje zmierzające do ograniczenia emisji z indywidualnych systemów grzewczych, które zostały dofinansowane z następujących źródeł:

- Uchwały nr III/7/10 Rady Miejskiej w Łazach z dnia 20 grudnia 2010 r. w sprawie przyjęcia zasad udzielania dotacji w związku z realizacją niektórych zadań z zakresu ochrony środowiska,
- Uchwały Nr XXXV/302/18 Rady Miejskiej w Łazach z dnia 18 kwietnia 2018 r. w sprawie zasad udzielania osobom fizycznym dotacji celowych na dofinansowanie kosztów inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej do wymiany urządzeń grzewczych na terenie Gminy Łazy w latach 2018 - 2022;
- Programu „Czyste Powietrze” realizowanego przez NFOŚiGW.

W ramach ochrony powietrza w 2020 roku dofinansowano wymianę łącznie 97 kotłów grzewczych na kwotę 262 947,70 zł, a w 2021 roku Gmina Łazy dofinansowała wymianę 41 szt. kotłów na kwotę 202.000,00 zł.

Gmina w 2021r. w ramach Programu „Czyste Powietrze” podpisała Porozumienie na uruchomienie i prowadzenie Punktu Konsultacyjno - Informacyjnego, gdzie za pośrednictwem Urzędu Miejskiego do WFOŚiGW w Katowicach zostało przekazanych 98 wniosków o dofinansowanie.

Ponadto w 2021 roku na terenie Gminy Łazy w ramach projektu pn. „Budowa instalacji odnawialnych źródeł energii w podregionie sosnowieckim – Irządze, Łazy, Poręba, Sosnowiec, Szczekociny, Zawiercie” zamontowano: 423 instalacje fotowoltaiczne, 50 kotłów na biomasę oraz 32 instalacje solarne.

Dodatkowo w latach 2020 -2021 dokonano także termomodernizacji obiektów budowlanych takich jak:

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

- przebudowa, remont oraz wyposażenie budynku KTS w Łazach, w którym powstało Centrum Usług Społecznych;
- termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Grabowej;
- termomodernizacja budynku pełniącego funkcje społeczno-kulturalne w miejscowości Turza wraz z infrastrukturą techniczną w celu ograniczenia niskiej emisji”;
- termomodernizacja ostatniego budynku użyteczności publicznej w Gminie Łazy tj. budynku pełniącym funkcje społeczno-kulturalne w Niegowonicach.

Wykonane na terenie gminy zadania inwestycyjne w sposób znaczny przyczyniły się do realizacji celu jakim jest ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza.

2.3.3. Jakość wód, gospodarka ściekowa

Nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia prowadzony był w oparciu o ustawę z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jednolity: Dz.U. z 2020 r., poz. 2028 ze zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r., poz. 2294 ze zm.)

Monitoring jakości wody przeznaczonej do spożycia na terenie naszej Gminy prowadzony jest przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Zawierciu oraz firmę wodociągową PROMAX Spółka z o. o. w Łazach, która zleca wykonywanie badań wody laboratoriom zewnętrznym. Ogółem w 2020 r., w ramach monitoringu jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na terenie miasta i gminy Łazy, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna pobrała 53 próbki wody do badań z 20 punktów kontrolnych, a w 2021 roku pobrała 45 próbek wody do badań z 20 punktów kontrolnych. Spółka Promax pobrała 37 próbek wody do badań z 20 punktów. Sprzedaż wody w gminie Łazy w 2021r. wyniosła 517 521 m³/rok, natomiast ilość odcieków podłączonych do sieci wodociągowej w 2021r. wyniosła 5303 szt.

Ponadto Gmina Łazy w latach 2020 - 2021 zleciła wykonanie analizy laboratoryjnej próbek wody pobranych ze źródeł: Łazy, ul. Źródłana; Niegowonice, ul. Kościuszki; Niegowonice, ul. Św. Jana; Niegowonice ul. Źródłana; Skałbania, ul. Chechelska Źródło Jana; Hutki-Kanki ul. Jurajska; Hutki-Kanki, ul. Skalna. Wyniki badań wody ze źródła: Skałbania, ul. Chechelska Źródło Jana, wykazały wówczas zdatność do picia. W Biuletynie Informacji Publicznej w zakładce Ochrona Środowiska - Monitoring Środowiska zamieszczono informację dotyczącą jakości wody w naszej Gminie.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

Gmina prowadzi ewidencję zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków oraz ich opróżniania. W 2020 r. na terenie gminy 3100 nieruchomości posiadało zbiorniki bezodpływowe, 307 przydomowe oczyszczalnie ścieków, natomiast w 2021 r. na terenie gminy 3049 nieruchomości posiadało zbiorniki bezodpływowe a 319 przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Gmina Łazy posiada wyznaczoną Aglomerację Łazy, z oczyszczalnią ścieków komunalnych zlokalizowaną w Łazach przy ul. Partyzantów. Aglomeracja wyznaczona Uchwałą Nr V/6/26/2015 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 16 marca 2015 r. o równoważnej liczbie mieszkańców 7477 RLM w 2020 roku została zmieniona Uchwałą nr XXI/133/2020 Rady Miejskiej w Łazach z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Łazy (Dz. U. Woj. Śląskiego 2020.9484) o równoważnej liczbie mieszkańców 6477 RLM.

Obecnie długość sieci kanalizacyjnej sanitarnej na terenie Aglomeracji wynosi 39,1 km. Ilość ścieków komunalnych powstających w Aglomeracji Łazy ogółem w 2020 r. wynosiła 145,8 tys. m³/rok. Ilość ścieków komunalnych odprowadzanych w roku 2020 zbiorczym systemem kanalizacyjnym do oczyszczalni wynosiła 113 tys. m³/rok, a dostarczanych do oczyszczalni taborem asenizacyjnym z terenu Aglomeracji Łazy wynosiła 25,6 tys. m³/rok. Liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię i zbiorczy system kanalizacyjny wyniosła 5518 osób.

Ilość ścieków komunalnych odebranych z Aglomeracji Łazy w 2021 r. wynosiła 134 925 m³/rok. Ilość ścieków dostarczanych do oczyszczalni taborem asenizacyjnym wynosiła 25,3 tys. m³/rok, natomiast ilość czynnych przyłączy kanalizacyjnych była na poziomie 1035 szt. Liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię i zbiorczy system kanalizacyjny wyniosła 5542 osób.

2.4. Jednostki użyteczności publicznej – sytuacja społeczna w Gminie

Gmina ma opracowaną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łazy na lata 2021 – 2027. Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łazy jest poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, dążenie do integracji społecznej oraz tworzenie równych szans rozwoju społecznego wszystkim mieszkańcom. Rozwiązania wdrażane przy współpracy z lokalnymi partnerami służyć mają eliminacji negatywnych zjawisk społecznych oraz zrównoważonemu rozwojowi Gminy. Z przeprowadzonej ewaluacji Strategii na lata 2014-2020 wynika, że od dwóch lat zauważalna jest tendencja spadkowa wśród ilości beneficjentów korzystających ze wsparcia.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

Sytuacja taka jest efektem realizacji szeregu zintegrowanych form aktywizacyjnych. Wzmocnienie Ośrodka Pomocy Społecznej o wiele nowych funkcji, spowodowało dostarczenie klientom większego wachlarza możliwości wsparcia. Na tą sytuację, jak zresztą ma to miejsce w całym kraju, ma również wpływ wdrożenie programów 300+ i 500+, które znacznie poprawiają zdolność finansową uczestników wymienionych programów. Według danych statystycznych rosną kompetencje mieszkańców jak wykształcenie i kwalifikacje, ogromne znaczenie ma również ich własna inicjatywa i zaradność. Czynniki decydujące o bezrobociu to brak ofert pracy zgodnych z kwalifikacjami bezrobotnych, trudności w godzeniu życia rodzinnego i zawodowego oraz niskie wynagrodzenia oferowane przez pracodawców. W badaniu ewaluacyjnym z danych statystycznych wynika, że poziom bezrobocia w gminie Ośrodek Pomocy Społecznej ocenia jako "średni". Za najczęstsze powody bezrobocia wskazano: brak kwalifikacji, brak umiejętności w zakresie starań o zatrudnienie u danego pracodawcy. W wyniku przeprowadzonej ewaluacji, w oparciu o dane liczbowe wynikające ze sprawozdania MPiPS za rok 2020 wynika, że zjawiska społeczne występujące w Gminie takie jak niepełnosprawność, długotrwała choroba w sposób właściwy były rozwiązywane w oparciu o istniejące mechanizmy wspierające. Ważnym aspektem pracy Ośrodka Pomocy Społecznej w Łazach jest opieka nad osobami starszymi ze wskazaniem na rozwój usług opiekuńczych, które wpływają na poprawę jakości życia seniorów.

Podczas tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łazy Zespół ds. tworzenia tej Strategii poddał pod dyskusję ankietę, w której poprosił między innymi o odpowiedź na kilka pytań związanych ze sferą bytową. Spośród ankietowanych 32,6% osób uznało, że warunki życiowe w ostatnich 3 latach się poprawiły, a 20,2% stwierdziło, iż uległy pogorszeniu.

2.4.1. Ochrona zdrowia i działalność społeczna

Ośrodek Pomocy Społecznej

Kluczową instytucją przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu na terenie Gminy Łazy jest Ośrodek Pomocy Społecznej. Celem działalności jest organizowanie i wykonywanie zadań z zakresu pomocy społecznej w szczególności poprzez doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia potrzebujących osób i rodzin i zintegrowanie ich ze środowiskiem. Do zadań pomocy społecznej należy przyznawanie i wypłacanie świadczeń, prowadzenie pracy socjalnej, rozwój i prowadzenie nowych form pomocy.

Ośrodek Pomocy Społecznej mieści się w budynku dwukondygnacyjnym przy ul. Pocztowej 14 w Łazach zajmując 8 pomieszczeń na 1 piętrze. Zadania wynikające z ustawy

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie realizuje Zespół Interdyscyplinarny. Prowadzona jest także asystentura rodzin, co wynika z ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej. Działa także "Klub wolontariatu". W roku 2015 został wyodrębniony również lokal, w którym funkcjonuje "Bank Żywności".

W 2021 r. pomocą społeczną objęto 249 rodzin, 404 osób w rodzinach – osób, którym przyznano decyzją świadczenia oraz pracę socjalną (dane pochodzą ze sprawozdania do MPiPS za 2021 r.).

Instrumenty zawarte w szeregu ustaw z obszaru zabezpieczenia społecznego stosowane przez Ośrodek pozwalają na wspieranie rodzin czy osób przy spełnianiu obowiązującego kryterium dochodowego.

Tabela 14 Instrumenty pomocy świadczone przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie Łazy.

Rodzaj świadczenia	Liczba osób / rodzin /
Zasiłki rodzinne i dodatki	258 rodzin
Zasiłek pielęgnacyjny	324 osoby
SZO	8 osób
ZDO	1 osoba
ŚW 500+	2608 osób
Świadczenie rodzicielskie	45 osób
Fundusz alimentacyjny	98 osób/76 rodzin
Stypendia i zasiłki szkolne	23 uczniów
Świadczenia pielęgnacyjne	48 osób
"złotówka za złotówkę "	22 rodziny
"Becik"	55 osoby

Źródło: Raport o stanie Gminy Łazy za 2021 rok, s.63-64

System wsparcia niefinansowego:

W roku 2021 pracą socjalną objęto 152 osoby w rodzinie, przy czym dla ponad połowy rodzin było to dodatkowe wsparcie obok pomocy finansowej. W roku 2021 Ośrodek Pomocy Społecznej przeprowadził 598 wywiadów środowiskowych będących podstawą do przyznawania w formie decyzji administracyjnych różnych form wsparcia finansowego i niefinansowego. Ponadto przeprowadzono 48 wywiady alimentacyjne, wydano 914 decyzji administracyjnych i 586 dokumentów rozliczeniowo - informacyjnych (dane pochodzą

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

z raportu systemu Pomost). W ramach pracy socjalnej odbywa się terapia rodzinna, prowadzone są mediacje rodzinne, działa zespół interdyscyplinarny oraz asystentura rodziny.

Pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym:

Osoby niepełnosprawne otrzymują pomoc finansową w postaci zasiłków stałych, zasiłków pielęgnacyjnych oraz świadczeń pielęgnacyjnych. Ośrodek Pomocy Społecznej świadczy pomoc w formie usług opiekuńczych jak również skierowań do DPS. Usługi opiekuńcze - są formą wsparcia przyznawaną w drodze decyzji na podstawie wywiadu środowiskowego. Usługi przysługują osobom starszym, chorym, niepełnosprawnym, samotnym, które mają trudności w prawidłowym funkcjonowaniu w swoim środowisku. Osoby korzystające z usług opiekuńczych ponoszą odpłatność w zależności od uzyskiwanych dochodów. Stawka za godzinę usługi wynosi 29 zł. W 2021 r. usługami opiekuńczymi objęto 43 środowiska. Przez cały rok widoczna jest tendencja zwyżkowa w sferze zapotrzebowania na tę formę wsparcia. Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje usługi opiekuńcze - specjalistyczne dla osób chorych psychicznie. W 2021 r. usługami objęto 8 osób. Stawka za godzinę usługi wynosi 35 zł.

Dokonując oceny zasobów pomocy społecznej pod kątem istniejących potrzeb i problemów społecznych należy pamiętać, że na stopień rozwiązywania w/w kwestii istotny wpływ mają działania realizowane przez podmioty polityki społecznej zarówno na szczeblu lokalnym jak i ponadlokalnym. Rynek pracy, sytuacja mieszkaniowa, sytuacja demograficzna, zadania cedowane na gminy bez odpowiedniego zabezpieczenia finansowego powodują, że przesunięciu w czasie ulega realizacja nowatorskich programów czy projektów a realizowane są w pierwszej kolejności zadania o charakterze obligatoryjnym.

Od początku wystąpienia pandemii COVID-19 Ośrodek funkcjonował na wszystkich dotychczasowych płaszczyznach. W okresie od kwietnia do czerwca rozdysponowano wśród najbardziej potrzebujących środowisk ponad 16 ton żywności pozyskanej z Banku Żywności. W miesiącach marzec- sierpień zostało wydanych 1328 paczek dla 241 osób przy udziale OSP z Rokitna Szlacheckiego i Grabowej. Z uwagi na zamknięcie szkół zapewniono pomoc rodzinom, w których dzieci korzystały wcześniej z posiłków w szkole opłacanych przez Ośrodek – była to pomoc finansowa. Z osobami objętymi kwarantanną i izolacją domową pracownicy Ośrodka byli w stałym kontakcie telefonicznym. Ośrodek Pomocy Społecznej zapewnił pomoc wszystkim potrzebującym adekwatnie do zgłaszanych potrzeb.

Z uwagi na izolację społeczną uruchomione zostały liczne porady telefoniczne dla mieszkańców, obejmujące pomoc w sprawach przeciwdziałania przemocy oraz porady w ramach pracy socjalnej dla osób potrzebujących. Pracownicy socjalni w ramach Programu „Wspieraj Seniora” objęli pomocą 40 osób. Zorganizowano zespół zadaniowy składający się

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

z pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Łazach, którzy dostarczali zakupy osobom starszym również z grupy wysokiego ryzyka, tak, aby osoby starsze mogły bezpiecznie pozostać w domu.

Źródło: Sprawozdanie merytoryczne z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Łazach

Ośrodek Pomocy Społecznej w roku 2021 zrealizował również program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Łazy. Celem Programu jest pomoc rodzinom dotkniętym następstwami nadużywania alkoholu, w tym dzieciom osób uzależnionych od alkoholu, działania profilaktyczne wśród dzieci i młodzieży oraz rozwiązywanie problemów alkoholowych. W ramach zadań ujętych w Programie sfinansowano realizację programów profilaktycznych w Klubach Sportowych oraz autorskich programów profilaktycznych „Luźny rozwój - czyli jak ograniczyć stres i skutecznie wykorzystać swój potencjał”, „Orlik - 2020”, „Tenis, to nie tylko sport, w zdrowym ciele zdrowy duch”. Dofinansowano realizację programów profilaktycznych w placówkach kultury „Artystyczna ofensywa przeciw używkom - Nasz talent Łazy 2020”, „Wychowanie muzyczne dzieci i młodzieży gwarancją kształtowania właściwych postaw”, „Książki leczą duszę”. W placówkach oświatowych sfinansowano profilaktyczne spektakle teatralne oraz działania profilaktyczne w czasie ferii zimowych. Zakupiono materiały profilaktyczno-edukacyjne: „Przemoc, agresja”, „Przystosowanie do życia w rodzinie”, „Rozwój dziecka od 5 do 15 lat - przewodnik dla rodziców i nauczycieli”, „Stop przemocy i agresji”, „Spożywanie alkoholu, palenie papierosów i zdrowie psychiczne w czasie pandemii COVID-19”, „Alkohol - Przemoc - Współzależnienie - Rodzina z problemem alkoholowym - wpływ pandemii na wzrost spożycia alkoholu i przemocy”. Zakupiono materiały, które wykorzystano do udziału w ogólnopolskiej kampanii „Depresja problem obniżonego nastroju i depresji, jako skutku izolacji społecznej wywołanej epidemią COVID-19”. Dofinansowano terapię dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin. Zorganizowano i finansowano szkolenie dla sprzedawców napojów alkoholowych i członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która rozpatrzyła 34 wnioski o zobowiązanie do leczenia odwykowego. Efektem realizacji zadań ujętych w Programie jest propagowanie zdrowego stylu życia bez alkoholu oraz innych używek oraz podniesienie świadomości osób dorosłych jak również dzieci i młodzieży w zakresie następstw nadużywania alkoholu.

W Gminie realizowany jest także program pn. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Łazy. Celem Programu jest prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo - rekreacyjnych

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

oraz wspomaganie działań instytucji i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów narkomanii. W ramach zadań ujętych w Programie realizowano programy profilaktyczne w placówkach kultury w czasie wypoczynku zimowego dzieci i młodzieży „Akcja zimowa 2020”, „Ferie w Bibliotece 2020”. Efektem realizacji zadań ujętych w Programie jest podniesienie świadomości osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży dot. następstw nadużywania środków odurzających, zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz propagowanie zdrowego stylu życia bez używek.

Gmina Łazy uzyskała środki finansowe w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2021. Realizatorem zadania był Ośrodek Pomocy Społecznej w Łazach, a jego celem głównym zapewnienie usługi opieki wytchnieniowej opiekunom sprawującym bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności oraz osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności w miejscu ich zamieszkania. Celem szczegółowym było czasowe odciążenie od codziennych obowiązków łączących się ze sprawowaniem opieki poprzez zapewnienie czasu na odpoczynek i regenerację. W roku 2021 opieką wytchnieniową objęto 12 osób. Zadanie będzie także realizowane w ramach edycji 2022.

Od października 2021 roku Gmina Łazy realizuje projekt pn. „Rozwój usług społecznych skierowanych do dzieci, młodzieży i rodzin w gminie Łazy” realizowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 (Europejski Fundusz Społeczny). Celem projektu było utworzenie świetlicy środowiskowej, która pełni formę usługową skierowaną na pomoc dla dzieci z rodzin zagrożonych marginalizacją społeczną. Jej zadaniem jest organizacja czasu wolnego 25 dzieci i młodzieży w godzinach popołudniowych poprzez rozwijanie zainteresowań i uzdolnień dzieci, rozwój kultury osobistej, pracę nad poprawą sprawności fizycznej oraz rozwój umiejętności interpersonalnych. Ponadto uruchomiono Punkt Konsultacyjny Wsparcia rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez prowadzenie usług mediacji rodzinnych oraz porad i konsultacji specjalistycznych. Realizację projektu zaplanowano do 31 maja 2023 roku, a powyższe formy wsparcia mieszczą się w budynku KTS przy ul. Spółdzielczej 2 w Łazach. PROMED ŁAZY spółka z ograniczoną odpowiedzialnością prowadzi działalność leczniczą na terenie Gminy Łazy. 100% udziałów w Spółce posiada gmina Łazy. Spółka oferuje swoje usługi w 4 punktach: Przychodnia Rejonowo - Specjalistyczna w Łazach ul. Jesionowa 1, Wiejski Ośrodek Zdrowia w Chruszczobrodzie ul. Józefa Bema 3, Wiejski Ośrodek Zdrowia w Niegowonicach ul. Ogrodowa 7 i Wiejski Ośrodek Zdrowia w Wysokiej ul. Fabryczna 5 oraz we wszystkich szkołach podstawowych.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

Na podstawie umów zawartych ze Śląskim Oddziałem Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia w Katowicach Spółka świadczy usługi zdrowotne w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, obejmującej świadczenia lekarza, pielęgniarki, położnej i pielęgniarki w środowisku nauczania i wychowania oraz ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (poradnia położniczo-ginekologiczna). Poza umową z Narodowym Funduszem Zdrowia, Spółka oferuje świadczenia w zakresie medycyny pracy, diabetologii, geriatry oraz dodatkowe badania diagnostyczne: spirometrię, audiometrię i pulsoksymetrię oraz szczepienia profilaktyczne przeciw grypie, COVID-19 i wirusowemu zapaleniu wątroby.

W 2022 r. udzielono 58 311 porad w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, w tym około 600 porad udzielonych osobom z Ukrainy oraz 2 536 porad w zakresie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (poradnia położniczo-ginekologiczna). Spółka realizowała programy profilaktyczne finansowane przez NFZ w zakresie raka szyjki macicy, chorób układu krążenia i gruźlicy. Spółka oferuje nowe świadczenia w zakresie diagnostyki i leczenia cukrzycy w podstawowej opiece zdrowotnej (opieka koordynowana w POZ).

W 2022 r. w budynku Przychodni w Łazach przy ul. Jesionowej 1 zakończono inwestycję w ramach projektu „Ograniczenie niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej w PRS Łazach przy ulicy Jesionowej 1” (umowa o dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 Poddziałanie 4.3.4. Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii w infrastrukturze publicznej i mieszkaniowej - ZIT). Wykonano 3 zadania:

1. podłączenie do sieci gazowej i wymianę źródła ciepła (kocioł gazowy),
2. termomodernizację dachu,
3. instalację paneli fotowoltaicznych jako źródła energii elektrycznej.

Całkowita wartość projektu: 790 894,00 zł, współfinansowanie UE 672 259,89 zł, wkład własny 118 634,11 zł.

2.5 Edukacja

Na terenie gminy przedszkolną działalność wychowawczą prowadzi 1 publiczne przedszkole, znajdujące się w mieście Łazy i zlokalizowane w dwóch budynkach, 1 niepubliczne przedszkole w Łazach oraz oddziały przedszkolne funkcjonujące w 3 podstawowych szkołach publicznych i 3 podstawowych szkołach niepublicznych. Publiczne Przedszkole nr 1 im. Jana Brzechwy w Łazach od 2008 r. prowadzi oddział integracyjny umożliwiający wspólne

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

wychowanie dzieci z różnymi deficytami psychorozwojowymi z ich pełnosprawnymi rówieśnikami. Szkolnictwo podstawowe jest reprezentowane przez 8 szkół podstawowych (5 publicznych i 3 niepubliczne), z których 2 placówki znajdują się na terenie miasta Łazy, a pozostałe 6 w sołectwach.

Wszystkie placówki oświatowe dbają o wysoki poziom swych usług edukacyjnych i wychowawczych oraz kształtują u uczniów postawy warunkujące sprawne i odpowiedzialne funkcjonowanie we współczesnym świecie.

Ponadto na terenie gminy działa Ośrodek Usług Opiekuńczo-Wychowawczych „Pegaz” w Chruszczobrodzie, prowadzony przez powiat oraz niepubliczny żłobek „Przyzakładowe Centrum Zabawy” prowadzony w „Domu Nadziei” w Łazach przez Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne w Kluczach. Od 2007 r. prężnie funkcjonuje w gminie Uniwersytet Trzeciego Wieku, który obejmuje swą ofertą edukacyjną seniorów i stanowi główny trzon Rady Seniorów Gminy Łazy. W zakresie szkolnictwa ponadpodstawowego, które znajduje się w kompetencji Starostwa Powiatowego, na terenie miasta Łazy działa Zespół Szkół im. prof. Romana Gostkowskiego. Dostosowując się do sytuacji na rynku pracy, zmieniających się potrzeb i zainteresowań uczniów szkoła wciąż poszerza swą ofertę edukacyjną.

Na przestrzeni całego roku 2021 Gmina Łazy była organem prowadzącym dla 6 placówek oświatowych, tj. Szkoły Podstawowej nr 1 im. Stanisława Konarskiego w Łazach, Szkoły Podstawowej im. ks. Stefana Joniaka w Niegowonicach, Szkoły Podstawowej im. Gabriela Taszyckiego w Chruszczobrodzie, Szkoły Podstawowej nr 3 w Łazach, Szkoły Podstawowej im. Józefy Jabczyńskiej w Wysokiej i Publicznego Przedszkola nr 1 im. Jana Brzechwy w Łazach. W strukturze 3 szkół podstawowych w Niegowonicach, w Chruszczobrodzie i w Wysokiej funkcjonowały także oddziały przedszkolne. Gmina Łazy dotowała również 3 niepubliczne szkoły podstawowe o uprawnieniach szkół publicznych, tj. Niepubliczną Szkołę Podstawową w Ciągowicach prowadzoną przez Stowarzyszenie „Przyjazna Szkoła w Ciągowicach”, Niepubliczną Szkołę Podstawową im. Michała Poleskiego w Rokitnie Szlacheckim i Niepubliczną Szkołę Podstawową im. Stanisława Będkowskiego w Grabowej prowadzone przez Stowarzyszenie „Mała Szkoła w Rokitnie Szlacheckim”, a także jedno Niepubliczne Przedszkole „Biedroneczki” w Łazach (również prowadzone przez Stowarzyszenie „Mała Szkoła w Rokitnie Szlacheckim”). Poniższe tabele obrazują jak w okresie niżej wymienionych lat szkolnych kształtowała się w poszczególnych placówkach oświatowych zarówno publicznych, jak i niepublicznych liczba uczniów i oddziałów:

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

- liczba uczniów i liczba oddziałów według specyfiki oddziałów (tj. ogólnodostępne, integracyjne) w roku szkolnym 2020/2021:

Tabela 15: Liczba uczniów i liczba oddziałów według specyfiki oddziałów

Nazwa szkoły / placówki	Ogólnodostępne - uczniowie	Ogólnodostępne - oddziały	Integracyjne - uczniowie	Integracyjne - oddziały
Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Ciągowicach	60	8	0	0
Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Michała Poleskiego w Rokitnie Szlacheckim	148	10	0	0
Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Stanisława Będkowskiego w Grabowej	81	9	0	0
Szkoła Podstawowa im. Józefy Jabczyńskiej w Wysokiej	146	9	0	0
Szkoła Podstawowa nr 3 w Łazach	125	8	0	0
Publiczne Przedszkole nr 1 im. Jana Brzechwy w Łazach	143	9	19	1 (w systemie SIO wykazuje 2 z uwagi na obecność w oddziale dzieci 5 letnich nie objętych subwencją i 6 letnich objętych subwencją)
Szkoła Podstawowa nr 1 im. Stanisława Konarskiego w Łazach	376	16	33	2
Szkoła Podstawowa im. Gabriela Taszyckiego w Chruszczobrodzie	156	9	0	0
Szkoła Podstawowa im. ks. Stefana Joniaka w Niegowonicach	275	14	0	0
Niepubliczne Przedszkole „Biedroneczki” w Łazach	82	4	0	0

Źródło: Raport o stanie Gminy Łazy za 2021 rok s.79-80

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

- liczba uczniów i liczba oddziałów według specyfiki oddziałów (tj. ogólnodostępne, integracyjne) w roku szkolnym 2021/2022:

Tabela: Liczba uczniów i liczba oddziałów według specyfiki oddziałów

Nazwa szkoły / placówki	Ogólnodostępne - uczniowie	Ogólnodostępne - oddziały	Integracyjne - uczniowie	Integracyjne - oddziały
Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Ciągowicach	64	8	0	0
Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Michała Poleskiego w Rokitnie Szlacheckim	178	10	0	0
Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Stanisława Będkowskiego w Grabowej	80	9	0	0
Szkoła Podstawowa im. Józefy Jabczyńskiej w Wysokiej	155	9	0	0
Szkoła Podstawowa nr 3 w Łazach	108	7	0	0
Publiczne Przedszkole nr 1 im. Jana Brzechwy w Łazach	154	8	20	1 (w systemie SIO wykazuje 2 z uwagi na obecność w oddziale dzieci 5 letnich nie objętych subwencją i 6 letnich objętych subwencją)
Szkoła Podstawowa nr 1 im. Stanisława Konarskiego w Łazach	392	17	0	0
Szkoła Podstawowa im. Gabriela Taszyckiego w Chruszczobrodzie	159	9	0	0
Szkoła Podstawowa im. ks. Stefana Joniaka w Niegowonicach	285	14	0	0
Niepubliczne Przedszkole „Biedroneczki” w Łazach	88	4	0	0

Źródło: Raport o stanie Gminy Łazy za 2021 rok s. 80-81

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

W zakresie sfery organizacyjnej placówki publiczne prowadzone przez Gminę Łazy na każdy rok szkolny sporządzają arkusz organizacji pracy, określający szczegółową strukturę nauczania, wychowania i opieki w placówce. W dokumencie tym określa się również liczbę nauczycieli, w tym nauczycieli zajmujących stanowiska kierownicze, wraz z informacją o ich stopniu awansu zawodowego i kwalifikacjach oraz liczbę godzin zajęć przez nich prowadzonych. Poniższa tabela prezentuje zestawienie etatów nauczycieli objętych subwencją oświatową na rok 2021 w odniesieniu do ich stopni awansu zawodowego:

Tabela 16 Zestawienie etatów nauczycieli objętych subwencją na rok 2021

Liczba nauczycieli				
Ogółem	Stażysta	Kontraktowy	Mianowany	Dyplomowany
100,82	3,61	7,45	15,11	74,65

Źródło: Raport o stanie Gminy Łazy za 2021 rok s. 81

Gmina Łazy przekazała w 2021 r. dotację oświatową dla podmiotów prowadzących placówki niepubliczne na jej terenie. Z przedłożonych rozliczeń uzyskaliśmy następujące informacje w odniesieniu do każdej z placówek niepublicznych:

Tabela 17 Wykaz dotacji oświatowych dla podmiotów prowadzących placówki niepubliczne.

Nazwa podmiotu dotowanego oraz placówki niepublicznej	Kwota otrzymanej dotacji oświatowej	Kwota należnej dotacji i kwota wydatków
Stowarzyszenie „Mała Szkoła w Rokitnie Szlacheckim” - Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Rokitnie Szlacheckim	2.292.813,63 zł	2.292.813,63 zł – kwota należna 2.210.557,34 zł – kwota wydatków
Stowarzyszenie „Przyjazna Szkoła w Ciągowicach”- Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Ciągowicach	943.350,77 zł	943.350,77 zł – kwota należna 943.339,27 zł – kwota wydatków
Stowarzyszenie „Mała Szkoła w Rokitnie Szlacheckim” - Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Grabowej	1.233.592,25 zł	1.233.592,25 zł - kwota należna 1.233.592,25 zł - kwota wydatków
Stowarzyszenie „Mała Szkoła w Rokitnie Szlacheckim” – Niepubliczne Przedszkole „Biedroneczki” w Łazach	666.096,40 zł	666.096,40 zł – kwota należna 666.096,40 zł – kwota wydatków

Źródło: Raport o stanie Gminy Łazy za 2021 rok s. 83-84

W okresie sierpień 2021 – czerwiec 2022 Gmina realizowała projekt pn. „Kształtowanie kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych uczniów ze szkół podstawowych Gminy Łazy” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

Śląskiego na lata 2014-2020 (Europejski Fundusz Społeczny). Celem projektu było zwiększenie szans edukacyjnych uczniów z 5 Szkół Podstawowych gminy Łazy (SP nr 1 Łazy, SP nr 3 Łazy, SP Wysoka, SP Niegowonice, SP Chruszczobród) poprzez wzrost ich kompetencji oraz wdrożenie przyjętych rozwiązań do praktyki.

Cel został osiągnięty poprzez organizację:

- zajęć prowadzonych metodą eksperymentu, w tym wyrównawczych oraz rozszerzających podstawę programową/ kół zainteresowań,
- zajęć specjalistycznych dla uczniów ze Szkół Podstawowych,
- podniesienie kompetencji zawodowych nauczycieli,
- wyposażenie i doposażenie bazy dydaktycznej w sprzęt i materiały niezbędne do prowadzenia zajęć przyczyniających się do rozwoju kompetencji kluczowych oraz wspomagania rozwoju uczniów.

Wsparcie w ramach projektu było skierowane do 569 uczniów z szkół podstawowych oraz 111 nauczycieli. W roku 2021 zorganizowano 1178 godzin zajęć z zakresu rozwijania kompetencji kluczowych i umiejętności oraz doposażono pracownie szkolne.

Ponadto w Gminie realizowany jest szereg projektów dodatkowych, specjalistycznych i wspomagających. Zajęcia zrealizowane w roku 2021 i zaplanowane do realizacji na rok 2022 to, m.in.:

Program „Laboratoria przyszłości”. W ramach tego programu szkoły prowadzone przez gminę otrzymały wsparcie finansowe na zakup wyposażenia technicznego. Laboratoria Przyszłości to nowoczesny sprzęt, który uatrakcyjni zajęcia szkolne i pozwoli uczniom rozwijać swoje zainteresowania nie tylko na lekcjach techniki i w ramach innych obowiązkowych zajęć edukacyjnych, lecz także w ramach kół zainteresowań i innych form rozwijania umiejętności. Program był realizowany w roku 2021 i jest zaplanowany do realizacji na rok 2022r.

Tabela 18 Wykaz szkół, biorących udział w programie i wnioskowane środki finansowe.

Nazwa szkoły	Wnioskowana kwota wsparcia w ramach programu
Szkoła Podstawowa nr 1 im. Stanisława Konarskiego w Łazach	116 000,00 zł
Szkoła Podstawowa im. ks. Stefana Joniaka w Niegowonicach	70 000,00 zł

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

Szkoła Podstawowa im. Gabriela Taszyckiego w Chruszczobrodzie	60 000,00 zł
Szkoła Podstawowa nr 3 w Łazach	60 000,00 zł
Szkoła Podstawowa im. Józefy Jabczyńskiej w Wysokiej	30 000,00 zł
RAZEM	336 000,00 zł

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Łazach.

Priorytet 3 „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021 – 2025”.

Dotyczy on wsparcia finansowego placówek wychowania przedszkolnego oraz szkół prowadzonych przez gminę w obszarze rozwijania zainteresowań dzieci i młodzieży poprzez zakup książek będących nowościami wydawniczymi oraz nowych elementów wyposażenia do bibliotek szkolnych. Program jest zaplanowany do realizacji w 2022r.

Tabela 19 Przedszkole/oddziały przedszkolne i szkoły, biorące udział w programie i wnioskowane środki finansowe:

Nazwa placówki wychowania przedszkolnego, szkoły	Koszt całkowity	Kwota wnioskowana z Priorytetu 3	Finansowy wkład własny (min. 20 % kosztów)
Publiczne Przedszkole nr 1 im. Jana Brzechwy w Łazach	3 750,00 zł	3 000,00 zł	750,00 zł
Szkoła Podstawowa im. ks. Stefana Joniaka w Niegowonicach (Oddziały Przedszkolne)	3 125,00 zł	2 500,00 zł	625,00 zł
Szkoła Podstawowa im. Józefy Jabczyńskiej w Wysokiej (Oddziały Przedszkolne)	3 125,00 zł	2 500,00 zł	625,00 zł
Szkoła Podstawowa nr 1 im. Stanisława Konarskiego w Łazach	15 000,00 zł	12 000,00 zł	3 000,00 zł
Szkoła Podstawowa nr 3 w Łazach	5 000,00 zł	4 000,00 zł	1 000,00 zł
Szkoła Podstawowa im. Józefy Jabczyńskiej w Wysokiej (Szkoła)	5 000,00 zł	4 000,00 zł	1 000,00 zł
RAZEM	35 000,00 zł	28 000,00 zł	7 000,00 zł

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Łazach.

Zajęcia wspomagające miały na celu utrwalenie wiadomości i umiejętności z wybranych obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego. Zajęcia były przeznaczone dla uczniów klas IV-VIII szkół podstawowych publicznych i niepublicznych. Uczestniczyli w nich chętni uczniowie, a program był realizowany w roku 2021.

Tabela 20 Wykaz szkół, biorących udział w programie i przydzielone środki finansowe.

Nazwa szkoły	Przydzielone środki na finansowanie zajęć
Szkoła Podstawowa nr 1 im. Stanisława Konarskiego w Łazach	7 700,00 zł
Szkoła Podstawowa im. ks. Stefana Joniaka w Niegowonicach	4 900,00 zł
Szkoła Podstawowa im. Gabriela Taszyckiego w Chruszczobrodzie	2 800,00 zł
Szkoła Podstawowa nr 3 w Łazach	4 200,00 zł
Szkoła Podstawowa im. Józefy Jabczyńskiej w Wysokiej	2 800,00 zł
Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Ciągowicach	2 100,00 zł
Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Rokitnie Szlacheckim	4 200,00 zł
Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Grabowej	4 200,00 zł
RAZEM	32 900,00 zł

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Łazach.

Zajęcia specjalistyczne z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, tj. zajęcia: korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne oraz inne o charakterze terapeutycznym będą realizowane w okresie: 1 marca 2022 r. – 20 grudnia 2022 r. dla uczniów, u których rozpoznano potrzebę wsparcia psychologiczno-pedagogicznego w tym zakresie. Dyrektorzy szkół publicznych przekazali do gminy informacje na temat liczby godzin dodatkowych zajęć specjalistycznych zaplanowanych do realizacji w danej szkole, a dyrektorzy szkół niepublicznych wnioski o udzielenie dotacji celowej na dofinansowanie organizacji dodatkowych zajęć specjalistycznych. Ogólna liczba uczniów ze szkół publicznych i niepublicznych działających na terenie gminy, uprawnionych

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

do w/w pomocy to 1093. Zajęcie będą finansowane z rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej, w wysokości 39,55 zł na ucznia.

2.5.1 Edukacja ekologiczna

Rokrocznie młodzież szkolna placówek oświatowych na terenie Gminy Łazy bierze udział w szerokokorozumianej edukacji ekologicznej uczestnicząc w ogólnopolskich akcjach proekologicznych takich jak: „Sprzątanie Świata - Polska”, „Dzień Ziemi”, jak również „Oszczędzajmy Kropelkę”. Każda z placówek oświatowych prowadziła zajęcia o tematyce ekologicznej, w szczególności w zakresie segregowania odpadów, zasad recyklingu - wykorzystanie odpadów wtórnie, ochrony przyrody oraz co to znaczy być eko. Dzieci z poszczególnych szkół mają możliwość czynnego uczestniczenia w kółkach ekologicznych. Przeprowadzono akcję edukacyjną w kilku placówkach szkolnych polegającą na promowaniu selektywnej zbiórki oraz zorganizowano pogadanki i konkursy wiedzy z uwzględnieniem drobnych nagród dla uczestników.

W roku 2021 dodatkowo przez placówki oświatowe prowadzone były zajęcia "Dzień bez dymu"- pogadanki i zajęcia w grupach przedszkolnych na temat szkodliwości dymu w ramach akcji " Czyste powietrze wokół nas", zajęcia z cyklu „Co tak dymi ?"

W 2021r. w ramach modernizacji Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, zawarto umowę z fundacją, która przeprowadziła szeroko rozumianą kampanię edukacyjną w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami, adresowaną do mieszkańców gminy.

W skład kampanii wchodziły następujące działania:

1. Organizacja prelekcji online dla dzieci – 8 szkół podstawowych oraz przedszkola.
2. Konkurs dla dzieci szkół podstawowych pt. „EKO – Ekologia, Klimat, Otoczenie”.
3. Konkurs i nagrody dla 9 przedszkoli pt. „CHRONIĘ, MYŚLĘ, SEGREGUJĘ”.
4. Przekazanie dla szkół 2 rodzajów plansz dydaktycznych dotyczących segregacji odpadów.
5. Konkurs dla szkół podstawowych: „ZIELONE ŁAZY W OBIEKTYWIE.”
6. Rozpropagowanie plakatów i ulotek promujących selekcję odpadów z uwzględnieniem przeterminowanych leków, baterii.
7. Rozpropagowanie Kompendium dotyczącego segregacji odpadów dla gospodarstw domowych w ilości 4500 szt.
8. Materiały dla dzieci: plan lekcji z informacjami o selektywnej zbiórce odpadów, układ okresowy pierwiastków z informacjami o czystości powietrza.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

W ramach Programu „Czyste Powietrze” zostały przeprowadzone działania edukacyjne. Zorganizowano 3 spotkania (online) informacyjne dla mieszkańców o zasadach Programu „Czyste Powietrze”. Do placówek oświatowych na terenie Gminy Łazy przekazano tablice informacyjne dotyczące jakości powietrza.

Podczas festynu rodzinnego „Lato z kulturą”, stworzono stanowisko Punktu Konsultacyjno - Informacyjnego Programu "Czyste Powietrze" oraz segregacji odpadów. Mieszkańcom zainteresowanym Programem udzielano informacji dotyczących jego realizacji, zasad i warunków udziału oraz wręczano mieszkańcom ulotki informacyjne dot. Programu „Czystego Powietrze” oraz prawidłowej segregacji odpadów.

W celu zapobiegania powstawaniu odpadów komunalnych na terenie Gminy organizuje się kampanie informacyjne propagujące selektywne zbieranie odpadów. Natomiast zapobieganie powstawaniu odpadów ulegających biodegradacji polega głównie na propagowaniu przydomowego kompostowania na terenach zabudowy jednorodzinnej.

Ponadto w gazecie Echa Łaz na bieżąco były umieszczane informacje dotyczące zmiany terminów odbierania odpadów komunalnych w okresie letnim, informacje o nielegalnych wysypiskach, o prawidłowym utrzymywaniu czystości na swojej posesji i wokół niej.

W 2020 r. na firmę odbierającą odpady komunalne sędowano prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie obowiązków właścicieli nieruchomości, dotyczących zapobiegania powstawania odpadów oraz prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi. Mieszkańcy otrzymali kolorowe ulotki obrazowo przedstawiające prawidłowość segregacji odpadów komunalnych. Przeprowadzono akcję edukacyjną w kilku placówkach szkolnych polegającą na promowaniu selektywnej zbiórki oraz zorganizowano pogadanki i konkursy wiedzy z uwzględnieniem drobnych nagród dla uczestników. Przeprowadzono akcję promocyjno - informacyjną obejmującą zasięgiem Gminę Łazy, poprzez opracowanie i wydrukowanie materiałów informacyjnych w postaci ulotek dotyczących w szczególności selektywnego zbierania odpadów. Dostarczenie materiałów nastąpiło razem z harmonogramem odbioru odpadów komunalnych na 2021 r.

2.6. Kultura

Miejski Ośrodek Kultury w Łazach stanowi kluczowe miejsce integracji społeczności lokalnej. Jego działalność ukierunkowana jest w szczególności na stworzenie oferty kulturalnej dla dzieci, młodzieży oraz pozostałych mieszkańców. Miejski Ośrodek Kultury w Łazach w nawiązaniu do Strategii Rozwoju Gminy Łazy na lata 2015- 2020+ prowadzi

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

działania mające na celu wzrost aktywności kulturalnej jak i utrzymanie oraz podnoszenie ich jakości. Na przestrzeni ostatnich lat zajęcia prowadzone były zarówno w formie stacjonarnej jak i mieszanej (zdalno-stacjonarna) w zależności od aktualnie obowiązujących przepisów zajęcia edukacji artystycznej: nauka gry na instrumentach, nauka śpiewu, zajęcia plastyczne, teatralne, rękodzieło, taniec nowoczesny, taniec ludowy, rytmika, a także zajęcia zespołów wokalnych oraz instrumentalnych. Ponadto realizowane były zajęcia nauki gry w szachy oraz brydż. Zajęcia te były odpowiedzią na dynamicznie zmieniające się zapotrzebowanie społeczne, czego efektem na przestrzeni lat był ogólny stały wzrost liczby uczestników. Oprócz artystycznych zajęć edukacyjnych wprowadzone zostały także zajęcia edukacji związanej z nauką j. angielskiego skierowaną do grup dziecięcych. Zajęcia te z roku na rok miały tendencję wzrostową. Wg ankietowanych (badanie przeprowadzone online na mieszkańcach gminy Łazy) 49,4% jest zadowolonych z dostępu do informacji nt. wydarzeń w Gminie Łazy, niezadowolonych jest 11,2%. Poprzez swoje działania, instytucja kładzie duży nacisk na edukację kulturalną przeznaczoną zarówno dla dzieci i młodzieży jak również osób dorosłych. **W tym celu powołano Studio Edukacji Muzycznej, w którym pod okiem wysoko wykwalifikowanej kadry prowadzone są indywidualne zajęcia nauki gry na instrumentach – pianino, keyboard, gitara, akordeon, skrzypce oraz nauka śpiewu. Ponadto funkcjonują stałe formy zajęć: zajęcia plastyczne, ceramika i rękodzieło, teatralne, a także zajęcia prowadzone w ramach dziecięcych zespołów wokalnych oraz tanecznych – taniec nowoczesny, tańce ludowe oraz rytmika.** Placówka opiekuje się także gminnymi grupami śpiewaczo - obrzędowymi. Miejski Ośrodek Kultury w Łazach jest również miejscem działalności licznych klubów i organizacji ściśle współpracujących z ośrodkiem. Innym ważnym elementem działalności jest organizacja różnorodnych form amatorskiego ruchu artystycznego oraz corocznych imprez i uroczystości.

Miejski Ośrodek Kultury realizuje inicjatywy zarówno o zasięgu lokalnym jak i ponadregionalnym. Wśród najważniejszych wymienić należy Ogólnopolski Turniej Tańców Polskich „Złoty Parowóz”, Jurajski Festiwal Kolęd i Pastorałek, „Jura Rock Festiwal”, Eliminacje Międzynarodowego Festiwalu Kolęd i Pastorałek w Będzinie, Wojewódzki Festiwal Twórczości Dziecięcej „Stokrotkowo”, „Święto Kupały”, Gminny Festiwal Wokalny „Nasz Talent”. Ponadto w analizowanym okresie ośrodek był realizatorem znacznej liczby przedsięwzięć bieżących, mających swe miejsce w corocznym kalendarzu jak i wynikających z zapotrzebowania i możliwości finansowych. Tendencja ich organizacji w ww. okresie jest wzrostowa do momentu wprowadzenia obostrzeń, gdzie duża część przeniosła się do tzw. „sieci” i to właśnie kolejna część działalności Miejskiego Ośrodka Kultury w Łazach

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

wynikająca z potrzeby dostosowania się do panujących warunków. W związku z tym, w ośrodku został stworzony system prowadzenia zajęć „online” a także realizacji koncertów „w sieci” oraz konkursów i festiwali realizowanych przy pomocy narzędzi internetowych.

W ww. okresie, a szczególnie w okresie pandemii, Miejski Ośrodek Kultury w Łazach rozwinął także działalność fonograficzną, w ramach wydawania płyt CD mających na celu promowanie lokalnych talentów muzycznych, kształcących się na co dzień w ośrodku. Płyty te prezentują twórczość artystyczną dzieci i młodzieży z terenu Gminy Łazy. Od 2019 roku jest to sześć płyt: „Nasz Talent 2019”, Patrycja Gotfryd – „Kiedy umrę kochanie”, „Nasz Talent 2020”, Kolędy i Pastoralki – „A baczcież pastuszki”, „Nasz Talent 2021”, „Kultura Łączy Mieszkańców Powiatu Zawierciańskiego”.

Ponadto uczestnicy zajęć, w szczególności soliści i zespoły reprezentują MOK w Łazach w przeglądach i festiwalach o bardzo szerokim zasięgu osiągając wysokie wyniki. Do najważniejszych festiwali zaliczamy Międzynarodowy Festiwal Kolęd i Pastoralek im. ks. K. Szwarlika w Będzinie, Ogólnopolski Festiwal Piosenek Janusza Gniatkowskiego w Będzinie, Wojewódzki Festiwal Pieśni Patriotycznej w Myszkowie.

Działalność Miejskiego Ośrodka Kultury w Łazach w nawiązaniu do *Strategii Rozwoju Gminy Łazy na lata 2015- 2020+*, jest skuteczna. Dynamika działania, dostosowywanie form działalności w odpowiedzi na zapotrzebowanie, ulepszanie, podnoszenie jakości, bieżące analizy to zabiegi, dzięki którym realizacja zakładanych celów i osiągnięcie wskaźników staje się realne i prawdziwe.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Łazach jako samorządowa instytucja kultury wchodzi w skład ogólnokrajowej sieci bibliotecznej. Stanowi ważne ogniwo infrastruktury kulturalnej gminy i kraju. Wspomaga szeroko rozumianą edukację społeczną, zaspokaja potrzeby informacyjne i kulturalne. Ponadto przyczynia się do zmniejszenia wykluczenia cyfrowego mieszkańców, daje im możliwości do włączenia się w życie społeczne, wspiera aktywność intelektualną i kulturalną mieszkańców gminy. Jest miejscem odpoczynku, samorealizacji, spotkań mieszkańców oraz edukacji przez całe życie. Biblioteka rozszerza zakres swojej działalności oferując coraz więcej usług i aktywności, podejmuje nowe inicjatywy, pozyskuje partnerów do współpracy realizując programy z koalicjantami. Prowadzi gminne archiwum historii lokalnej, punkt informacji turystycznej i izbę tradycji. Jest instytucją zapewniającą mieszkańcom bezpłatny dostęp do dóbr kultury polskiej i światowej za pośrednictwem książek, czasopism, baz danych i Internetu.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

W ciągu 2021 r. Biblioteka zarejestrowała 3073 czytelników i wzbogaciła księgozbiór o 2237 woluminów na kwotę 44264,23 zł, z czego 14538,00 zł stanowiły środki pozyskane w ramach ministerialnego Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021 - 2025: Priorytet 1 Poprawa oferty bibliotek publicznych - Kierunek interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych. W 2021 r. Biblioteka odnotowała 34366 odwiedzin. Bibliotekarze wypożyczyli czytelnikom 112956 woluminów (liczba stanowi 136 % wyniku z roku 2020), przewyższając ilość wypożyczeń sprzed epidemii COVID-19 o ponad 12 tysięcy.

Realizację celu strategicznego *Wzrost jakości życia mieszkańców w Strategii Rozwoju Gminy Łazy na lata 2015- 2020+* monitorowano za pomocą wskaźników: *Liczba uczestników wydarzeń kulturalnych* oraz *Liczba organizowanych wydarzeń kulturalnych* odnoszących się do działalności Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Łazach.

Porównując liczbę uczestników wydarzeń kulturalno-bibliotecznych na przestrzeni lat 2015-2020, można stwierdzić trend wzrostowy: od 7177 uczestników w 2015r. do 9044 w 2019r. i 8017 w 2020r. (w pandemicznym roku 2020 do liczby wliczono wirtualnych odbiorców działań Biblioteki). Świadczy to o adekwatności proponowanych działań i bibliotecznych aktywności – zgodności planów z potrzebami i wymaganiami odbiorców. Obok uwzględniania zgłaszanych przez społeczność lokalną potrzeb, czynnikiem zapewniającym trwałość osiągniętych wyników było z jednej strony nastawienie na utrzymanie czytelników i odbiorców dorosłych, a z drugiej nacisk na budowanie oferty dla najmłodszych, u których zaszczepienie miłości do książek i obcowania z kulturą determinowało relację utrzymującą się przez kolejne lata.

W przypadku liczby organizowanych przez Bibliotekę Publiczną Miasta i Gminy w Łazach oraz jej filie wydarzeń i imprez na przestrzeni lat 2015-2020 nie można stwierdzić tendencji wzrostowej, na co wpływ miały: wyłączenie w 2018 roku ze statystyk GUS zajęć świetlicowo-bibliotecznych, a także nastawienie na organizację mniejszej liczby wydarzeń, ale bogatszych, kierowanych do szerszego grona odbiorców.

Na uwagę zasługuje fakt, że lata 2015-2020 w działalności Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Łazach jawią się jako czas szczególnej dbałości o realizację celu *Wzrost jakości życia mieszkańców* poprzez budowanie maksymalnie szerokiej oferty kulturalnej (uwzględniającej możliwości finansowe instytucji) kierowanej do społeczności lokalnej, dedykowanej różnym grupom wiekowym odbiorców, osobom o odmiennych zainteresowaniach bądź zwracających uwagę na potrzebę doposażenia w wiedzę w obrębie określonej dziedziny. Jako przykłady można wymienić tu: szeroką gamę działań mających na

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

celu zapobieganie wykluczeniu cyfrowemu seniorów, serie spotkań z książką dla przedszkolaków oraz warsztatów twórczych dla uczniów szkół podstawowych, działania kierowane do grup zainteresowań: spotkania Dyskusyjnego Klubu Książki, dni z seansami filmowymi, spotkania pasjonatów historii, kolei czy działań kreatywnych, ofertę spotkań z osobami znanymi w świecie kultury oraz autorskich, działania mające na celu promowanie lokalnych twórców i artystów oraz pielęgnowanie tradycji, jak również skupione wokół dbałości o lokalne dziedzictwo kulturowe, a także szereg imprez zawartych w stałym kalendarzu Biblioteki, takich jak: rajd Odjazdowy Bibliotekarz, Prezentacje Biblioteczne, Turniej Wiedzy o Książce i Bibliotece.

Można stwierdzić, że zasadniczo cele zawarte w *Strategii Rozwoju Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Łazach na lata 2014-2020*, mające być drogą do osiągnięcia wskaźników monitorowanych w obrębie *Strategii Rozwoju Gminy Łazy na lata 2015- 2020+*, odpowiadały potrzebom mieszkańców gminy Łazy – były skuteczne. Przypadki, w których realizowane działania na pewnym etapie nie spotykały się już z zakładanym odzewem, były na bieżąco analizowane, co pozwalało skutecznie zastępować je bardziej pożądanymi bądź w nieco odmienionej formule. Na przestrzeni wyżej wymienionych lat Biblioteka w Łazach wdrażała nowe elementy oferty – działania, akcje i projekty, a wśród nich m.in.: projekty *Tablety w Twojej Bibliotece*, *Muzeum na kółkach*, *Kodowanie w Bibliotece*, *Tradycja jest trendy*, akcje: *Kartka świąteczna dla Hospicjum*, *Noc Bibliotek*, *Narodowe Czytanie*, działania popularyzujące komiks, dbałość o środowisko, promujące kamishibai – japońską sztukę opowiadania czy mające na celu ochronę dziedzictwa lokalnego, które zaowocowały w 2017 r. wydaniem *Monografii Gminy Łazy do 1967 roku*.

Wiele z elementów bibliotecznej oferty kulturalnej realizowano możliwie niskim kosztem – pozyskiwano zewnętrzne dofinansowania i sprzęty w ramach konkursów i grantów, czym obniżano udział środków własnych. Kierunek ten Biblioteka Publiczna w Łazach planuje utrzymać w najbliższych latach. W roku 2021 w ramach programu Partnerstwo dla książki Ministerstwa Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu pozyskano 28018,00 zł na spotkania i warsztaty dedykowane mieszkańcom gminy oraz 14538,00 zł w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na wzbogacenie księgozbioru o nowości wydawnicze.

Jako istotny element oddziałujący na skuteczność w realizacji celu *Wzrost jakości życia mieszkańców* wymienić należy współpracę Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Łazach z lokalnymi instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami, owocującą na przestrzeni lat 2015-2020 ciekawymi inicjatywami, zacieraniem słabych stron, takich jak choćby powierzchnia lokalowa biblioteki, a także integracją lokalną w dążeniu do budowania

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

atrakcyjnej gminnej oferty wydarzeń. Aby oddać wagę budowania wizerunku Biblioteki w Łazach jako miejsca otwartego na współpracę, można wskazać działania z Fundacją Partycypacji Społecznej, które przyniosły wymierne korzyści w postaci wyposażenia 89 seniorów z gminy Łazy w kompetencje cyfrowe i tablety (ich wartość to około 50 000,00 zł), a także poskutkowały darowizną dla Biblioteki w postaci laptopów, projektorów i kamery, z których korzystali w trakcie szkoleń kursanci, przekazaną w znacznej ilości z uwagi na trzyletnią, pomyślnie układającą się, bezproblemową współpracę.

W trakcie lat 2015-2020 w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy w Łazach oraz 6 filiach bibliotecznych udostępniany był bezpłatnie Internet. W tym czasie w bibliotekach odnotowano z tego tytułu ponad 40 tysięcy odwiedzin. Zauważalny jest również trend stałego wzrostu rejestrujących się czytelników. W omawianych latach statystyki ogólnopolskie wskazywały na sukcesywny spadek ilości zarejestrowanych czytelników w stosunku do liczby mieszkańców kraju od 16,5% w roku 2015 do 13% w roku 2020. Czytelnicy zarejestrowani w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy w Łazach na przestrzeni lat 2015-2020 stanowili natomiast regularnie około 20% ogółu mieszkańców gminy. W wymienionym okresie do Biblioteki zakupiono 11265 woluminów i odnotowano 596321 wypożyczeń książek na zewnątrz.

W 2021 r. Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Łazach zorganizowała 306 wydarzeń i działań kulturalno - bibliotecznych, w których uczestniczyło 6831 osób.

Wskaźniki w ramach celu strategicznego *Wzrost jakości życia mieszkańców* kształtowały się w 2021 roku następująco:

- Liczba uczestników imprez kulturalnych i sportowych: 6831.
- Liczba imprez kulturalnych i sportowych: 306.

W 2021 r. Biblioteka w Łazach pozyskała środki finansowe na realizację 3 zadań w ramach Programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Partnerstwo dla książki 2021:

- (Re)animujemy kulturę - cykl rodzinnych warsztatów edukacyjnych dla dzieci w wieku 0 - 6 lat - głównymi celami działania były: wzmocnienie funkcji biblioteki jako ośrodka animującego kulturę i kreowanie lokalnej wspólnoty rodziców wykazujących potrzebę obcowania ich pociech z książką. Zadanie objęło 15 spotkań warsztatowych wzbogacających edukację w zakresie: logopedii, fizjoterapii, sensoryki, muzykoterapii i dietyki. W ich trakcie pary w osobach rodzic - dziecko wspólnie ćwiczyły pod okiem fizjoterapeuty, pracowały nad wrażliwością sensoryczną, brały udział w kreatywnych ćwiczeniach logopedycznych, stymulowały rozwój. Zwieńczeniem projektu było spotkanie autorskie z Katarzyną Kozłowską dedykowane przedszkolakom z gminy Łazy.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

Zadanie otrzymało dofinansowanie w wysokości 5640,00 zł, wzięło w nim udział 257 uczestników;

- Biblioteka na krańcach świata - działanie kierowaliśmy do dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów. Jego głównym celem było budowanie obrazu biblioteki jako miejsca dostępu do ludzi świata kultury, integrującego pokolenia i środowisko lokalne. Zadanie objęło działania koncentrujące się wokół tego, co klasycznie kojarzy się z obcowaniem z kulturą i sztuką, czyli organizację spotkań autorskich, wystaw i recitalu. Były to: spotkania autorskie i wystawy fotografii Łukasza Bożyckiego, Cezarego Borowego i Lidii Białas, konkurs fotograficzny Z książką w podróży, recital Olgi Bończyk, spotkania autorskie z Jaśkiem Melą, Krzysztofem Wielickim, Wojciechem Wojtałą i Andrzejem Wójcikiem, warsztaty edukacyjne dla najmłodszych Podróż w czasie. Zadanie objęło 17 wydarzeń, otrzymało dofinansowanie w wysokości 15898,00 zł i wzięło w nim udział 545 uczestników i ponad 350 odwiedzających wystawy;
- Senior sm@rt - na start! - działanie skierowane do osób 60+. Celem zadania było zapobieganie wykluczeniu cyfrowemu seniorów i zapewnienie im interesującej formy spędzania czasu wolnego z dostępem do nowych technologii cyfrowych. Projekt objął cykl 18 edukacyjnych spotkań warsztatowych prowadzonych przez specjalistów. W ich trakcie omówione zostały: zasady obsługi sprzętu elektronicznego (smartfony, Photony) i bezpiecznego korzystania z Internetu oraz metody wykorzystania przestrzeni wirtualnej w życiu codziennym. Przeprowadzone zostały też: warsztaty fotograficzne, obróbki cyfrowej zdjęć, digitalizacji retrofotografii, programowania przy wykorzystaniu tabletów i robotów Photon. Podsumowaniem projektu było spotkanie z prof. Emilią Kolarzyk i Pawłem Kolarzykiem poświęcone działaniom w przestrzeni wirtualnej i zdrowej diecie. Zadanie otrzymało dofinansowanie w kwocie 6480,00 zł i wzięło w nim udział 171 uczestników.

Realizowaliśmy również akcje czytelnicze i święta książki, a wśród nich m.in.: Narodowe Czytanie Moralności Pani Dulskiej, Dni Skandynawskie 2021, walentynkową akcję Randka w ciemno z książką, Akcję Żonkile zapoczątkowaną przez Muzeum POLIN, akcję Book challenge w Tygodniu Bibliotek, świąteczną akcję Książki pod choinkę, akcje Z kobietą w tytule i Z mężczyzną w tytule, akcję Światowy Dzień Czytania Tolkiena i ogólnopolską kampanię Mała Książka - Wielki Człowiek. Kontynuowana była akcja bookcrossingowa Książki podróżniczki i usługa Książka na telefon dedykowana osobom starszym i z niepełnosprawnościami.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

Gmina Łazy jest organizatorem i współorganizatorem licznych imprez i wydarzeń o charakterze kulturalno-edukacyjnym. W 2021 r. ze względu na okres pandemii liczba imprez została ograniczona, jednakże zorganizowano imprezy i wydarzenia skierowane do mieszkańców Gminy Łazy:

Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy

31 stycznia w Łazach odbył się 29 Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, który w roku 2021 dedykowany był laryngologii. Hasłem przewodnim ogólnopolskiej akcji był „Finał z głową”, a deklarowana kwota w 2021 roku wyniosła 127 495 626 zł. Kwota, którą Gmina Łazy zebrała w czasie finału WOŚP to prawie 15 tys. zł. Finał został zorganizowany w zupełnie nietypowy sposób i mimo formy online towarzyszyło mu wiele pozytywnych emocji, a wszystkie relacje online cieszyły się wysokim poziomem oglądalności. W Łazach Finał WOŚP w 2021r. rozpoczęła propozycja Eulalii Majewskiej z Koła Gospodyń Wiejskich w Ciągowicach, która zaprosiła wszystkich na niedzielną zalewajkę ciągowicką a’la Magda Gessler. Popołudniowy blok rozrywkowy rozpoczął Miejski Ośrodek Kultury, który zaprosił na prezentacje artystyczne wykonawców oraz koncert pt. „Twarz niezwykle znajoma”. Przez całe popołudnie prezentacjom towarzyszyła pozytywna energia i dobry humor, którego niewątpliwie dostarczyła dodatkowo humoreska zrealizowana przez Bibliotekę Publiczną Miasta i Gminy w Łazach pt. „Kawał książki, czyli historyczny sen bibliotekarza”. Radosne wirtualne atrakcje zakończyło Świątełko do Nieba, które tradycyjnie rozświetliło Finał.

Wyślij pocztówkę z Gminy Łazy

Podczas wakacji w Łazach została zorganizowana letnia akcja pocztówkowa. Każdy mógł wysłać bezpłatną widokówkę z Gminy Łazy. Pocztówki z najpiękniejszymi widokami oraz specjalnie przygotowane znaczki pocztowe z herbem Łaz czekały w Wydziale Rozwoju i Komunikacji Społecznej Urzędu Miejskiego w Łazach mieszczącym się w budynku KTS ul. Spółdzielcza 2. To niecodzienny wakacyjny projekt. Poprzez prosty i tradycyjny sposób mieszkańcy całej gminy mogli pozdrowić swoją rodzinę lub przyjaciół. Była to również świetna okazja, aby najmłodszy mieli możliwość nauczyć się adresować kartkę. Specjalnie na tę akcję zostały przygotowane znaczki pocztowe z herbem naszego miasta. Każda osoba zainteresowana udziałem w akcji otrzymała pocztówkę z Gminy Łazy oraz znaczek. Na przygotowanym stanowisku można było zaadresować kartkę, którą następnie należało zanieść na pocztę.

Dzień Dziecka w Gminie Łazy

Mnóstwo pozytywnej energii, radości, uśmiechu i wesołej zabawy towarzyszyło Dniu Dziecka, który odbył się w niedzielne popołudnie 30 czerwca w parku za Miejskim

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

Ośrodkiem Kultury w Łazach. Dmuchańce, malowanie buzi, animacje dla dzieci, rywalizacja sportowa, pokazy strażackie, pokazy taneczne, prezentacja zawodników Jurajskiej Akademii Sportu oraz występy artystów z Miejskiego Ośrodka Kultury w Łazach to atrakcje, które towarzyszyły wyjątkowemu dniu adresowanemu nie tylko do dzieci, ale do całych rodzin. W zabawie udział wzięli bardzo licznie mieszkańcy Gminy Łazy, a atrakcji dostarczyli: Gmina Łazy, Miejski Ośrodek Kultury w Łazach, Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Łazach, Bajkowy Świat, Jurajska Akademia Sportu, Ochotnicza Straż Pożarna Rokitno Szlacheckie, OSP Niegowonice jak również Delowscy Cafe.

Mama na medal

29 maja 2021r. z placu przy fontannie wystartował marsz nordic walking pod hasłem "Mama na medal". Liczną grupę mam na medal poprowadziła urokliwymi trasami Gminy Łazy instruktor nordic walking. Akcja została przygotowana we współpracy z Gminą Łazy. Marsz urokliwymi trasami Gminy Łazy sprawił wiele radości uczestniczkom, które mogły zobaczyć okolice nad Zalewem Mitręga. Panie pokazały także, że mają nie tylko duży zapał do różnych form spędzania wolnego czasu, ale także ogromny dystans do samych siebie. Zanim jeszcze wyruszyły na trasę zadbały o to, aby było wesoło i kolorowo. Nie zabrakło ciekawych przebrań, które przyciągały wzrok przechodniów.

Tata na medal

W czerwcu w Łazach odbył się rajd rowerowy z okazji Dnia Ojca, w którym udział wzięli nie tylko dorośli, ale także dzieci. Trasa prowadziła urokliwymi terenami gminy i kończyła się nad Zalewem Mitręga. W ramach cyklu „Jestem na medal” w Łazach odbył się rajd rowerowy pn. „Tata na medal”, który nie był wyścigiem, ale miał charakter rekreacyjny. Uczestnicy rajdu spotkali się na placu przy fontannie, aby stąd wyruszyć w kierunku Rokitna Szlacheckiego. Ojcowie w towarzystwie swoich rodzin przejechali 8,5 km urokliwymi terenami Gminy Łazy, a rajd zakończyli nad Zalewem Mitręga.

Lato z kulturą w Łazach

20 czerwca na Osiedlu Podlesie w Łazach odbył się rodzinny piknik z okazji przywitania wakacji pn. „Lato z kulturą”, który spotkał się z bardzo dużym zainteresowaniem mieszkańców Gminy Łazy. Wydarzenie rozpoczął spektakl teatralny dla dzieci, podczas którego uśmiech nie zniknął z twarzy najmłodszych uczestników zabawy. Po zakończeniu przedstawienia dzieci miały możliwość skorzystania z animacji, które zostały dla nich przygotowane przez aktorów i animatorkę. W ramach plenerowego wydarzenia zorganizowany został także koncert muzyków i wokalistów z Gminy Łazy. W gminnej inicjatywie "Lato z kulturą" czynny udział wzięli przedstawiciele Fundacji św. Józefa, którzy

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

razem z dziećmi przygotowali występ artystyczny. Na najmłodszych czekało wiele atrakcji, dmuchańce, gry i zabawy oraz pokazy tańca.

Do Łaz powrócili rolkowi pasjonaci

W niedzielę 18 lipca na Osiedlu Podlesie w Łazach odbyła się III edycja Warsztatów Rolkowych, które poprowadzili instruktorzy z I LOVE ROLKI. Aktywne spotkanie w terenie rozpoczął krótki pokaz, który zaprezentował profesjonalną sztukę jazdy na rolkach oraz szkolenie dotyczące rozsądnej i odpowiedzialnej jazdy. Uczestnicy trenowali z wielkim zaangażowaniem zarówno podstawy jazdy na rolkach jak i bardziej zaawansowane kombinacje. Osoby początkujące naukę rozpoczęły od ćwiczeń mających na celu utrzymanie równowagi oraz treningu lekko ugiętych nóg, które zapewniają większą stabilność i pewność jazdy oraz amortyzują wstrząsy. Osoby bardziej zaawansowane z wielkim entuzjazmem pokonywały tor przeszkód, dzięki któremu pasjonaci jazdy na rolkach mogli poprawić swoją sprawność i kondycję ruchową. Nie zabrakło slalomów, delikatnych skoków na rolkach oraz prób jazdy w tył i na jednej nodze. Warsztaty rolkowe zorganizowane zostały w ramach letniej akcji Lato w mieście.

Rowerowa Gra Miejska „Powstanie Warszawskie”

1 sierpnia w Gminie Łazy odbyła się Rowerowa Gra Miejska "Powstanie Warszawskie", której trasa przebiegała z Łaz do Wiesiołki. Tematyka gry dotyczyła historii Polski, a szczególny nacisk położono na rocznicę Powstania Warszawskiego obchodzoną 1 sierpnia 2021 r. już po raz 77. Start gry znajdował się przed budynkiem KTS w Łazach, skąd drużyny wyruszyły na szlak. Pierwsza zagadka czekała na uczestników jeszcze na miejscu startu Gry Rowerowej. Drużyny miały za zadanie odszukać w budynku KTS ukrytego znaku Polski Walczącej, co wbrew pozorom nie okazało się łatwym zadaniem. Na trasie na zawodników czekały kolejne zadania wymagające sprytu, spostrzegawczości oraz refleksu. Tego jednak zdecydowanie uczestnikom nie brakowało, ponieważ w zaskakująco krótkim czasie wszystkie drużyny pokonały wyznaczoną drogę oraz wykonały przygotowane zadania, wśród których znalazły się m.in. strzelanie z procy oraz opatrzenie rannego powstańca. Wszystkie drużyny otrzymały nagrody i upominki. Rowerowa Gra Miejska odbyła się dzięki: Wydziałowi Rozwoju i Komunikacji Społecznej Urzędu Miejskiego w Łazach, Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Łazach, Echa Łaz oraz Osp Wiesiołka.

III Festiwal Zalewajki Ciągowice 2021

Wspólne gotowanie popularnej zalewajki, konkurs na najlepszą tego typu zupę oraz występy artystyczne i zabawa to tylko niektóre atrakcje, które odbyły się 14 sierpnia w Ciągowicach. Miłośnicy kulinariów i lokalnej tradycji wybrali najlepszą zalewajkę – danie kojarzące się

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

m.in. z Zagłębiem. Zalewajka pochodzi prawdopodobnie z robotniczej Łodzi. To połączenie kartoflanki i żuru, a nazwa zdradza sposób jej powstania – zalewanie ziemniaków żurem. Festiwal Zalewajki to pomysł strażaków z OSP i Koła Gospodyń Wiejskich z Ciągowic. W sierpniu 2021 roku odbyła się już trzecia edycja tego smacznego festiwalu.

DZIEŃ DOBRY W WAKACJE

Posiadanie psa to odpowiedzialność, nie kaprys

W ramach letniej oferty wakacji z KTS odbyło się spotkanie z wolontariuszem i przedstawicielem na teren południowej Polski Fundacji „Beagle w dom”. Dzieci i młodzież miały możliwość poznać urocze beagle zamieszkujące w Łazach oraz dowiedzieć się więcej zarówno o rasie beagle jak również o odpowiedzialności jaka spoczywa na właścicielach zwierząt. Głównym celem spotkania dzieci ze zwierzętami było podniesienie świadomości społecznej, że posiadanie zwierzęcia w domu to nie lada odpowiedzialność i nie może wiązać się z chwilowym kaprysem.

Dzieci wykonały zabawki z drewna

Drewniane klocki, wagoniki, samochody, a nawet zamki i pałace to w ostatnim czasie jedne z najpopularniejszych zabawek wśród dzieci, które dostarczają maluchom mądrej i kreatywnej zabawy. W jaki sposób powstają drewniane zabawki i dlaczego są tak popularne wśród dzieci? Na wszystkie pytania najmłodszy mogli uzyskać odpowiedź podczas Warsztatów Tworzenia Zabawek, które odbyły się w budynku KTS w Łazach. Warsztaty Tworzenia Zabawek to wakacyjne zajęcia, które najbardziej przypadły do gustu najmłodszym mieszkańcom Gminy Łazy być może dlatego, że dzieci własnoręcznie tworzyły drewniane zabawki.

Wakacyjne KINO KTS

W budynku KTS w Łazach podczas wakacji ruszyło KINO KTS. Dzieci mogły spędzić przedpołudnie w towarzystwie swoich ulubionych bajkowych postaci. Budynek KTS przez całe wakacje tętnił życiem. Wiele wydarzeń odbyło się w plenerze, natomiast były również takie, na które zaadaptowano nowoczesne wnętrza i wykorzystano wyposażenie budynku. Jednym z takich projektów adresowanych do najmłodszych mieszkańców Gminy Łazy było KINO KTS. Na potrzeby wakacyjnego wydarzenia w KTS powstała zaciemniona sala kinowa, w której dzieci zasiadły w wygodnych fotelach i spędziły czas ze swoimi ulubionymi bohaterami bajkowymi. Nie zabrakło także poczęstunku dla dzieci, którym nie mogło być nic innego jak tylko popcorn. KINO KTS cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem najmłodszych mieszkańców gminy.

Poznali smak lodów azotowych

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

Podczas wakacji w budynku KTS powstało laboratorium chemiczno-gastronomiczne, w którym szaleni naukowcy we współpracy z dziećmi rozpoczęli produkcję owocowych lodów zamrażanych azotem. Było spektakularnie, widowiskowo i pysznie. O produkcji lodów, ich smakach, rodzajach i sposobach zamrażania dzieci miały możliwość dowiedzieć się podczas wakacyjnych warsztatów zrealizowanych w ramach wakacji w KTS pn. „Fizyk w kuchni – produkcja lodów azotowych”. Szaleni naukowcy z Laboratorium Pana Korka w sposób praktyczny przybliżyli dzieciom nie tylko piękno nauki, ale także możliwości jakie ona daje. Uczestnicy warsztatów byli pod dużym wrażeniem, ponieważ wytwarzanie lodów zamrożonych azotem jest bardzo widowiskowe, a same lody smakowały wyśmienicie.

Wakacyjne spotkanie z policjantem

Sierpniowe wakacyjne zajęcia w KTS rozpoczęły się spotkaniem z policjantem. Asp. szt. Michałem Turlejem z Komisariatu Policji w Łazach, który opowiedział dzieciom w jaki sposób bezpiecznie spędzać wakacje. W środę 4 sierpnia w budynku KTS w ramach wakacyjnej akcji dla dzieci i młodzieży odbyło się spotkanie z policjantem. Prelekcje z dzielnicowym były ważnym punktem wakacji. Dzielnicowy już na wstępie podkreślił, że beztrudne spędzanie wolnego czasu nierozłącznie wiąże się z bezpiecznym wypoczynkiem oraz odpowiedzialnym zachowaniem. Dotyczy to nie tylko spędzania wakacji w domu, ale przede wszystkim wypoczynku nad wodą, na plaży, w lesie, pod namiotami oraz w górach.

ABC tenisa ziemnego

Dzieci i młodzież spędzające wakacje w Łazach mieli możliwość wzięcia udziału w zajęciach gry w tenisa ziemnego, które odbywały się na boisku Orlik przy ul. Wiejskiej. Zajęcia poprowadził wolontariusz z Akademii Tenisowej "Deep Inside". Prezentacja sprzętu tenisowego oraz style i zasady gry w tenisa to podstawowe wiadomości teoretyczne, od których rozpoczęły się wakacyjne zajęcia tenisowe. Dzieci dowiedziały się jak wygląda forhend i bekhend oraz poznały techniki uderzenia zwane: „pozycją zamkniętą” i „pozycją otwartą”. Prowadzący zajęcia po słowie wstępu przeszedł do zajęć praktycznych, podczas których dzieci mogły nabyć swoje pierwsze umiejętności tenisowe.

Wakacyjna zumba dla dzieci

Po projektowaniu zabawek, produkcji lodów azotowych przez szalonych naukowców oraz lekcji tenisa ziemnego przyszedł czas na plenerowe pląsy czyli zumbę na trawie. 20 sierpnia skwer przy budynku KTS w Łazach na kilka godzin opanowały dzieci, które w towarzystwie Dagmary Wysockiej z FreakPark wzięły udział w zajęciach zumbi. W rytmie światowych przebojów tj. „Pégate” Ricky Martina czy też „Waka Waka” Shakiry, a także znanych polskich dziecięcych przebojów np. „Ogórek zielony ma garniturek” nogi same rwały się do

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

ruchu. Spontaniczny taniec udzielił się więc rodzicom, którzy bardzo chętnie przyłączyli do treningu zumby dla najmłodszych. W przerwie zajęć uczestnicy wyruszyli na poszukiwanie nagród niespodzianek, którymi były bezpłatne zaproszenia do Freak Parku. Czterech szczęśliwców jeszcze w sierpniu skorzystało z atrakcyjnej oferty parku rozrywki Freak Park w Będzinie.

Brydź dla dzieci

Ostatnimi zajęciami wakacyjnymi w budynku KTS był brydź dla dzieci. Doświadczeni gracze z Sekcji Brydża Sportowego Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Łazach przekazali najmłodszym tajniki jednej z najstarszych karcianych gier logicznych. W piątek 27 sierpnia zakończył się wakacyjny projekt w budynku KTS pn. „Dzień dobry w wakacje”, a ostatnimi zajęciami adresowanymi do najmłodszych mieszkańców Gminy Łazy był właśnie brydź.

Noc spadających gwiazd w Łazach

To propozycja nie tylko dla miłośników astronomii oraz romantyków wierzących, że wypowiedziane życzenia, gdy spada gwiazda, musi się spełnić. 12 sierpnia przypadał szczyt aktywności perseidów, największego roju spadających meteorów w roku. Właśnie tej nocy przy bezchmurnym niebie można było zobaczyć dziesiątki spadających gwiazd i na rozgwieżdżonym niebie poszukać meteorów. Tego wieczoru i nocy nad zalewem miejskim „Mitręga” pojawiło się mobilne planetarium Astro Arena. Wszyscy chętni mieli możliwość poznać gwiazdozbiory nocnego nieba. Ta noc była idealna do obserwowania gwiazd, a dzięki Danielowi Stasiakowi z Planetarium Astro Arena uczestnicy wydarzenia mogli poczuć się jak w kosmosie i dotknąć spadającej gwiazdy. Pan Daniel przywiózł ze sobą kawałek meteorytu, który każdy z uczestników mógł obejrzeć. Wieczór okazał się idealny ze względu na bezchmurne niebo i ciemność, a zakończyły go obserwacje nieba na żywo.

Święto smalcu

W sierpniu w Ciągowicach odbyło się Święto smalcu. Było to wydarzenie zachowujące tradycje i produkty lokalne oraz tożsamość społeczności lokalnych skierowane do Kół Gospodyń Wiejskich, organizacji pozarządowych oraz senioralnych, w ramach którego była możliwość prezentacji produktów i wyrobów lokalnych wytwarzanych według tradycyjnych receptur.

Rozśpiewani seniorzy

Rozśpiewani seniorzy to artystyczne wydarzenie plenerowe realizowane w formie konkursu, które odbyło się w okresie letnim. Wydarzenie zostało zorganizowane z myślą o seniorach

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

i adresowane do grup śpiewaczych KGW, grup artystycznych oraz zespołów wokально-instrumentalnych.

Warsztaty wyplatania wianków świętojańskich

W okresie przedwakacyjnym w Łazach odbyły się warsztaty wyplatania wianków świętojańskich. W projekcie udział wzięli podopieczni Świetlicy Środowiskowej Gminy Łazy. Celem wydarzenia było kultywowanie tradycji sobótkowej oraz aktywizacja i integracja najmłodszych mieszkańców miasta i okolic.

XIII Olimpiada Uniwersytetów Trzeciego Wieku i Organizacji Senioralnych „Trzeci Wiek na Start”

W dniach 16-17 września na Stadionie Śląskim w Chorzowie odbyła się XIII Olimpiada Uniwersytetów III Wieku i Organizacji Senioralnych „Trzeci Wiek na Start”. W 2021 roku olimpiada, która trzynaście lat temu została zainicjowana przez Uniwersytet Trzeciego Wieku w Łazach we współpracy z Gminą Łazy podobnie jak w ubiegłym roku ze względów bezpieczeństwa w okresie epidemicznym zorganizowana została na Narodowym Stadionie Lekkoatletycznym w Chorzowie. Udział w olimpiadzie wzięły 33 uniwersytety. Pierwszy dzień zawodów sportowych dla seniorów upłynął pod znakiem organizacyjno-szkoleniowo-integracyjnym. 16 września odbyło się szkolenie z zakresu nordic walking, pierwsza część konferencji pt. „Porozmawiajmy o sporcie i zdrowiu”, przegląd programu artystycznego przygotowanego przez zespoły biorące udział w olimpiadzie oraz występ zespołu wokально-instrumentalnego. Dzień 17 września rozpoczęła ceremonia otwarcia zawodów, którą zapoczątkowało wprowadzenie flagi olimpijskiej towarzyszącej olimpiadzie UTW od trzynastu lat. Chwilę później przez stadion przemaszerował korowód olimpijski, który otwierała reprezentacja gospodarzy czyli Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Łazach. Prezentacja wszystkich drużyn stanowi zawsze bardzo pozytywny i energetyczny moment olimpiady, któremu towarzyszy śpiew, taniec oraz ludowe stroje z różnych regionów kraju. W tym roku w olimpiadzie udział wzięły także reprezentacje spoza Polski. Wszyscy obecni na stadionie goście, zawodnicy oraz kibice zaśpiewali również integracyjny hymn olimpijski, którego autorką jest słuchaczka UTW w Łazach i lokalna poetka, Lidia Kałuzińska.

Mikołajkowa gra terenowa w Łazach

Wiele niespodzianek, ciekawych konkurencji oraz mnóstwo radości towarzyszyło pieszej grze terenowej, która odbyła się 4 grudnia w Łazach pod hasłem „Zostań pomocnikiem Św. Mikołaja. Udział w zabawie wzięło 9 rodzinnych drużyn. Rozpoczęcie i zakończenie gry odbyło się w budynku KTS w Łazach, a trasa gry wiodła ulicami miasta i liczyła ok. 3 km.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

Świąteczne zapachy, pakowanie prezentów, wykonanie ozdób choinkowych oraz wiele innych konkurencji złożyło się na mikołajkową inicjatywę.

Mikołaj – film

Zorganizowano akcję mikołajkową, w ramach której do dzieci we wszystkich sołectwach Gminy Łazy trafiły prezenty – niespodzianki. Dodatkowo został nagrany film promujący grudniowe przedświąteczne działania.

2.7 Sport i rekreacja

Turystyka, sport i rekreacja na terenie Gminy Łazy rozwijają się dzięki jej niewątpliwym walorom krajobrazowym, a także dzięki istniejącym na terenie gminy obiektom sportowym i rekreacyjnym. Rozwój wypoczynku „aktywnego” zapewniają przebiegające tędy szlaki turystyczne i ścieżki rowerowe.

Obiekty sportowe

Ośrodek Sportu i Rekreacji w Łazach w 2020 r. realizował zapisy Statutu, administrując powierzonymi przez gminę terenami i obiektami sportowymi, zapewniając właściwą gospodarkę finansową, bezpieczeństwo użytkowania oraz dbając o utrzymanie obiektów w należyтым stanie technicznym.

Obiekty zarządzane przez Ośrodek Sportu i Rekreacji w Łazach w 2020 r.:

- a) Park Wodny Jura w Łazach,
- b) Stadion Miejski z kompleksem Orlik,
- c) boisko piłkarskie z budynkiem socjalnym w Niegowonicach,
- d) boisko piłkarskie z budynkiem socjalnym w Wysokiej,
- e) boisko piłkarskie z budynkiem socjalnym w Rokitnie Szlacheckim,
- f) teren rekreacyjny przy Zalewie „Mitrega” w Łazach,
- g) teren nieczynnego kamieniołomu w Niegowonicach,
- h) boisko na osiedlu Młynek.

Ze względu na trwającą epidemię COVID-19 Park Wodny Jura oraz inne obiekty sportowe pozostające pod zarządem Ośrodka Sportu i Rekreacji w Łazach w analizowanym okresie zostały zamknięte, bądź czasowo wyłączone z użytkowania. W tym czasie przeprowadzone zostały niezbędne remonty oraz naprawy. W okresie 2020 r. ograniczono lub odwołano organizację różnego typu imprez sportowych i rekreacyjnych.

Podstawą analizy realizacji strategii Gminy Łazy na lata 2015-2020 + w obszarze sportu

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

i rekreacji wzięto pod uwagę trzy wskaźniki:

- dochody budżetu;
- ilość imprez kulturalnych i sportowych;
- ilość uczestników imprez kulturalnych i sportowych;

W 2021 roku na działalność OSiR w Łazach duży wpływ miała, panująca sytuacja pandemiczna w kraju. Podobnie jak w 2020 roku została bardzo mocno ograniczona.

Wprowadzone przez rząd obostrzenia związane z COVID-19, miały wpływ zarówno na działalność w obszarze organizacji imprez jak i zajęć sportowych. Zrealizowano tylko niewielką ich część. Zrealizowano między innymi: „Urodziny Parku Wodnego Jura”, „Dzień Dziecka”, „Mistrzostwa Policji w Biegach Przelajowych”, „Zawody OPP Katowice”.

W zakresie organizacji zajęć sportowych w 2021 roku wznowiono treningi sekcji piłkarskich i pływackich. W Parku Wodnym Jura wrócono do organizacji nauk pływania w Profesjonalnej Szkole Pływania, odbywały się zajęcia dla uczniów szkół podstawowych w ramach zajęć wychowania fizycznego, treningów pływackich Uczniowskiego Klubu Sportowego „Jedynka” Łazy oraz zajęcia członków Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Podobnie jak w latach ubiegłych dzieci mieszkające oraz uczące się na terenie Gminy Łazy mogły korzystać z darmowych wejściówek do Parku Wodnego Jura, a w okresie wakacji zorganizowano dla nich nieodpłatne zajęcia oraz animacje w wodzie. Na Stadionie Miejskim w Łazach trenowali zarówno piłkarze KS „Łazowianka Łazy”, Uczniowskiego Klubu Sportowego „Jedynka” oraz grupy niezrzeszone korzystające z obiektu „Orlik” w Łazach, udostępnionego bezpłatnie dla wszystkich chętnych.

Współpracowano ze stowarzyszeniami sportowymi z terenu Gminy Łazy, kontynuowano działalność związaną ze szkoleniem dzieci i młodzieży oraz organizacją imprez sportowych.

Największy wpływ na dochody Ośrodka Sportu i Rekreacji w Łazach, miała trwająca epidemia COVID-19. Pływalnia ze względu na ogłoszone przepisy została zamknięta dla klientów w październiku 2020 roku, a jej otwarcie po 7 miesiącach nastąpiło dopiero w maju 2021 roku. Jej ponowne otwarcie nie było jednak pełne, wiązało się z ograniczeniem maksymalnej ilości osób na obiekcie i częściowego zamknięciu strefy saun. Wszystkie te ograniczenia miały bezpośredni wpływ na drastyczny spadek dochodów OSiR w Łazach w porównaniu do „normalnej działalności” 2019 r. Nie mniej jednak, w porównaniu do 2020 r. były one wyższe o ponad 250.000 zł. W czasie wymuszonego przestoju znacznie spadły wydatki związane z kosztami energii, gazu oraz wody i ścieków, nie zrekomensowało to jednak tak znacznego braku dochodów. W 2021 roku następowały znaczne wzrosty cen energii i gazu, jednak dzięki zawarciu długoterminowych umów, nie miały one wpływu na

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

ponoszone w tym zakresie płatności. Aby ograniczyć wydatki złożono wnioski do ZUS o zwolnienie z opłacania składek i na podstawie decyzji ZUS w 2021 roku otrzymano zwrot w wysokości 234.956 zł.

W trakcie przymusowej przerwy, pracownicy wykonali w Parku Wodnym Jura niezbędne remonty, naprawy oraz kontynuowali odświeżanie obiektu. Wykonano awaryjny remont strefy pryszniców wraz z wymianą instalacji wodnej. Wyremontowana również saunę fińską.

W związku z przestojem pracodawcy spowodowanym zawieszeniem działalności obiektu w pierwszym półroczu 2021 roku z częścią pracowników podpisano stosowne porozumienia i zgodnie z zapisami prawa pracy obniżono im wynagrodzenia do płacy minimalnej.

Od stycznia czterech oddelegowanych pracowników działu ratowników kontynuowało pracę w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zawierciu, udzielając pomocy w zwalczaniu epidemii COVID-19. Pracownicy OSiR w Łazach współpracowali również przy tworzeniu i uruchomieniu powszechnego punktu szczepień.

Szlaki turystyczne

Gmina Łazy oferuje atrakcyjne warunki do uprawiania turystyki pieszej, rowerowej i konnej.

Przez jej obszar przebiegają 4 szlaki turystyczne:

- Szlak Szwajcarii Zagłębiowskiej - oznakowany: na czerwono - przebiega z Zawiercia do Sławkowa. Na terenie gminy Łazy przebiega on w pobliżu źródeł rzeki Centurii, dalej prowadzi w stronę miejscowości Hutki-Kanki, po czym opuszcza gminę w kierunku Chechła.

- Szlak Tysiąclecia - oznakowany: na zielono - przebiega z Bytomia do Skarżyc.

Przez teren naszej gminy szlak prowadzi z Ciągowic przez Łazy, Rokitno Szlacheckie, źródła rzeki Centurii, Hutki-Kanki i dochodzi aż do rezerwatu Góra Chełm.

- Szlak Zamonitu - oznakowany na żółto - przebiega z Dąbrowy Górniczej do Poraja.

Na terenie gminy Łazy szlak ma długość 9 km i przechodzi przez Niegowonice, źródła rzeki Centurii, Hutki-Kanki, po czym opuszcza teren gminy, kierując się w stronę Podzamcza.

- Szlak Partyzantów Ziemi Olkuskiej - oznakowany na czarno - przebiega z Chruszczobrodu do miejscowości Kępie. Całkowita długość szlaku wynosi 60,5 km, przy czym przez Gminę Łazy przechodzi odcinek o długości 15 km. Szlak rozpoczyna się na terenie gminy Łazy w miejscowości Chruszczobród, dalej biegnie przez Trzebyczkę, Niegowonice i Grabową, po czym opuszcza teren gminy, kierując się do Chechła.

Trasy rowerowe

Do uprawiania turystyki rowerowej najbardziej nadają się tereny wschodniej części gminy. Przebieg tras rowerowych prowadzących przez najciekawsze i najbardziej malownicze

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

fragmenty Gminy Łazy został opracowany i opublikowany w przewodniku ścieżka rowerowa, wydanym przez zarząd Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych.

2.8 Informacja o stanie mienia komunalnego

Informacja o stanie mienia komunalnego na dzień 31 grudnia 2021 r. została przygotowana w oparciu o art. 267 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych oraz art. 43 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Wartość mienia komunalnego została określona według wartości księgowej opartej na przeprowadzonej inwentaryzacji mienia gminy.

W odniesieniu do ostatniej informacji o stanie mienia komunalnego na dzień 31 grudnia 2020r. Gmina Łazy posiadała udokumentowany stan mienia komunalnego o ogólnej powierzchni gruntów 653,8376 ha stanowiących 1822 działki ewidencyjne.

Wartość mienia komunalnego Gminy Łazy na dzień 31.12.2021 r. wynosiła 145.076.617,52 zł, w tym:

- grunty – 46.004.963,19 zł,
- budynki i budowle – 49.456.250,03 zł,
- lokale mieszkalne - 2.344.335,24 zł,
- sieć i urządzenia wodociągowe - 2.571.305,83 zł,
- sieć i urządzenia kanalizacyjne - 642.905,99 zł,
- rowy i przepusty - 536.807,12 zł,
- słupy ogłoszeniowe - 30.483,36 zł,
- wiaty przystankowe - 151.977,28 zł,
- mosty - 133.325,19 zł,
- boiska sportowe i place zabaw - 2.934.323,04 zł,
- oświetlenie uliczne - 3.180.783,64 zł,
- drogi – 37.089.157,61 zł.

W odniesieniu do ostatniej informacji o stanie mienia komunalnego na dzień 31 grudnia 2020 r. odnotowano z uwzględnieniem dokonanej sprzedaży i nabycia mienia komunalnego, zmniejszenie powierzchni gruntów stanowiących własność Gminy Łazy o 29,3688 ha, co na dzień 31 grudnia 2021 r. stanowi 653,8376 ha oraz odnotowano zmianę wartości ogólnego mienia komunalnego, która zwiększyła się o kwotę 32.722.435,69 zł. Ewidencja mienia jest zgodna z ewidencją księgową.

Gmina Łazy posiada udziały w spółkach o łącznej wartości 30.196.450,00 zł, w tym w:

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

- Towarzystwie Budownictwa Społecznego w Chorzowie o wartości 969.000,00 zł, w tym udział finansowy 661.000,00 zł oraz udział rzeczowy 308.000,00 zł

W roku 2021 został podwyższony kapitał zakładowy o 176.000,00 zł (na dzień 31.12.2021 r. brak wpisu w KRS),

- Promax Sp. z o.o. udziały o wartości 27.487.450,00 zł, w tym udział finansowy 21.886.850,00 zł i aport rzeczowy o wartości 5.600.600,00 zł,

W roku 2021 został dwukrotnie podniesiony kapitał zakładowy Promax Sp. z o.o.:

- 3.850.000,00 zł z kwoty 22.117.450,00 zł na kwotę 25.967.450,00 zł,

- 1.520.000,00 zł. z kwoty 25.967.450,00 zł. na kwotę 27.487.450,00 zł.

- Promed Łazy Sp. z o. o. kapitał zakładowy wynosi 1.740.000,00 zł i obejmuje 1740 udziałów o wartości 1000 zł każdy.

Gmina Łazy jest właścicielem nieruchomości oddanych:

1. w trwały zarząd:

Tabela 21 Wolumen własności nieruchomości w Gminie Łazy oddanych w trwały zarząd.

	Ilość działek	Powierzchnia w ha	Wartość gruntu	Wartość budynku
Szkoły, przedszkola	13	5,7612 ha	1.236.346,78 zł	14.921.600,32 zł
Ośrodek Sportu i Rekreacji w Łazach	14	44,5031 ha	1.450.641,24 zł	1.924.382,48 zł
Ogółem	27	50,2643 ha	2.686.988,02 zł	16.845.982,80 zł

Źródło: Raport o stanie Gminy Łazy za 2021 rok, str. 24

Zostały ustalone dla Ośrodka Sportu i Rekreacji w Łazach opłaty roczne z tytułu trwałego zarządu w wysokości 0,3 % wartości nieruchomości.

2. w dzierżawę:

Tabela 22 Wolumen własności nieruchomości w Gminie Łazy oddanych w dzierżawę.

Cel	Ilość dzierżawców
Uprawa warzyw i tereny zielone	21
Uprawy rolne	16
Inne cele	31
Łącznie	68

Źródło: Raport o stanie Gminy Łazy za 2021 rok, str. 25

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

Łączna powierzchnia gruntów oddanych w dzierżawę wynosi 70,3814 ha w tym:

- Stowarzyszenie Zwyczajne „Pod lasem” dzierżawi grunt pod ogródki warzywne,
- Stowarzyszenie Zwyczajne „AMUR - WYSOKA” dzierżawi teren zbiornika wodnego „Gliniak”,
- Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne dzierżawi zabudowaną nieruchomość w Łazach przy ul. Brzozowej pod działalność pożytku publicznego,
- Okręgowy Polski Związek Wędkarski dzierżawi zbiornik wodny w Łazach przy ul. Wiejskiej,
- Nadleśnictwo Siewierz dzierżawi działkę w Niegowoniczkach do realizacji zadań Leśnej Bazy Lotniczej,
- Szkoła Bojowego Spadochroniarstwa dzierżawi działkę w Niegowoniczkach przeznaczoną pod działalność w zakresie kultury i sportu w postaci szkoły spadochronowej,
- Veolia Południe Sp. z o. o. Tarnowskie Góry dzierżawi grunt zabudowany budynkiem kotłowni oraz budowlami i urządzeniami do produkcji i przesyłania energii cieplnej w Łazach przy ul. Wyzwolenia,
- TK Telekom Sp. z o. o. Warszawa dzierżawi grunt pod kontener teletechniczny wraz z kanalizacją w Łazach przy ul. Jesionowej,
- Promax Spółka z o. o. posiada w dzierżawie budowle, urządzenia służące zbiorowemu zaopatrzeniu w wodę w Chruszczobrodzie i Chruszczobrodzie Piaski oraz nieruchomość byłej oczyszczalni w Łazach.

Użyczenie:

1. Ochotnicze Straże Pożarne mają w posiadaniu na podstawie umów użyczenia nieruchomości o łącznej pow. 3,5307 ha zabudowane budynkami OSP :

- a) Niegowonice - nieruchomość o pow. 1,1694 ha,
- b) Rokitno Szlacheckie - nieruchomość o pow. 0,2015 ha,
- c) Turza - nieruchomość o pow. 0,9398 ha,
- d) Wiesiołka - nieruchomość o pow. 0,6674 ha,
- e) Grabowa - nieruchomość o pow. 0,1276 ha,
- f) Chruszczobród - nieruchomość o pow. 0,2750 ha.

3. Miejski Ośrodek Kultury w Łazach posiada na podstawie umów użyczenia

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

nieruchomości zabudowane:

- a) budynkiem MOK w Łazach o pow. 0.3216 ha,
 - b) budynkiem przy ul. Kościuszki w Łazach o pow.0.0967 ha,
 - c) świetlicą w Trzebyczce o pow.0.0635 ha,
 - d) świetlicą w Ciągowicach o pow.0.1000 ha.
4. Biblioteka Publiczna w Łazach użytkuje pomieszczenia budynku dworca PKP o pow. użytkowej 86,7 m² oraz w budynku przy ul. Kościuszki pow. 202,19 m².
4. Stowarzyszenie „Mała Szkoła” w Rokitnie Szlacheckim posiada w użyczeniu:
- a) nieruchomość zabudowaną budynkiem szkoły podstawowej, budynkiem garażu z przylegającym pomieszczeniem gospodarczym oraz placem zabaw w Rokitnie Szlacheckim przy ul. Szkolnej,
 - b) nieruchomość zabudowaną budynkiem szkoły podstawowej, miasteczko ruchu drogowego, plac zabaw w Grabowej przy ul. Szkolnej,
 - c) nieruchomość zabudowaną budynkiem przedszkola położonego w Łazach przy ulicy Kolejowej 8.
5. Stowarzyszenie „Przyjazna Szkoła w Ciągowicach” posiada w użyczeniu nieruchomość zabudowaną budynkiem szkoły podstawowej w Ciągowicach przy ul. Zwycięstwa,
6. Stowarzyszenie wsi Niegowonice i Niegowoniczki posiada w użyczeniu nieruchomość pod plac zabaw w Niegowonicach.
7. Fundacja Akademii Wychowania Fizycznego i Medycznego na rzecz Rodziny i Seniorów w Łazach posiada w użyczeniu 3 działki położone z przeznaczeniem pod budowę placu zabaw przy ul. rtm. Witolda Pileckiego w Łazach,
8. Koło Gospodyń Wiejskich Chruszczobród Piaski posiada w użyczeniu zabudowaną nieruchomość w Chruszczobrodzie Piaski.
9. OSP Chruszczobród posiada w użyczeniu działkę w Chruszczobrodzie na realizację zadań statutowych OSP.

Na podstawie umów najmu, dzierżawy i innych, w tym leasingu Gmina Łazy posiada między innymi:

1. dzierżawa gruntu oraz budynków dworca i WC w Łazach przy ul. Dworcowej,
2. dzierżawa gruntu i leasing budynku krytej pływalni w Łazach przy ul. Topolowej,
3. dzierżawa historycznego taboru parowóz i tory pod parowozem w Łazach przy ul. Dworcowej,

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

4. dzierżawa gruntu pod plac zabaw w Niegowoniczkach,
5. dzierżawa gruntu pod budowę miejsca postojowego w Turzy,
 6. dzierżawa gruntu pod plac zabaw w Grabowej – sołectwo Skałbania,
 7. użyczenie części działki drogowej w Łazach przy ul. Kościuszki od placu dworcowego skrzyżowania z ulicą Wiejską - rewitalizacja Łaz,
 8. umowa użytkowania terenu leśnego (Miejsce Pamięci Narodowej - Cmentarz Żołnierzy poległych w I wojnie światowej) w Łazach,
 9. użyczenie kapliczki przydrożnej wraz z przynależnym gruntem położonej w Hutkach-Kankach,
10. użyczenie pomieszczeń biurowych (budynek Urzędu) w Łazach przy ul. Traugutta,
11. umowa użytkowania w Mitrędze- biwak leśny,
12. umowa użytkowania biwaku w Hutkach-Kankach,
13. użyczenie nieruchomości położonej w Ciągowicach przy ul. Sienkiewicza, pod budynkiem remizy OSP,
14. dzierżawa ścieżki rowerowej i ścieżki dydaktycznej wraz z kładką przez rzekę w Hutkach-Kankach,
15. użyczenie lokalu użytkowego mieszczącego się na I piętrze budynku przy Spółdzielczej w Łazach - KTS,
16. użyczenie terenu pod budowę parkingu w Chruszczobrodzie przy ul. Mickiewicza,
17. dzierżawa zabudowanej nieruchomości w Chruszczobrodzie Piaski.

Gmina Łazy posiada w użytkowaniu wieczystym 9,7640 ha gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa.

W użytkowanie wieczyste oddane są grunty stanowiące własność Gminy Łazy o łącznej pow. 21.1982,06 ha.

Należne opłaty roczne z tytułu użytkowania wieczystego gruntu stanowiącego własność Gminy Łazy wynoszą 91.306,80 zł.

Wydano 12 informacji o jednorazowej opłacie za cały okres tj. 18 lat należnej opłaty rocznej z tytułu przekształcenia oraz wydano 12 zaświadczeń o zapłacie całej należnej opłaty z zastosowaniem 70 % bonifikaty udzielonej przez Radę Miejską w Łazach oraz 99% bonifikaty dla osób niepełnosprawnych i rodzin wielodzietnych.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

Systematycznie każdego dnia wpływają do tutejszego urzędu zawiadomienia z Sądu Rejonowego w Zawierciu potwierdzające zmiany wpisów w księgach wieczystych na podstawie przekazywanych zaświadczeń Burmistrza Łaz zgodnie z ustawą o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych w prawo własności tych gruntów oraz wpływają wnioski o ustalenie i zapłatę jednorazowej opłaty z tytułu przekształcenia.

Należne opłaty z tytułu jednorazowego zgłoszenia zamiary wniesienia opłaty jednorazowej z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości z udzieleniem 70 % bonifikaty lub 99 % wyniosły 1.081,97 zł.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2021r. Gmina Łazy sprzedała w drodze przetargu:

- 2 niezabudowane działki o łącznej powierzchni 0,2935 ha za cenę brutto 390.149,85 zł.
- Dokonano zamiany 1 działki pomiędzy Gminą Łazy a osoba fizyczną z dopłatą na rzecz Gminy w wysokości 24.693,08 zł

Tabela 23 Wolumen nabytych nieruchomości w Gminie Łazy w roku 2021

Lp.	Nabycie	Ilość działek	Powierzchnia	Wartość gruntu
1.	Grunt nabyty w ramach komunalizacji art. 5 i art. 13	1	0,1461 ha	13.821,06 zł

Źródło: Raport o stanie Gminy Łazy za 2021 rok

Gmina Łazy w roku 2021 nabyła:

- w drodze zasiedzenia 2 działki zabudowane remizą strażacką w Ciągowicach o łącznej pow. 0,1500 ha i wartości 93.330 00 zł.
- w drodze postanowienia spadkowego udział ½ części do 4 działek położonych w Łazach o łącznej pow. 0,8718 ha i wartości 245.200,00 zł.

W omawianym okresie uzyskane dochody Gminy z tytułu gospodarowania mieniem przedstawiały się następująco:

- dochód z przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności -13.917,48 zł,
- dochód z tytułu opłaty za użytkowania wieczystego gruntu – 82.169,03 zł,
- dochód z tytułu dzierżawy mienia - 121.333,97 zł,
- dochód z tytułu sprzedaży oczyszczalni ścieków w Turzy na rzecz Promax sp. z o.o. - 4.400.000,00 zł,

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

- dochód z tytułu trwałego zarządu - 11,099,18 zł,
- dochód z tytułu najmu lokali mieszkalnych i użytkowych – 596.347,69 zł,
- dochód z tytułu opłaty adiacenckiej – 107.767,19 zł,
- dochód z tytułu opłaty planistycznej – 67.690,40 zł.

W ramach regulacji stanu prawnego gruntów na rzecz Gminy Łazy, w postępowaniu księgowo-wieczystym złożono 2 wnioski o ujawnienie podziału nieruchomości, złożono 1 wniosków o założenie księgi wieczystej dla 2 działek o pow. 0,1500 ha na rzecz Gminy Łazy oraz złożono 5 wniosków o ujawnienie w księgach wieczystych własności Gminy Łazy.

W związku z zakończeniem procesu scalania gruntów obrębu ewidencyjnego Wysoka, została zaktualizowana ewidencja majątku gminy poprzez wprowadzenie nowych numerów działek i ich powierzchni. Decyzjami Starosty Zawierciańskiego Gmina Łazy otrzymała dodatkowe działki o użytku droga w obrębie Wysoka.

Ilość i wartość mienia komunalnego jest wielkością zmienną, gdyż równoległe z komunalizacją toczy się proces regulacji stanów prawnych gruntów oraz zbywania i nabywania nieruchomości na rzecz Gminy Łazy.

3. BUDŻET I POLITYKA INWESTYCYJNA GMINY

Jednym z kluczowych czynników rozwoju lokalnego jest kapitał finansowy. Wpływa on w znaczący sposób na poziom aktywności gospodarczej, konsumpcji i jakości życia mieszkańców. Wielkość tych zasobów wpływa również na możliwości inwestycyjne Gminy Łazy.

Analizując stan finansów Gminy Łazy za lata 2016-2021 można zauważyć, że dochody budżetowe wyraźnie wzrosły. W roku 2016 kwota dochodów ogółem wynosiła 51.065.338,74 zł, w tym dochody bieżące 50.585.419,58 zł. W roku 2021 kwota dochodów ogółem wyniosła 96.744.992,00 zł, w tym 76.280.683,63 zł dochody bieżące.

Wzrost dochodów towarzyszył wszystkim gminom w Polsce, co było konsekwencją wzrostu poziomu dochodów, zwiększenia skali opłat lokalnych oraz świadczeń ogólnopolskich (opłata za gospodarowanie odpadami, program 500+).

Zestawienie dochodów własnych w latach 2016-2021 kształtuje się następująco:

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

Tabela 24 Zestawienie dochodów podatkowych w latach 2016 – 2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
PIT	13.578.065,00	14.761.802,00	16.278.401,00	17.858.266,00	19.163.287,00	19.688.258,00
porównanie do r. poprzedniego	7,14	8,72	10,27	9,71	7,31	2,74
CIT	84.369,35	131.452,04	163.363,81	187.964,92	141.094,31	383.041,28
porównanie do r. poprzedniego	38,12	55,81	24,28	15,06	-24,94	171,48
Podatek rolny	311.090,02	274.421,14	278.219,24	285.532,62	302.686,11	286.763,59
Podatek od nieruchomości	6.352.625,84	6.240.820,16	6.566.121,22	7.011.039,24	7.043.082,90	7.485.377,76
porównanie do r. poprzedniego	6,46	-1,76	5,21	6,78	0,46	6,28
Podatek leśny	214.658,36	195.854,72	208.469,46	202.817,13	212.622,17	213.003,92
Podatek od środków transportowych	278.454,36	298.103,09	338.903,42	348.238,56	374.549,26	409.886,55
Karta podatkowa	19.562,45	18.440,81	20.888,38	20.105,79	18.656,26	43.592,01
PCC	410.789,09	697.494,37	568.420,49	561.532,33	622.185,52	911.725,69
Opłata skarbową	57.352,50	47.400,50	50.456,84	52.529,82	50.725,00	70.593,00
Opłata eksploatacyjna	14.697,00	13.160,40	5.286,60	165.522,20	257.647,20	327.828,60
Razem	21.321.663,97	22.678.949,23	24.478.530,46	26.693.548,61	28.186.535,73	29.820.070,40
Dochody Ogółem	51.065.338,74	55.569.613,24	62.716.479,08	71.192.469,68	81.574.627,02	96.744.992,00
w tym:						
dochody bieżące	50.585.419,58	53.011.244,16	55.510.150,66	62.977.284,53	68.645.172,28	76.280.683,63
dochody majątkowe	479 919,16	2 558 369,08	7 206 328,42	8 215 185,15	12 929 454,74	20.464.308,37
udział dochodów podatkowych w dochodach ogółem	41,75	40,81	39,03	37,49	34,55	30,82
udział dochodów podatkowych w dochodach bieżących	42,15	42,78	44,1	42,39	41,06	39,09

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

Źródło: Ewaluacja i monitoring Strategii Gminy Łazy na lata 2015-2020 oraz dane ze sprawozdań rocznych za 2021r.

W strukturze dochodów budżetowych jedną z kategorii są dochody własne, a w ramach tych – dochody podatkowe. Jest to ta część wpływów finansowych, w zakresie których władze samorządowe mają pewien zakres autonomicznego decydowania, ponieważ kształt budżetu gminy zależy w znacznej mierze od decyzji dotyczących podatków i opłat lokalnych. Gmina, w której duża część dochodów to dochody własne, staje się coraz bardziej niezależna od administracji rządowej, co sprzyja odpowiedzialności władz samorządowych wobec mieszkańców. Omawiając dochody podatkowe Gminy Łazy na przestrzeni lat 2016 – 2021 zauważamy, że oscylują one na poziomie 40%. Niepokojąca zdaje się być tendencja malejąca. Jak pokazuje nam tabela, ma na to wpływ malejący przyrost udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych. Przyrost udziałów w roku 2018 wynosił 10,27%, natomiast w latach kolejnych wynosił od odpowiednio – w 2019 +9,71%, w 2020 +7,31%, w 2021 +2,74%. Planowana na rok 2022 – kwota 16.980.946,00 zł to spadek w porównaniu do roku poprzedniego o prawie 14%.

Dochody ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca Gminy Łazy corocznie rosną, i w porównaniu z dochodami ogółem w woj. śląskim w przeliczeniu na 1 mieszkańca kształtują się następująco:

Tabela 25 Dochody Gminy Łazy w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gmina Łazy	3.186,60	3.474,84	3.930,59	4.479,49	5.146,34	6.137,86
Woj. Śl.	5.133,53	5.437,81	6.013,15	6.656,21	7.452,92	b.d.
% udział doch. Gminy w doch. woj. śl.	62,07	63,90	65,37	67,30	69,05	b.d.

Źródło: Ewaluacja i monitoring Strategii Gminy Łazy na lata 2015-2020 oraz dane sprawozdawcze za rok 2021

Należy mieć na uwadze, że potencjał dochodowy jest wyższy, ponieważ stawki podatków lokalnych stosowane w Gminie są niższe od stawek maksymalnych, oraz stosowane są ulgi i zwolnienia. Corocznie wzrastają także wydatki bieżące, trzeba jednak zauważyć, że ich udział w wydatkach ogółem spada.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

Tabela 26 Wydatki Gminy Łazy w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Wydatki Ogółem	51.125.106,26	58.758.920,29	64.897.669,72	73.202.015,25	81.183.239,23	90.150.301,70
w tym:						
wydatki bieżące	47 884 629,27	50 609 281,70	54 291 181,16	60 677 932,43	65 225 219,07	68.634.667,63
wydatki majątkowe	3 240 476,99	8 149 638,59	10 606 488,56	12 524 082,82	15 958 020,16	21.515.634,07

udział wydatków bieżących w wydatkach ogółem	93,66	86,13	83,66	82,89	80,34	76,13
--	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Źródło: Ewaluacja i monitoring Strategii Gminy Łazy na lata 2015-2020 oraz dane ze sprawozdań rocznych za 2021r.

Dochody bieżące we wszystkich analizowanych latach były wyższe od wydatków bieżących odpowiednich lat, czym Gmina spełniała wymogi art. 242 ustawy o finansach publicznych. Uzyskiwała poziom nadwyżki operacyjnej pozwalającej spełniać relację z art. 243 ustawy o finansach publicznych. Kształtowanie się poziomu wypracowanej nadwyżki operacyjnej przedstawia się następująco:

Tabela 27 Nadwyżka operacyjna Gminy Łazy w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
dochody bieżące	50.585.419,58	53.011.244,16	55.510.150,66	62.977.284,53	68.645.172,28	76.280.683,63
wydatki bieżące	47.884.629,27	50.609.281,70	54.291.181,16	60.677.932,43	65.225.219,07	68.634.667,63
nadwyżka operacyjna	2.700.790,31	2.401.962,46	1.218.969,50	2.299.352,10	3.419.953,21	7.646.016,00

Źródło: Ewaluacja i monitoring Strategii Gminy Łazy na lata 2015-2020 oraz dane ze sprawozdań rocznych za 2021r.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

Osiągnięcie nadwyżki w wysokości 7.646.016,00 zł jest związane w otrzymaniem a w grudniu 2021 r. kwoty 3.216.545,00 zł z tytułu uzupełnienia subwencji ogólnej w 2021 r.

WSKAŹNIKI POMIARU REALIZACJI CELÓW STRATEGICZNYCH

Tabela 28 Wskaźniki pomiaru realizacji celów strategicznych

L.P	WSKAŹNIK/MIERNIK	TREND	UWAGI
1.	Dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych na 1 mieszkańca wg stanu ludności na 31.XII danego roku (wg wykonania dochodów na 31.XII danego roku)	Stąły wzrost	Dochody z powyższego tytułu ogółem wzrosły z kwoty 13.578.065 zł w roku 2016 do kwoty 19.688.258 zł w roku 2021, przyrosty roczne wynosiły od 2,7% do 10,2% rocznie. Kwoty na osobę wynosiły: 847,31 zł/os., 923,07 zł/os., 1.020,21 zł/os., 1.123,66 zł/os, 1.208,96 zł/os, 1.249,10 zł/os (l. ludności wg stanu na 30.06.2021)
2.	Dochody podatkowe z tytułu podatków i opłat lokalnych wg faktycznego wykonania	Stąły wzrost	Dochody z tytułu podatków i opłat lokalnych w okresie od 2016 do 2021 roku wzrosły z kwoty 5.774.369 zł do kwoty 10.163.089 zł w roku 2021.
3.	Podatek od nieruchomości – osoby prawne (stanowi składową dochodów podatkowych z tytułu podatków i opłat lokalnych wg faktycznego wykonania)	Stąły wzrost	Dochody z tego tytułu wzrosły z kwoty 3.902.502 zł w roku 2016 do 4.505.168 zł w roku 2021 (w roku 2017 był spadek dochodów do roku 2016 o ok.175 tys. zł. Od 2017 podatek ten wykazuje stąły wzrost)
4.	Dochody budżetu jst na 1 mieszkańca w relacji do średniej województwa (%)	Stąły wzrost	Dochody na osobę wzrosły z 3.186,60 zł/os. w roku 2016 do 6.137,86 zł/os w roku 2021. Wskaźnik procentowy wyniósł odpowiednio od roku 2016 w kolejnych latach: 62,07 %, 63,90 %, 65,37 %, 67,30 %, 69,05 %, bd
5.	Dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób prawnych na 1 mieszkańca wg stanu ludności na 31.XII	Stąły wzrost	Tytuł dochodu mało istotny dla budżetu – wartości od 84.369 zł do 383.041 zł. W roku 2021 wzrost

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

	danego roku (wg wykonania dochodów na 31.XII danego roku)		o 271,5 % w stosunku do roku poprzedniego. Dochody wyniosły w kolejnych latach odpowiednio: 5,26 zł/os., 8,22 zł/os., 10,24 zł/os., 11,83 zł/os., 8,90 zł/os., 24,30 zł/os
6.	Dotacje celowe na zadania własne i zlecone oraz programy unijne i inne środki (dochody wg wykonania na 31.XII danego roku)	Stały wzrost	Dochody z tych tytułów wzrosły z kwoty 14.314.883 zł w roku 2016 do kwoty 32.659.186 zł w roku 2021.

Źródło: Ewaluacja i monitoring Strategii Gminy Łazy na lata 2016-2021.

Wykonanie dochodów, udział dochodów własnych w dochodach ogółem, dynamika. W roku 2021 zrealizowano dochody ogółem w wysokości 96.744.992 zł i było to o 18,6 % więcej niż w roku poprzednim – 2020. Dochody ogółem w latach 2017 - 2021 cechują się stałą tendencją wzrostową. Ich roczne przyrosty w kolejnych latach od roku 2017 wynosiły odpowiednio o 8,8 %, o 12,9 %, o 13,5 %, o 14,6 % i 18,6 % w roku 2021. Przyrost wartości dochodów w tym okresie wyniósł ponad 41 mln. zł.

W tabeli poniżej zaprezentowano dochody w podziale na cztery podstawowe grupy, ze szczególnym uwzględnieniem dochodów własnych, które stanowią podstawową grupę dochodów gminy. Ich udział w dochodach ogółem do roku 2020 wynosił 45,5 %, a w roku 2021 spadł do 43,8 %. Jest to drugi rok z rzędu, w którym udział dochodów własnych spada w stosunku do roku poprzedniego. Jednocześnie nie jest to związane z uzyskiwaniem niższych dochodów własnych, ponieważ dynamika tych dochodów, po spadku w 2020 r., wzrosła i wyniosła 19,5 % w porównaniu do roku 2020.

Tabela 29 Struktura dochodów w Gminie Łazy w latach 2016-2021

DOCHODY/LATA	2021	2020	2019	2018	2017
Ogółem dochody	96.744.992	81.574.627	71.192.470	62.716.479	55.569.614
Dynamika (rok bieżący/rok poprzedni)	118,6%	114,6 %	113,5 %	112,9 %	108,8 %
Razem dochody własne	42.339.261	37.141.462	39.317.493	36.701.033	30.362.893
Udział w dochodach ogółem	43,76%	45,5 %	55,1 %	58,5%	54,6 %
Dynamika (rok bieżący/rok poprzedni)	114,0%	94,5 %	107,1 %	120,9%	107,4%

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

poprzedni)					
- udział w podatku dochodowym od osób fizycznych i prawnych (dynamika)	20.071.299 104,0%	19.304.381 107,0 %	18.046.231 109,8 %	16.439.765 110,4%	14.893.254 109,0%
- podatki i opłaty (dynamika)	14.678.913 117,8%	12.457.691 109,4 %	11.390.056 106,8 %	10.667.963 106,1%	10.053.984 104,0%
- pozostałe (czynsze itp., sprzedaż usług, inne) (dynamika)	2.671.879 114,7%	2.329.175 55,0 %	4.231.771 130,2 %	3.251.221 87,5 %	3.715.308 81,7 %
- sprzedaż składników majątkowych, przekształcenie prawa użytkowania wieczystego (dynamika)	4.917.170 161,7%	3.041.215 53,8 %	5.649.435 89,1 %	6.342.084 373,0 %	1.700.347 422,0 %
Dotacje	20.390.656	26.699.683	17.495.075	13.759.180	13.621.400
Dynamika	76,4%	152,6 %	127,2 %	101,0 %	117,7 %
Udział w dochodach ogółem	21,1%	32,7 %	24,6 %	21,9 %	24,5 %
Subwencje	21.746.545	12.896.502	12.024.022	10.740.896	10.891.838
Dynamika	168,6%	107,3 %	111,9 %	98,6 %	97,7 %
Udział w dochodach ogółem	22,5%	15,8 %	16,9 %	17,1 %	19,6 %
Inne środki (unijne)	12.268.530	4.806.699	2.355.880	1.515.370	693.482
Dynamika	255,2%	204,0 %	155,5 %	218,9 %	1263,2 %
Udział w dochodach ogółem	12,7%	5,9 %	3,3 %	2,4 %	1,2 %

Źródło: Raport o stanie Gminy Łazy za 2021r.

W grupie dochodów własnych wyróżnia się:

- udziały gminy w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa tj. w podatku dochodowym od osób fizycznych i w podatku dochodowym od osób prawnych,
- podatki i opłaty będące w całości dochodami gminy tj. podatki: rolny, leśny, od nieruchomości, od środków transportowych, od czynności cywilnoprawnych, od spadków i darowizn oraz opłaty: skarbowe, targowe, za gospodarowanie odpadami, adiacencka, planistyczna, za zajęcie pasa drogi gminnej, za korzystanie z przystanków, za korzystanie ze środowiska oraz koszty upomnień i odsetki od nieterminowych wpłat podatków i opłat,

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

- pozostałe dochody: czynsze, dzierżawy, najmy, wieczyste użytkowanie, opłaty za trwałe zarząd, sprzedaż usług, kary, grzywny, prowizje i inne wpływy nieperiodyczne np. odszkodowania, gwarancje, zwroty,
- sprzedaż składników majątkowych tj. sprzedaż działek, sprzedaż lokali mieszkalnych, sprzedaż innych nieruchomości i sprzedaż ruchomych składników mienia np. samochodów.

Wpływy z tytułu udziału w dochodach stanowiących dochód budżetu państwa, czyli udział w podatku dochodowym od osób fizycznych i udział w podatku dochodowym od osób prawnych, zrealizowane zostały w wysokości 20.071.299 zł. W kwocie tej wysokość udziału w podatku dochodowym od osób prawnych w latach 2017 - 2021 kształtowały się w wysokości od 131.452 zł do 383.041 zł. Dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych i od osób prawnych, w ostatnich pięciu latach, wykazują wzrost, jednakże dynamika tego wzrostu jest niżkowa, bowiem najwyższy przyrost dochodów miał miejsce w roku 2018 i wynosił 110,4 %, natomiast od tamtego czasu jego przyrost jest malejący i w 2021r. osiągnął poziom 104%. Udział w podatku dochodowym od osób fizycznych w roku 2021r. wyniósł 19.688.258 zł.

Wpływy z tytułu podatków i opłat wyniosły w 2021 r. 14.678.913 zł i były o 17,8 % wyższe niż w roku poprzednim. Dochody te w okresie ostatnich pięciu lat stale rosły i wskaźnik dynamiki w tym okresie wynosił od 104,0 % do 117,8 %. Na wysoki poziom dynamiki tych dochodów ma wpływ w dużej mierze wzrost opłaty za gospodarowanie odpadami oraz modernizacja ewidencji gruntów, w wyniku której znacznie wzrosła powierzchnia gruntów opodatkowanych podatkiem od nieruchomości.

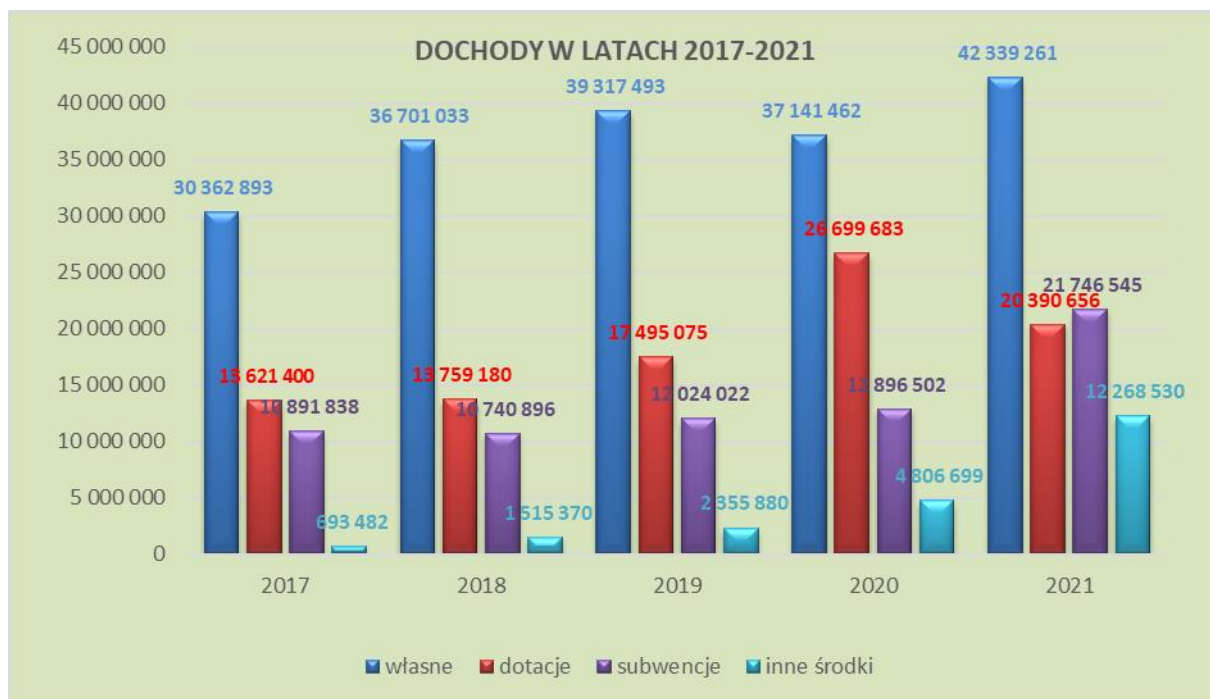
Wpływy pozostałe w okresie ostatnich pięciu lat cechują się bardzo zróżnicowaną dynamiką. Spowodowane jest to ich charakterem. O ile wpływy z tytułu czynszów, najmów, wieczystego użytkowania są stałe i powtarzalne w kolejnych latach, to nie można powiedzieć tego o pozostałych dochodach, które występują incydentalnie. Można powiedzieć, że ich znaczący wzrost w stosunku do roku poprzedniego oznacza uzyskanie dochodu incydentalnego (np. wypłata gwarancji w roku 2017, zwrot depozytu sądowego w roku 2019). Dochody w tej grupie w roku 2021 zrealizowane zostały w wysokości 2.671.879 zł i stanowiło to 114,7 % wartości wpływów z roku 2020.

Ostatnia grupa dochodów własnych - sprzedaż składników majątkowych - podobnie jak poprzednia, cechuje się także zmienną dynamiką. Wysoka sprzedaż w latach 2018 - 2019 wynika z wpływów z tytułu sprzedaży ratalnej na rzecz Promax Sp. z o. o. oczyszczalni ścieków i kanalizacji. W roku 2021 wpływy były znacząco wyższe niż w roku 2020

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

w związku z uregulowaniem zapłaty raty z 2020 r. z tytułu sprzedaży w wysokości 2.500.000 zł.

Tabela 30 Udział dochodów latach 2017-2021

Źródło: Raport o stanie Gminy Łazy za 2021r., s. 17.

Dotacje w latach 2017 - 2021 stanowiły od 22 % do 33 % łącznej kwoty dochodów. W roku 2021 ich udział wyniósł 21,1 %. W całym okresie, z wyłączeniem roku 2018, dochody z tytułu dotacji wykazują bardzo dużą dynamikę wzrostu, co jest spowodowane wprowadzeniem, a następnie rozszerzaniem grupy uprawnionych do nowych świadczeń na rzecz rodziny. W roku 2020 wzrost wartości dotacji wyniósł 52,6 % w kwocie 9.204.608 zł. Na ten wzrost złożył się zarówno wzrost kwoty dotacji na zadania zlecone - przede wszystkim świadczeń dla rodziny - ponad 4.100.000 zł, jak i otrzymaniem z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 w ramach Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych kwoty 4.697.491 zł, przeznaczonej na inwestycje gminne. W związku z tym, że środki z RFIL były jednorazowe, ma to przełożenie na dynamikę wzrostu dochodów z tytułu dotacji w roku 2021, kiedy to nastąpił spadek dynamiki o ponad 24 %.

Subwencje ogólne z budżetu państwa w latach 2017 - 2021 stanowiły od 19,6 % do 22,5% ogółu dochodów budżetu. W okresie od 2017 r. do 2020 r. odnotowuje się stały spadek

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

udziału tych środków w budżecie gminy. W 2021 r. nastąpił wzrost udziału dotacji w dochodach ogółem i wyniósł 22,5 %. Było to związane z otrzymaniem pod koniec roku uzupełniających subwencji ogólnych w wysokości 3.216.545,00 zł na dowolny cel oraz 5.186.000,00 zł z przeznaczeniem na inwestycje wodno-kanalizacyjne.

Inne środki, w tym w szczególności środki unijne w okresie ostatnich pięciu lat stanowiły od 1,2 % do 12,7 % ogółu dochodów gminy. W omawianym okresie do gminy wpłynęło 21.639.961,00 zł głównie na inwestycje gminne. Znaczna kwota dochodów wpłynęła w roku 2021, ponieważ w Gminie Łazy realizowany jest projekt „Budowa odnawialnych źródeł energii w podregionie sosnowieckim – Irządze, Poręba, Łazy, Sosnowiec, Szczekociny, Zawiercie”. Kwota otrzymana w ramach tego projektu to 9.545.492,81 zł. Realizacja projektu ma się zakończyć w 2022 r.

Wykonanie wydatków ogółem, udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem, dynamika.

Tabela 31 Wykonanie wydatków ogółem, udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem, dynamika

WYDATKI/LATA	2021	2020	2019	2018	2017
Wydatki ogółem	90.150.302	81.183.239	73.202.015	64.897.670	58.758.920
Dynamika	111,0 %	110,9 %	112,8 %	110,4%	114,9%
Wydatki bieżące	68.634.668	65.225.219	60.677.932	54.291.181	50.609.282
Dynamika	105,2 %	107,5 %	111,8 %	107,3 %	105,7%
Udział w wydatkach Ogółem	76,1 %	80,3 %	82,9 %	83,7%	86,1%
Wydatki majątkowe	21.515.634	15.958.020	12.524.083	10.606.489	8.149.637
Dynamika	134,8 %	127,4 %	118,1 %	130,1%	251,5%
Udział w wydatkach ogółem	23,9 %	19,7 %	17,1 %	16,3%	13,9%

Źródło: Raport o stanie Gminy Łazy za 2021 rok, s.18

Wydatki ogółem w roku 2021 zostały zrealizowane w wysokości 90.150.302 zł i były o 11,0 % wyższe niż w roku poprzednim. W całym okresie od 2017 do 2021 r. wykazują stałą tendencję wzrostową. W omawianym okresie wzrosły o 31.391.382 zł i roczny przyrost wynosił powyżej 10 %.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

Wydatki bieżące w okresie ostatnich pięciu lat wzrosły o 18.025.386 zł. Roczne przyrosty wydatków bieżących wynosiły od 5,2 % do 11,8 %. Największe przyrosty odnotowano w latach, w których wprowadzane były nowe świadczenia na rzecz rodzin, bądź zmieniano zasady ich przyznawania. W całym okresie ich udział w wydatkach ogółem wykazuje tendencję malejącą - od 86,1 % w roku 2017 do 76,1 % w roku 2021.

Wydatki majątkowe w omawianym okresie wykazują tendencję wzrostową. Wzrosty te wynosiły od 18,1 % w roku 2019 do 151,5 % w roku 2017. Podkreślić należy, że dynamika wzrostu wydatków majątkowych znacznie przewyższa dynamikę wzrostu wydatków bieżących, co jest bardzo pozytywnym zjawiskiem. Jednocześnie stale rósł ich udział w wydatkach ogółem - od 13,9 % w roku 2017 do 23,9 % w roku 2021.

Wynik (nadwyżka/deficyt) operacyjny.

Tabela 32 Wynik (nadwyżka/deficyt) operacyjny.

	dochody bieżące	wydatki bieżące	nadwyżka operacyjna
2016	50 585 420	47 884 629	2 700 791
2017	53 011 244	50 609 282	2 401 962
2018	55 510 151	54 291 181	1 218 970
2019	62 977 285	60 677 932	2 299 353
2020	68 645 172	65 225 219	3 419 953
2021	76 280 684	68 634 668	7 646 016

Źródło: Raport o stanie Gminy Łazy za 2021 rok., s.19

W latach 2016 - 2021 była wypracowywana nadwyżka operacyjna. Wysokość nadwyżki operacyjnej oraz wartość dochodów z tytułu sprzedaży majątku determinuje wysokość dopuszczalnego wskaźnika spłat zobowiązań finansowych.

Zadłużenie gminy na koniec 2021 r. wyniosło 38.940.276 zł. Na tą kwotę składają się: kredyty, pożyczki i wyemitowane obligacje - 32.175.019 zł, leasing zwrotny - 4.843.329 zł i wykup wierzytelności oraz długu - 1.921.928 zł. W stosunku do roku poprzedniego zadłużenie z tytułu leasingu zmalało o 957.003 zł, z tytułu kredytów i pożyczek wzrosło o 299.670 zł i z tytułu wykupu wierzytelności i długu zmalało o 961.825 zł. Ogółem zadłużenie zmalało w stosunku do roku 2020 o 1.619.158 zł.

Stan należności wymagalnych gminy.

Stan należności wymagalnych gminy na koniec roku 2021 oraz cztery lata poprzednie przedstawia załączona poniżej tabela. Należności podzielono na siedem tematycznych grup.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

Tabela 33 Stan należności wymagalnych gminy w latach 2016-2021.

Tytuł	2021	2020	2019	2018	2017
Czynsze, dzierżawy za lokale	2.348.991	2.251.202	2.078.003	1.889.595	1.716.259
Wieczyste użytkowanie, przekształcenie, czynsze za dzierżawy gruntów	127.866	96.850	93.755	135.409	102.697
Podatki i opłaty lokalne i inne z ustaw od osób prawnych	748.819	688.564	709.871	811.696	737.723
Podatki i opłaty lokalne i inne z ustaw od osób fizycznych	655.077	692.986	703.701	736.382	733.100
Opłaty z innych ustaw	58.544	32.257	19.812	36.340	84.525
Opłaty za gospodarowanie odpadami	307.612	238.259	162.434	184.355	168.339
Należności od dłużników alimentacyjnych	2.369.288	2.291.660	2.185.136	2.126.769	1.983.308

Źródło: Raport o stanie Gminy Łazy za 2021 rok., s.20.

Zaległości z tytułu czynszów, dzierżaw za lokale obejmują należności z tytułu najmu mieszkań komunalnych, lokali socjalnych oraz lokali użytkowych. Zaległości z tych tytułów na koniec roku 2021 wyniosły 2.348.991 zł i składają się na nie w głównej mierze zaległości z tytułu najmu lokali mieszkalnych. Należności te wykazują stałą tendencję wzrostową. Dochodzone są na drodze postępowania sądowego. Pomimo posiadanych sądowych nakazów zapłaty egzekucja tych należności jest mało skuteczna, co wynika z charakteru grupy najemców. Lokale socjalne i komunalne wynajmowane są osobom o niskich dochodach, co z kolei skutkuje ograniczonymi możliwościami egzekucyjnymi - najniższe wynagrodzenie oraz najniższe świadczenia ZUS nie podlegają egzekucji komorniczej. Na około 170 najemców zaległości w płatnościach posiada około 120 najemców, z liczby tej połowa próbuje należności regulować, a druga połowa nie płaci w ogóle. Zaległości największych dłużników przekraczają 100 tys. zł.

Zaległości z tytułu wieczystego użytkowania, przekształcenia prawa wieczystego użytkowania w prawo własności i czynsze z tytułu dzierżawy nieruchomości gruntowych na koniec 2021 r. wynosiły 127.866 zł i były to w przeważającej mierze zaległości z tytułu wieczystego użytkowania. W okresie ostatnich pięciu lat zaległości te udało się w części zmniejszyć poprzez przekształcenie wieczystego użytkowania w prawo własności. Niestety

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

rok 2021 przyniósł wzrost zaległości z tytułu opłaty za wieczyste użytkowanie. Jest to spowodowane w części też tym, że termin płatności opłaty rocznej za 2020 r. z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości jednostki samorządu terytorialnego został przesunięty do dnia 31 stycznia 2021 r., a więc nie zapłacone opłaty za 2020 r. nie były wykazane jako zaległość na koniec 2020 r., natomiast skumulowała się ta zaległość w roku 2021.

Zaległości z tytułu podatków i opłat lokalnych i inne z ustaw od osób prawnych obejmują zaległości z tytułu podatku od nieruchomości, od środków transportowych, rolnego i leśnego, od czynności cywilnoprawnych i od spadków i darowizn należnych od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych. Zaległości te w ostatnich pięciu latach utrzymują się na zbliżonym poziomie. Na koniec 2021 r. wynosiły 748.819 zł. Biorąc pod uwagę fakt wzrostu stawek podatkowych oraz wzrost podstawy opodatkowania w wyniku prowadzonej modernizacji ewidencji gruntów, należy uznać, że zaległości te znacząco zmalały w stosunku do kwot należności naliczanych rocznie.

Zaległości z tych samych tytułów co powyżej w odniesieniu do osób fizycznych wyniosły na koniec 2021 r. 655.077 zł. Kwota tych zaległości w stosunku do lat poprzednich ulega powolnemu zmniejszeniu.

Zaległości z innych ustaw obejmują przede wszystkim opłatę za zajęcie pasa drogowego, opłatę planistyczną i adiacencką. Na koniec 2021 r. zaległości z tych tytułów wyniosły 58 544 zł i ich wysokość w okresie ostatnich pięciu lat ulega wahaniom. Ma to związek z toczącymi się postępowaniami w sprawie ustalania opłaty adiacenckiej i planistycznej.

Zaległości z tytułu gospodarowania odpadami wyniosły na koniec 2021 r. 307.612 zł. W okresie ostatnich pięciu lat ich wartość stale wzrasta. Jest to efektem nieściągalności tych zaległości od grupy zobowiązanych, chronionych ze względu na wysokość dochodów, jak również wzrostem stawki za odbiór odpadów. Podniesiona stawka automatycznie podnosi kwotę zaległości u tych podatników, którzy stale nie regulują opłat.

Ostatnią grupę zaległości stanowią należności od dłużników alimentacyjnych w części należnej gminie (ponad 40 % łącznej kwoty zaległości dłużników alimentacyjnych). Kwota tych zaległości na koniec 2021 r. wyniosła 2.369.288 zł i systematycznie rośnie na przestrzeni ostatnich pięciu lat.

3.1 Realizacja budżetu obywatelskiego i funduszu sołeckiego

Rok 2021 to kolejny rok realizacji budżetu obywatelskiego oraz funduszy sołeckich.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

Na realizację przedsięwzięć w ramach budżetu obywatelskiego 2021 r. przeznaczono kwotę 70 tys. zł.

Do realizacji zadań na rok 2021 złożono 6 wniosków z propozycjami:

1. Podniesienie stanu bezpieczeństwa mieszkańców osiedla Podlesie w Łazach poprzez rozbudowę sieci monitoringu miejskiego na obszarze osiedla oraz instalacja jakości powietrza wraz z wyświetlaczem LED.
2. Przekształcenie działki przy ul. Bocznej w Wysokiej na teren spotkań integracyjnych.
3. Doposażenie i uzupełnienie placu zabaw w Wiesiółce.
4. Remont nawierzchni deptaka w kierunku zalewu w Łazach.
5. Wykonanie poręczy na moście strumienia na skrzyżowaniu ul. Topolowej i ul. Piaskowej w Kuźnicy Masłońskiej.
6. Stworzenie wybiegu dla psów na terenie osiedla Podlesie w Łazach.

Podczas głosowania nad propozycjami przedstawionymi do realizacji najwięcej głosów otrzymała propozycja nr 1. Podniesienie stanu bezpieczeństwa mieszkańców osiedla Podlesie w Łazach poprzez rozbudowę sieci monitoringu miejskiego na obszarze osiedla oraz instalacja jakości powietrza wraz z wyświetlaczem LED – (304 głosy). Pozostałe propozycje otrzymały następującą ilość głosów:

2. Przekształcenie działki przy ul. Bocznej w Wysokiej na teren spotkań integracyjnych (20 głosów).
3. Doposażenie i uzupełnienie placu zabaw w Wiesiółce (9 głosów).
4. Remont nawierzchni deptaka w kierunku zalewu w Łazach (195 głosów).
5. Wykonanie poręczy na moście strumienia na skrzyżowaniu ul. Topolowej i ul. Piaskowej w Kuźnicy Masłońskiej (25 głosów).
6. Stworzenie wybiegu dla psów na terenie osiedla Podlesie w Łazach (177 głosów).

Ogółem oddano 781 głosów, w tym głosów ważnych oddano 730, głosów nieważnych oddano 51.

Realizacja funduszu sołectkiego.

Mieszkańcy Sołectw podczas zebrań wiejskich zdecydowali, które zadania zostaną zrealizowane. Są to przedsięwzięcia służące poprawie jakości życia mieszkańców, należące do zadań własnych gminy i zgodne ze Strategią Rozwoju Gminy.

W ramach funduszu sołectkiego wykorzystano kwotę 167.804,62 zł.

W wydatkach uwzględniono kwoty dofinansowania z przedsięwzięć lokalnych:

- Trzebyczka – 10 153,85 zł,
- Grabowa – 22 053,79 zł,

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

- Niegowoniczki – 1 998,00 zł,
- Ciągowice – 15 352,08 zł,
- Rokitno Szlacheckie – 31 495,30 zł,
- Hutki-Kanki – 6.602,26 zł
- Wiesiółka - 1 508,51 zł,
- Turza – 16 900,66 zł,
- Chruszczobród – 34 789,35 zł,
- Chruszczobród Piaski -14 402,76 zł,
- Kuźnica Masłońska – 9 120,10 zł,
- Skałbania – 3 427,96 zł.

W roku 2021 stworzono w sołectwie Hutki-Kanki bezpieczne i ogólnodostępne miejsce wypoczynku, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu mieszkańców sołectwa w ramach dofinansowania z dotacji celowej z konkursu Urzędu Marszałkowskiego „Inicjatywa Sołecka”. Wartość dofinansowania wynosiła 26.506,50 zł.

3.2 Nowy Ład w perspektywie zarządzania budżetem gminy

Nowy Ład w perspektywie zarządzania budżetem gminy zmienia przede wszystkim mechanizmy i logikę kształtowania budżetu Gminy Łazy oraz zasady pozyskiwania środków finansowanych z budżetu państwa jak i zasad jego wykorzystania, dokumentowania i rozliczania. Nowe rozwiązania dla samorządów wprowadzają zasady, iż od 2022r. dochody z PIT i CIT będą przekazywane w równych miesięcznych transzach. Dla samorządów to gwarancja dochodów i ułatwienie przy planowaniu i realizacji budżetów. By wzmocnić inwestycje, samorzady będą otrzymywać na nie dodatkowe pieniądze (nowa część subwencji ogólnej – część rozwojowa) dzielone algorytmem. Taki mechanizm ma sprzyjać zrównoważonemu rozwojowi kraju i zapewniać stały dopływ środków finansowych na inwestycje. Subwencja rozwojowa będzie mogła być przeznaczona również na wydatki bieżące. Przepisy są tak skonstruowane, że traktują samorzady w sposób bezstronny i neutralny. Jednocześnie wprowadzają mechanizmy ochraniające mniej zamożne gminy. Algorytmy opierają się na obiektywnych danych i prognozach przygotowywanych do projektu budżetu państwa. Dochody samorządów, wskutek zmian podatkowych zapowiedzianych w Polskim Ładzie, mają spaść o około 10-11 mld złotych - szacuje Ministerstwo Finansów, istnieje ryzyko, iż obiecana specjalna subwencja nie zrekompensuje utraty wpływów z PIT. Należy zwrócić uwagę, że obecnie realizowany jest proces weryfikacji założeń Nowego Ładu z perspektywy dostosowania go do obecnie panujących uwarunkowań

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

na poziomie samorządu terytorialnego. Może to skutkować w pewnym stopniu odmiennymi wytycznymi w stosunku do założeń, zdefiniowanych w Ustawie z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych.

W ramach Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych Gmina Łazy w roku 2021 złożyła wniosek na realizację zadania pn. Poprawa infrastruktury drogowej poprzez budowę i modernizację sieci drogowej w Gminie Łazy.

Projekt ma na celu poprawę stanu infrastruktury drogowej poprzez budowę i modernizację sieci drogowej i chodników na terenie Gminy Łazy. Zaplanowano przebudowę ul. Jeziorowice w Niegowoniczkach o dł. odcinka 2,24 km oraz przebudowę 4,77 km ciągów pieszych tj. na drodze DP1734S dł.1.400km, w drodze DP1717S o dł.1.500km, w drodze DP1733S o długości 1.870 km. W chodnikach przyjęto rozwiązania dla os. niepełnosprawnych.

4. OCENA AKTUALNOŚCI CELÓW STRATEGICZNYCH I WSTĘPNE REKOMENDACJE DLA BUDOWY NOWEJ STRATEGII ROZWOJU DLA GMINY ŁAZY

W celu zapewnienia optymalnego rozwoju Gminy Łazy na lata 2015-2020+ zdefiniowano dwie grupy inteligentnych specjalizacji:

- I. Kolejnictwo, działalność usługowa, górnictwo, innowacyjne technologie.
- II. Rekreacja, turystyka, rolnictwo ekologiczne.

Dzięki temu uzyskano obraz obszarów, w których należy skoncentrować energię i środki w celu optymalnego rozwoju. Zdefiniowane zostały również kluczowe obszary strategiczne Gminy Łazy, dla których określono przedsięwzięcia strategiczne. Na etapie przystąpienia do prac nad nową strategią zweryfikowano aktualność i dalszą potrzebę koncentracji działań Gminy w wyszczególnionych obszarach.

Kluczowy obszar I: Przewaga konkurencyjna gminy

Kluczowy obszar II: Aktywność społeczna gminy

Kluczowy obszar III: Infrastruktura gminy

Kluczowy obszar IV: Sport i rekreacja

Kluczowy obszar V: Transport

Zestawienie przedsięwzięć strategicznych zdefiniowanych w Strategia Rozwoju Gminy Łazy na lata 2015-2020+

Tabela 34 Kluczowy obszar I: przewaga konkurencyjna gminy

KLUCZOWY OBSZAR I PRZEWAGA KONKURENCYJNA GMINY
1. Przygotowanie terenu inwestycyjnego w miejscowościach Wysoka i Ciągowice.
2. Przygotowanie terenu przemysłowego w Niegowonicach i Wysokiej na potrzeby działalności inwestycyjnej.
3. Rewitalizacja terenów zdegradowanych w Łazach poprzez zaadoptowanie budynku KTS w Łazach na Centrum Usług Społecznych wraz z zagospodarowaniem terenów przyległych.
4. Działania wspierające mające na celu umożliwienie rewitalizacji terenów i obiektów nie należących do Gminy, w szczególności w Łazach.
5. Aktualizacja planu zagospodarowania przestrzennego umożliwiająca przygotowanie terenu inwestycyjnego do działalności proekologicznej.
6. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych poprzez stwarzanie warunków do realizacji własnych inicjatyw np. utworzenie spółdzielni socjalnej, zakładu aktywizacji zawodowej, klubu integracji społecznej.
7. Wspieranie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia poprzez szkolenia, doradztwo i udzielanie jednorazowych dotacji.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

8. Udzielanie ulg w podatkach od nieruchomości dla nowo powstałych podmiotów gospodarczych.
9. Powołanie Rady Gospodarczej Gminy.
10. Rozbudowa i doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego.

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Łazy na lata 2015-2020+, s. 58

Tabela 35 Kluczowy obszar II: aktywność społeczna gminy

KLUCZOWY OBSZAR II AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA GMINY
1. Utworzenie Centrum Usług Społecznych w Łazach.
2. Rozwój komunikacji społecznej poprzez dalsze rozwijanie Uniwersytetu Trzeciego Wieku.
3. Wsparcie działalności Rady Seniora w zakresie promowania tzw. „srebrnej gospodarki”.
4. Stworzenie modelu aktywizacji mieszkańców w oparciu o nowe techniki oraz narzędzia partycypacji społecznej i obywatelskiej, między innymi system komunikacji społecznej.
5. Rozwój modelu współpracy z zastosowaniem mechanizmów współdziałania administracji publicznej z podmiotami społecznymi.
6. Stworzenie systemowych rozwiązań w zakresie ekonomii społecznej.
7. Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych z zakresu poprawy bezpieczeństwa mieszkańców
8. Prowadzenie działań edukacyjnych oraz informacyjno-promocyjnych dot. wolontariatu, aktywności społecznej i obywatelskiej, a także działalności w III sektorze.
9. Kreowanie społecznie odpowiedzialnego terytorium.
10. Rozwój, promocja i podniesienie poziomu dojrzałości e-usług publicznych, e-obywatel, e-urząd, e-Rada, sms itp.
11. Zwiększenie dostępności i niezawodności infrastruktury teleinformatycznej.
12. Wdrażanie nowych technologii zwiększających bezpieczeństwo systemów teleinformatycznych.
13. Włączenie społeczne i zawodowe osób, rodzin i grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym – realizacja projektów systemowych i socjalnych.

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Łazy na lata 2015-2020+, s. 59

Tabela 36 Kluczowy obszar III: infrastruktura gminy.

KLUCZOWY OBSZAR III INFRASTRUKTURA GMINY
1. Przebudowa i termomodernizacja placówek oświatowych i budynków pełniących funkcje społeczno-kulturalne i użyteczności publicznej.
2. Usuwanie azbestu z budynków mieszkaniowych i użyteczności publicznej na terenie gminy.
3. Tworzenie miejskiego zasobu mieszkań socjalnych i komunalnych, chronionych. Tworzenie miejskiego zasobu mieszkań dla osób i rodzin chcących się osiedlać na terenie miasta. Osiedla mieszkaniowe dla seniorów jako oferta polskich developerów.
4. Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej na terenie całej gminy.
5. Budowa sieci kanalizacyjnej na terenie miasta Łazy.
6. Zastosowanie OZE w Parku Wodnym Jura w Łazach i w budynku Szkoły Podstawowej nr 1 w Łazach.
7. Wspieranie mieszkańców z terenu gminy Łazy do inwestowania w OZE (odnawialne źródła energii).
8. Modernizacja i dobudowa oświetlenia ulicznego przy zastosowaniu nowoczesnych technologii oświetleniowych.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

9. Rozbudowa infrastruktury na zbiorniku wodnym Zalew Mitręga w Łazach.
10. Poprawa stanu wyposażenia technicznego dla Policji i Ochotniczych Straży Pożarnych. Likwidacja barier architektonicznych dot. Ośrodka Pomocy Społecznej.
11. Zwiększanie ilości sprzętu wykorzystywanego w procesie zarządzania kryzysowego.
12. Doskonalenie systemu szybkiego informowania mieszkańców o zagrożeniach i ostrzeżeniach.
13. Prowadzenie stałych działań z zakresu edukacji ekologicznej.
14. Realizacja systemu dofinansowań na likwidację źródeł niskiej emisji, tj. zmianę systemu ogrzewania oraz usuwania i utylizacji azbestu.

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Łazy na lata 2015-2020+, s. 60.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

Tabela 37 Kluczowy obszar IV: sport i rekreacja

KLUCZOWY OBSZAR IV SPORT I REKREACJA
1. Budowa systemu ścieżek i tras rowerowych wokół terenów rekreacyjnych w gminie Łazy.
2. Budowa i modernizacja boisk i trybun oraz infrastruktury socjalnej w Ciągowicach, Rokitnie Szlacheckim i w Grabowej.
3. Budowa wyciągu narciarskiego w Grabowej.
4. Budowa infrastruktury lekkoatletycznej na stadionie w Łazach.
5. Współorganizacja przez Gminę z podmiotami zewnętrznymi (gminy, szkoły) w ramach porozumień partnerskich imprez i przedsięwzięć sportowych i rekreacyjnych.
6. Rozwój inicjatyw związanych ze sportami ekstremalnymi w kamieniołomach w Wysokiej i Niegowonicach.
7. Budowa placów zabaw, siłowni zewnętrznych i miejsc postojowo-wypoczynkowych na terenie gminy.

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Łazy na lata 2015-2020+, s. 61

Tabela 38 Kluczowy obszar V: transport

KLUCZOWY OBSZAR V TRANSPORT
1. Promowanie zielonej mobilności na terenie Gminy.
2. Modernizacja nawierzchni na ul. Kościuszki w Wysokiej.
3. Modernizacja nawierzchni na ul. Starorynkowej w Wiesiołce.
4. Modernizacja nawierzchni na ul. Małobądzkiej i ul. Kolejowej w Niegowonicach.
5. Modernizacja nawierzchni na ul. Ogrodowej w Grabowej.
6. Modernizacja mostu na ul. Leśnej w Chruszczobrodzie.
7. Modernizacja ul. Laskowej w Łazach/ Rokitnie Szlacheckim.
8. Modernizacja ciągu ulic Zacisza w Ciągowicach.
9. Modernizacja ul. Kościuszki w Ciągowicach.
10. Modernizacja ul. Bystrzynowskiej w Niegowonicach.
11. Modernizacja (dokończenie ciągu)- Błójec przez Jeziorowice.
12. Modernizacja kolejnego odcinka – części ul. Ogrodowej w Łazach wraz z modernizacją ul. Zamkniętej w Łazach.
13. Modernizacja ul. Wierzbowej w Niegowonicach od Straży – krzyżówki z ul. Zamłynie po ulicę Sportową.
14. Modernizacja ul. 3-go Maja w Chruszczobrodzie.
15. Regulacja stanu prawnego drogi wzdłuż torów łączącej Łazy z Zawierciem (drugie strategiczne połączenie).

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Łazy na lata 2015-2020+, s. 62

4.1 Wnioski z diagnozy

Na podstawie analizy danych zawartych w niniejszej Diagnozie, wyników badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców Gminy Łazy (na potrzeby opracowania dokumentu wejściowego *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łazy na lata 2021 – 2027*) oraz na podstawie informacji uzyskanych podczas warsztatu strategicznego z przedstawicielami komórek organizacyjnych Gminy można wstępnie zobrazować obecną sytuację omawianego obszaru oraz określić obszary rozwoju. Po przeprowadzeniu wnikliwej i szczegółowej analizy danych sformułowano następujące wnioski:

1. W Gminie Łazy występuje systematyczny spadek liczby ludności. Ma to zasadnicze znaczenie w odniesieniu do wskaźnika struktury ludności wg ekonomicznych grup wieku, który wskazuje, że z roku na roku udział ludności w grupie w wieku przedprodukcyjnym zmniejsza się. Zauważalna jest także tendencja charakterystyczna dla województwa oraz kraju, mianowicie zwiększający się systematycznie udział ludności w wieku poprodukcyjnym, za którym idzie proces starzenia się społeczeństwa. Zjawiska te stanowią wyzwanie w zakresie dostosowania infrastruktury i dostępności oferty usług publicznych dla rodzin z dziećmi, a także dla seniorów (w tym opieka przedszkolna, opieka zdrowotna, wspieranie aktywności społecznej, itp.).
2. Sytuacja demograficzna w gminie jest korzystna, jednakże niepokojący jest fakt ujemnego wskaźnika salda migracji, który wskazuje, że znaczna część mieszkańców gminy decyduje się na wyjazd. Wyzwaniem w tym zakresie będzie tworzenie warunków do tworzenia nowych, atrakcyjnych miejsc pracy oraz warunków mieszalnych. Istotne jest wyodrębnienie atrakcyjnych miejsc pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną oraz wszelkich warunków sprzyjających tworzeniu miejsca atrakcyjnego do zamieszkania.
3. Wskaźniki gospodarcze dla Gminy Łazy nie są korzystne, zarówno te dotyczące ilości podmiotów gospodarczych, jak i tych nowo rejestrowanych. Wsparcie trendu wzrostowego przy jednoczesnym prowadzeniu skutecznej polityki w zakresie wsparcia dla lokalnych przedsiębiorców, w perspektywie kilkuletniej może doprowadzić do wzrostu dochodów własnych w dochodach ogółem gminy oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

4. Sytuacja na rynku pracy determinowana jest obok wskaźnika liczby podmiotów gospodarczych również przez udział procentowy osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Na terenie Gminy Łazy w analizowanym okresie czasu zauważalny jest znaczny spadek liczby osób bezrobotnych. Notuje się tendencję spadkową udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności gminy Łazy. Na dzień 30.11.2021r. w Gminie Łazy zarejestrowanych było 314 bezrobotnych, w tym 168 (54%) kobiet i 34 bezrobotnych uprawnionych do zasiłku dla bezrobotnych. Jest to znacznie mniej w porównaniu do stanu na początku roku, na dzień 31.01.2021 r., kiedy zarejestrowanych było 407 bezrobotnych, w tym 202 (53%) kobiet i 54 bezrobotnych z prawem zasiłku dla bezrobotnych.
5. Warto zwrócić uwagę na wysokie wartości wskaźników dotyczących udziału osób korzystających z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w gminie. Niemniej jednak stan tej infrastruktury w wielu przypadkach powoduje konieczność modernizacji i/lub rozbudowy.
6. Analizując sytuację finansową gminy, można zauważyć, że dochody ulegały corocznemu zwiększaniu. Należy jednak mieć na uwadze zauważalny brak miejsc pracy na terenie gminy. Wzrost przedsiębiorczości mieszkańców oraz tworzenie przez nich nowych miejsc pracy, a także osiedlanie się tutaj nowych mieszkańców przyczyniłyby się do wzrostu udziału podatków od osób fizycznych w budżecie gminy, co zwiększyłoby możliwości inwestycyjne samorządu. Przy badaniu sytuacji finansowej gminy, wzięto pod uwagę nie tylko dochody, ale też wydatki. Pomimo stosunkowo niskich dochodów własnych gminy, wydatki ogółem z roku na rok rosną i są jednymi z najwyższych wśród porównywanych jednostek, co nie jest zjawiskiem pozytywnym.
7. Gmina Łazy jest miejscem o wysokich walorach krajobrazowych i przyrodniczych. Gmina Łazy charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem elementów środowiska przyrodniczego. Bliskość i jakość połączeń w większymi ośrodkami miejskimi, także są atutem. W obecnych czasach, kiedy coraz popularniejsza jest praca zdalna, którą można wykonywać z każdego miejsca na świecie, wyzwaniem staje się zapewnienie odpowiednich warunków do osiedlania się w miejscu spokojnym i zielonym, ale zapewniającym odpowiednie narzędzia do funkcjonowania (szybki Internet, możliwość załatwiania spraw urzędowych zdalnie, zapewnienia opieki dla dzieci, wysokiej jakości podstawowa opieka zdrowotna, itp.)

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

Tabela 39 Kluczowe wyzwania Gminy Łazy zdefiniowane w Strategii Rozwoju Gminy Łazy na lata 2015-2020+

KLUCZOWE WYZWANIA GMINY
Demograficzne - zmniejszająca się liczba mieszkańców - starzejące się społeczeństwo
Rozwój gospodarczy - mała liczba firm sektora MŚP - mała dostępność usług
Przestrzenne - zdegradowane tereny przemysłowe - brak aktywnie funkcjonujących przestrzeni miejskich
Ekologiczne - niska emisja - emisja pyłów przemysłowych - efektywne wykorzystanie odpadów - niskie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii i nowoczesnych systemów zarządzania energią
Zarządzanie budżetowe - wzrost wydatków majątkowych
Kapitału ludzkiego - utrzymujące się bezrobocie - niskie wykorzystanie potencjału przedsiębiorczości i kreatywności
Partycypacyjne - niewystarczające umiejętności do współpracy i zawiązywania partnerstw społecznych i gospodarczych
Polityka inwestycyjna - spadek poziomu inwestycji zewnętrznych
Jakość życia - niska oferta usług dla mieszkańców (kultura, sztuka, rekreacja, restauracje) - poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Łazy na lata 2015-2020+, s. 53.

Niniejsza diagnoza obok oceny stanu zastanego i tendencji rozwojowych stanowi również przedstawienie potencjalnych trendów i kierunków rozwoju Gminy Łazy. Diagnoza to fundament, punkt wyjściowy do dalszych prac i analiz, której elementem finalnym całego procesu będzie dokument Strategii Rozwoju Gminy Łazy na kolejne lata.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

Spis tabel

Tabela 1 Struktura demograficzna w gminie Łazy.	11
Tabela 2 Struktura ludności wg płci w Gminie Łazy (dane wg Ewidencji ludności Gminy Łazy).....	11
Tabela 3 Ludność wg grup wiekowych (dane wg Ewidencji ludności Gminy Łazy).....	12
Tabela 4 Małżeństwa i rozwody w Gminie Łazy- dane wg Ewidencji ludności Gminy Łazy.	12
Tabela 5 Częstotliwość zgonów w gminie Łazy i w Powiecie Zawierciańskim - dane wg GUS.	13
Tabela 6 Struktura bezrobocia w g. Łazy w roku 2021r.	13
Tabela 7. Struktura ludności gminy Łazy wg aktywności zawodowej	14
Tabela 8 Wskaźnik obciążenia demograficznego.	14
Tabela 9 Udział bezrobotnych mieszkańców gminy Łazy w liczbie ludności w wieku produkcyjnym.....	15
Tabela 10 Udział liczby osób pracujących z podziałem na płeć.....	15
Tabela 11 Udział liczby osób pracujących z podziałem na płeć.....	16
Tabela 12 Udział bezrobotnych mieszkańców Gminy Łazy zarejestrowanych w PUP Zawiercie z podziałem na płeć.	16
Tabela 13 Liczba interwencji w latach 2017-2020	20
Tabela 14 Instrumenty pomocy świadczone przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie Łazy.	31
Tabela 15: Liczba uczniów i liczba oddziałów według specyfiki oddziałów	37
Tabela 16 Zestawienie etatów nauczycieli objętych subwencją na rok 2021	39
Tabela 17 Wykaz dotacji oświatowych dla podmiotów prowadzących placówki niepubliczne.	39
Tabela 18 Wykaz szkół , biorących udział w programie i wnioskowane środki finansowe....	40
Tabela 19 Przedszkole/oddziały przedszkolne i szkoły, biorące udział w programie i wnioskowane środki finansowe:	41
Tabela 20 Wykaz szkół, biorących udział w programie i przydzielone środki finansowe.	42
Tabela 21 Wolumen własności nieruchomości w Gminie Łazy oddanych w trwałe zarząd..	62
Tabela 22 Wolumen własności nieruchomości w Gminie Łazy oddanych w dzierżawę.	62
Tabela 23 Wolumen nabytych nieruchomości w Gminie Łazy w roku 2021	66
Tabela 24 Zestawienie dochodów podatkowych w latach 2016 – 2021	68
Tabela 25 Dochody Gminy Łazy w latach 2016-2021.....	69
Tabela 26 Wydatki Gminy Łazy w latach 2016-2021	70
Tabela 27 Nadwyżka operacyjna Gminy Łazy w latach 2016-2021.....	70
Tabela 28 Wskaźniki pomiaru realizacji celów strategicznych	71
Tabela 29 Struktura dochodów w Gminie Łazy w latach 2016-2021.....	72
Tabela 30 Udział dochodów latach 2017-2021	75
Tabela 31 Wykonanie wydatków ogółem, udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem, dynamika	76
Tabela 32 Wynik (nadwyżka/deficyt) operacyjny.	77
Tabela 33 Stan należności wymagalnych gminy w latach 2016-2021.....	78
Tabela 34 Kluczowy obszar I: przewaga konkurencyjna gminy	83
Tabela 35 Kluczowy obszar II: aktywność społeczna gminy	84
Tabela 36 Kluczowy obszar III: infrastruktura gminy.	84
Tabela 37 Kluczowy obszar IV: sport i rekreacja	86
Tabela 38 Kluczowy obszar V: transport	86

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Łazy

Tabela 39 Kluczowe wyzwania Gminy Łazy zdefiniowane w Strategii Rozwoju Gminy Łazy na lata 2015-2020+	89
---	----

Spis rysunków

Rysunek 1 Mapa Łaz	8
Rysunek 2 Gmina Łazy – zarys obszaru	8